

Marker kommune

Mulighetene er mange

Budsjett 2024 med økonomiplan 2024-2027

Kommunedirektørens forslag med
Formannskapetets innstilling

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
2. Sammendrag	6
2.1 Budsjettprosess	6
2.2 Skatt og nøkkeltall.....	8
2.3 Investeringer	10
2.4 Oppsummering av budsjettforslaget.....	10
2.5 Økonomiplanperioden 2025-2027	15
3. Mål og resultatstyring	18
3.1 FNs bærekrafts mål.....	19
4. Samfunnsutvikling	21
4.1 Demografi.....	22
4.2 Samfunnstrender.....	24
5. Økonomiske rammebetingelser i budsjett og økonomiplanperioden	26
5.1 Fondsbeholdningen.....	27
5.2 Driftsresultat	27
5.3 Gjeld	27
5.4 Finansieringssystemet.....	28
5.5 Statsbudsjettet 2024	29
5.6 Eiendomsskatt	31
5.7 Likviditet	32
5.8 Forslag til budsjetttrammer 2024.....	33
5.9 Forslag til driftsrammer i økonomiplanperioden 2025-2027.....	34
5.10 Investeringsbudsjett 2024-2027	35
6. Virksomhetenes budsjettkommentarer	40
6.1 Virksomhet: Politikk og utvalg	40

6.2 Virksomhet: Kommunikasjon og digitalisering	41
6.3 Virksomhet: Rådmannskontoret.....	43
6.4 Virksomhet: Økonomikontoret	44
6.5 Virksomhet: IKS/Vertskommuneavtaler	45
6.6 Virksomhet: Livsynsformål	47
6.7 Virksomhet: Oppvekst	48
6.8 Virksomhet: Private barnehager	54
6.9 Virksomhet: Familie og helse	55
6.10 Virksomhet: NAV Skiptvet Marker	58
6.11 Virksomhet: Omsorg.....	61
6.12 Virksomhet: Teknikk, plan og miljø	63
6.13 Virksomhet: Teknikk, plan og miljø - Selvkost	66
6.14 Virksomhet: Kultur, fritid og bibliotek	67
6.15 Virksomhet: Næring.....	72
6.16 Virksomhet: Haldenvassdraget Vannområde.....	76
6.17 Virksomhet: Finans	77
7. Gebyrliste.....	79
8. Selvkost - budsjettnotat	99
9. Obligatoriske budsjett skjemaer	112

1. Innledning

Marker kommune som bosted

Marker er en kommune med mange gode kvaliteter. Et sentrum med muligheter, allsidig næringsliv og flotte naturområder er bare noe av det kommunen kan tilby. Dampskipsmiljøet er noe kommunen kan være stolt av, en historiereise av de sjeldne. Rødenessjøen og Øymarksjøen bidrar til aktiviteter og en lun atmosfære. E18 gjør tilgangen til flere byer god, Oslo er bare en time unna med bil. Mulighetene for et godt liv i Marker er der allerede, og hvis kommunen fortsetter å gi gode tjenester til innbyggerne, samt arbeider med og styrker næringspolitikken, vil dette bidra til å ta vare på og skape nye arbeidsplasser.

Utfordringer fremover

De største utfordringene for Marker kommune vil fremover være å rekruttere, beholde samt utvikle god kompetanse. Likeså håndtere økte utgifter knyttet til drift og investeringer innenfor virksomhetsområdene. Oppvekst er viktig, men vi må også ha med oss omsorg.

Det eksisterer et betydelig etterslep på vedlikehold.

Økte krav fra omgivelsene

Verden er i stadig endring, med pandemi, kriger, flom og ras i forbindelse med et nytt og annerledes klima. Disse endringene gjør at Marker kommune fremover må være i stand til å omstille seg raskere for å imøtekomme omgivelsenes krav. Dette innebærer også at vi arbeider målrettet i et bærekraftperspektiv.

Den teknologiske utviklingen vil forenkle kommunens tjenester, men stiller også krav til økt og ny kompetanse.

Kommunens rolle som samfunnsbygger

Kommunen har en rolle som samfunnsbygger. Samhandling med innbyggere og næringsliv står sentralt. Forutsatt at nasjonale myndigheter forstår viktigheten av å styrke de økonomiske rammebetingelsene til kommunal sektor, vil kommunen fortsatt kunne oppfylle sin rolle som en god samfunnsaktør, samt ivareta og utvikle lokalsamfunnet.

Det er også viktig å videreutvikle og ivareta samarbeidet med andre kommuner.

Budsjett 2024

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til budsjett for 2024 og økonomiplan for perioden 2024 -2027. Grunnlaget for budsjettarbeidet og arbeidsprosessen er beskrevet i de etterfølgende kapitler.

I løpet av året 2023 har vi hatt kraftig prisstigning nasjonalt utover det som har vært normalt de siste årene. Dette medfører høyere kostnadsnivå på kommunens tjenester, og økningen påvirker drifts - og investeringsbudsjettet.

Lønnsoppgjøret i 2023 ble dobbelt så dyrt som normalt. Estimert prognose for lønnsoppgjøret i 2024 vil ligge på nesten samme nivå, ifølge prognoser fra Kommunenes sentralforbund (KS). All den tid dette ikke kompenseres fullt ut fra staten, gir det naturligvis utfordringer for kommunen.

Norges banks rentebane har i løpet av 2023 steget mer enn opprinnelig prognosert.

Virksomhetsområdene i Marker kommune er alle viktige, og de bidrar hver for seg og sammen til at vi kan gi gode tjenester til innbyggerne. Avveiningene vi gjør i forhold til økonomisk fordeling og prioriteringer i budsjettet, må av hensyn til dette være veloverveide og gjennomtenkte.

Det vil normalt herske noe usikkerhet knyttet til de økonomiske rammene vi setter av, men vi tilstreber å gjøre vårt beste for å få dette til. I de tilfellene hvor vi ser at dette kan bli vanskelig, er det viktig at vi ivaretar åpenhet og gir god informasjon, både innad i organisasjonen og mot politisk nivå. Det er vårt alles ansvar at dette blir ivaretatt.

På investerings siden velger en å ta ut av budsjettet sakene knyttet til 1) bygging av ny skole og 2) flytting av nytt legekantor. Disse sakene behandles som egne saker i etterkant av høstens budsjett. Vi mener det er en ryddig måte å gjøre det på. Begrunnelsen er at sakene er komplekse og mange sammensatte vurderinger skal tas. Ikke minst må vi vurdere økonomien i sakene og på hvilken måte slike store investeringer påvirker fremtidig kommunal drift.

Vi har landet ny organisasjonsstruktur for kommunen. Arbeidet har vært organisert som en OU prosess i 2023, og har involvert politikere, medarbeidere og tillitsvalgte. Den nye organisasjonen innehar tilpasninger som «posisjonerer» oss for fremtiden.

Verdiene til Marker kommune er med oss i det videre forløp; Trygghet, trivsel og respekt.

Marker, den 7. november 2023

Stig Arne Holtedahl
Kommunedirektør

2. Sammendrag

Budsjett 2024 med økonomiplan 2024-2027, inneholder en samlet vurdering av kommunens økonomiske situasjon. Kommunedirektør har lagt vekt på å framstille budsjettgrunnlaget slik at det gir nødvendig informasjon for en god politisk prosess.

2.1 Budsjettprosess

Budsjettprosessen ble i år først startet med et møte med virksomhetsledergruppa. Temaene her var gjennomgang av revidert nasjonalbudsjett (RNB) og Kommuneproposisjon 2023 og 2024. I tillegg ble det jobbet videre med virksomhetenes arbeidsmål, og vi satte søkelys på økonomiplanarbeidet.

I ledermøter utover våren fortsatte vi med arbeidsmål og økonomiplanarbeidet.

I begynnelsen av juni hadde vi en samling med formannskapet, tillitsvalgte og ledergruppa i Marker kommune. Her ble regnskapet og årsberetning for 2022 gjennomgått. I tillegg ble RNB og Kommuneproposisjon 2023 og 2024 presentert med tall for Marker kommune. Virksomhetene hadde en presentasjon med følgende temaer:

- De viktigste punktene vi tar med oss fra årsregnskap/årsberetning 2022
- Mål og prioriteringer for 2024 budsjettet
- Mål og prioriteringer for økonomiplan 2025-2027

I tillegg ble formannskapet utfordret på prioriteringer og forventinger til budsjett og økonomiplan 2024-2027, noen av punktene som ble presentert av formannskapet var følgende:

- Robust organisasjon – bygge lag – investere i de ansatte/organisasjonen for å gjøre den så god som mulig. Ny organisering som forankres og iverksettes av ny kommunedirektør. Skape «vi» følelsen i kommunen.
- Oppvekst – ny skole – samarbeid på tvers av virksomhetene – for å kunne gi et bedre tilbud til barn og unge – innhold i skole – vi skal bli den beste skolen i landet.
- Omsorg – investere langsiktig for å møte framtida på en god måte. Unngå å bli en «eldre innbygger kommune».
- Solid og god økonomi – positive netto driftsresultater og opprettholde et solid disposisjonsfond.
- Begrepet «godt nok» på tjenestenivå – vi må finne ut av nivået på tjenestene – hva vi kan tilby og stå sammen i det, politikk og administrasjon.
- Legge til rette for befolkningsvekst med god ny skole, boligtomter – heie på næringsetableringer i nabokommunene – vi kan bosette.
- Kultur går på tvers av alle virksomheter og opprettholder aktiviteten i en kommune – frivillighet, lag og foreninger.
- Sentrumsutviklingsplanen – torget – handling og gjennomføring – muligheter for billigere løsninger.

Tillitsvalgte/hovedverneombud hadde blant annet følgende innspill:

- Mye god jobb i kommunen – de ansatte er den viktigste ressursen
- Investere i arbeidsmiljø – grunnbemanning er viktig
- Heltidskultur
- Lederutvikling/lederopplæring på alle nivåer – ledelse er et fag
- Hva koster sykefraværet?
- Arbeidsgiverstrategi – må jobbes med
- Hvordan jobber vi med målene vi har?
- Ansattes medvirkningsplikt – kjenne på et større ansvar
- Tenke langsiktig
- Trepertssamarbeidet
- Handling – ikke bare ord

Gjennom ledermøtene vår/sommer/tidlig høst har virksomhetene jobbet med tiltak de ønsker i drift og investering. Denne oversikten følger senere i dokumentet.

Den 14.09 var det ny samling med formannskapet, tillitsvalgte og hovedverneombud sammen med ny kommunedirektør, økonomisjef, HR-sjef og kommunalsjef. Her ble virksomhetenes tiltak, drift og investering presentert. I tillegg ble foreløpig anslag på inntektssiden og investeringsbudsjett presentert for formannskapet.

Her ble forskjellige alternativer og kostnader knyttet til finansiering av ny skole presentert.

Etter at statsbudsjettet ble lagt fram, har forutsetningene endret seg noe. Dette er presentert og lagt fram for ledergruppen.

I 2023 har organisasjonsutviklingsprosessen (OU-prosessen) foregått med flere spor, både politikk, tillitsvalgte og ledergruppe. Et forslag for justering av organisering av ledergruppe ble presentert for ny kommunedirektør like etter at han startet i jobben den 07.08.23. Kommunedirektør arbeider i skrivende stund med å lande endelig organisasjonsmodell, og saken kommer til politisk behandling høsten 2023.

Dette betyr at budsjettet nå legges etter gammel organisasjonsstruktur. Vi kommer tilbake med justeringer i 2024 når OU-prosessen er landet.

Budsjettet for 2024-2027 er lagt i Visma e Budsjett. Vi vil starte opp med Framsikt når vi har fått på plass Planmodulen i Framsikt, og når ny organisasjonsstruktur er vedtatt.

Budsjett og økonomiplan 2024-2027 har ikke lagt inn kostnader til ekstraordinære utgifter som følge av:

- Ytterligere plasseringer i barnevern, rus og psykisk helse
- Ekstra forsterkninger i bemanning til Omsorg, skole og barnehage
- Ekstraordinære kostnader til vedlikehold
- Det er ikke tatt høyde for økte utgifter i forbindelse med lønns- og prisvekst 2024.

For 2024 er det ikke foreslått økning av eiendomsskatten med 1 promille. Den fortsetter som før med 3 promille på bolig og fritidsbolig, og 7 promille på Næring.

Budsjettet for 2024 inneholder også et forslag om avsetning til disposisjonsfond med kr 3 mill.

I økonomiplanperioden er følgende avsetninger foreslått:

2025 – kr 0

2026 – kr 0

2027 – kr 0

Det er i 2023 også gjennomført en kvalitativ og økonomisk analyse for Marker kommune av Telemarksforskning. Vi kommer nærmere tilbake til denne senere i dokumentet.

2.2 Skatt og nøkkeltall

Kommunenes skatteinntekter økte med over 12 prosent, snaut 30 mrd. kroner, fra 2021 til 2022. Dette står i sterk kontrast til opprinnelig skatteanslag for 2022 som la til grunn en nedgang på 2,5 prosent eller om lag 6 mrd. kroner.

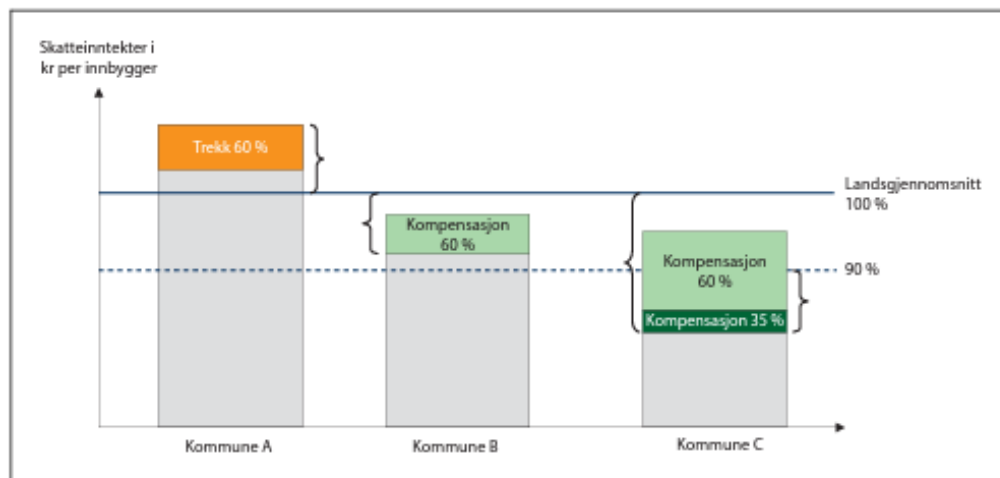
Skattevekst betydelig over skatteanslag i både nasjonalbudsjett og revidert nasjonalbudsjett har nærmest vært regelen de siste 10 årene. Merskatteveksten har likevel vært særlig høy de siste to årene. Skatteveksten i 2021 og 2022 kan føres tilbake til samme inntektsår, nemlig 2021.

Når det gjelder forventninger til skatteinngangen for 2023, er det vanskelig å si noe om hvordan faktisk skatteinngang i 2023 vil utvikle seg. Det kan likevel sies at merskatteveksten i 2022 i hovedsak var relatert til inntektsåret 2021, og det er ingen indikasjon på underliggende vekst i skatteinntekter som videreføres fra 2022 til 2023. I tillegg har det gjennom 2022, i motsetning til de foregående årene, vært en betydelig renteoppgang. Dette øker risikoen for reduserte restskatter og økte tilgodebeløp ved skatteavregningen for inntektsåret 2022 som også vil kunne ha en negativ effekt på marginoppgjør og korrigert fordelingsoppgjør. Dette ifølge KS sine uttalelser om skatteveksten i 2022.

Skatteinngangen ble for Marker kommune i 2022 på kr 116 102 389 mot opprinnelig budsjett på kr 100 578 000. Det vil si en økning på kr 15 524 389 i forhold til opprinnelig budsjett. I forhold til 2021 var økningen på kr 8 694 413.

Marker kommune er fortsatt en av de skattesvake kommunene i Østfold. Pr 31.12.22 lå Marker kommune på 80 prosent av landsgjennomsnittet. Kompensert for netto skatteutjevning er prosenten på 94.

De kommunene som har en høyere andel skatteinngang sitter igjen med betydelig høyere inntekter enn Marker kommune. Figuren under illustrerer godt hvordan skatteinngangen påvirker kommuner med skatteinngang over 100 prosent, over 90 prosent og under 90 prosent. Den viser at den kommunen som har høyest skatteinngang sitter igjen med mer av skatteinngangen selv, enn kommuner som kompenseres i form av inntektsutjevning:

Figur 6.1 Illustrasjon av inntektsutjevningen.

Kilde: Kommunal- og distriktsdepartementet.

Marker kommune er her kommune C!

Marker kommune drifter fortsatt sine tjenester billig, selv om 2022 ble et mer krevende år enn tidligere år. Vi har fortsatt kontroll på utgiftssiden på flere områder, dette viser KOSTRA tall og gjennomgangen som vi hadde av Telemarksforskning. Det er inntektssiden som er avgjørende for at vi skal kunne levere gode nok tjenester i årene framover.

Andre nøkkeltall for 2022 er netto driftsresultat som i 2022 var på -1,80 prosent mot 6,01 prosent i 2021 og 4,86 prosent i 2020.

Disposisjonsfond var pr 31.12.22 på kr 77 734 055 mot kr 84 029 167 ved samme periode 2021. Med tanke på at disposisjonsfondet i 2015 var kr 0, så har Marker kommune klart å bygge opp et solid fond over kort tid. Disposisjonsfondet er ytterligere redusert i 2023 med blant annet kjøp av ny Brannstasjon og bygg til nytt legekantor.

Utviklingen i netto lånegjeld i prosent av sum driftsinntekter har vært forholdsvis stabil for Marker kommune, men har steget noe de siste årene da det blant annet er bygget ny barnehage. Ved utgangen av 2022 var den på 85 prosent mot 79 prosent ved utgangen av 2021.

For beregning av rammetilskudd og skatt på inntekt og formue, er det som tidligere år benyttet prognosemodellen utarbeidet av Kommunenes Sentralforbund. For budsjett 2024 er det ikke gjort endringer på skatteinntang eller innbyggere, her er prognosene sine anbefalinger i sin helhet brukt.

Forslag til avgift på kommunale tjenester følger som egne punkter i budsjettvedtaket.

Eiendomsskatten er for 2024 beregnet til en inntekt på kr 12 750 000. Marker kommune har i dag en eiendomsskatt på 3 promille på hus og fritidsbolig. Maks sats på eiendomsskatt for hus og fritidsbolig er nå 4 promille. Det betyr at Marker kommune ikke benytter seg fullt ut av alle inntektsmuligheter. Marker kommune har i dag 7 promille på Næring, som også er makssats.

Utbytte er i budsjett og økonomiplanperioden budsjettert med kr 1 500 000, og særavgift landbasert vindkraft for 2024 er budsjettert med kr 1 500 000.

Rentesatsen som er brukt i budsjett og økonomiplanperioden er ut fra Kommunalbanken og Norges Bank sine anbefalinger. Den har blitt justert flere ganger i høst, men under er oversikten over den rentesatsen som Marker kommune har brukt:

2024 – 5,35 prosent

2025 – 4,95 prosent

2026 – 4,35 prosent

2027 – 4,28 prosent

2.3 Investeringer

Forslag til investeringsbudsjettet for 2024 er totalt på kr 62 300 000. Kr 51 500 000 er forventede utgifter i 2024 til Bommen Ressursanlegg og VA-sanering, kr 5 800 000 er til andre investeringer og kr 5 000 000 er til Startlån.

Vi foreslår låneopptak til følgende investeringer i 2024:

- Videreføring av Bommen Ressursanlegg
- VA – sanering
- Maskiner og utstyr Teknikk, plan og miljø
- Oppgraderinger bygg og anlegg
- IKT investeringer Marker skole

Investeringene er et viktig element i forhold til måloppnåelse og må sees i sammenheng med de driftsmessige tiltakene. Med de urolige tider som verden nå står i, så er det knyttet mye usikkerhet til rentenivå og kostnadsnivå på varer og tjenester framover. Marker kommune velger derfor å nedjustere investeringsbudsjettet også for 2024.

Kostnader til eventuell ny skole og nytt legekantor er utelatt i forslag til investeringsbudsjett. Dette kommer som egne saker i 2024, da vi trenger bedre tid til å gjøre grundige utredninger i forhold til pris, finansiering også videre.

2.4 Oppsummering av budsjettforslaget

Under følger en kort oppsummering av de forskjellige virksomhetene og bakgrunnen for forslag til budsjetttrammer for virksomhetene:

Politikk og utvalg

Foreslått ramme for 2024 er kr 3 200 000. I budsjett 2024 er det ikke satt av penger til formannskapetets disposisjon. Dette er overført til virksomhet Kultur, fritid og bibliotek med kr 150 000.

Kommunikasjon og digitalisering

Her er det lagt inn kostnader til Avisa Grenseland med kr 300 000. Ramma er også noe økt i forhold til at virksomhetsleder er tilbake fra permisjon. I tillegg er vi forespeilet økte lisenskostnader til nye lovkrav knyttet til sikkerhet. Omfanget av kostnader her er noe usikkert, og er ikke tatt høyde for i budsjettet.

Rådmannskontoret

Her er det lagt inn kostnader til retakstering eiendomsskatt som vi velger å gjøre i 2024, da det skal skrives ut nytt grunnlag fra 2025. Vi har i tillegg redusert lærlinger, og velger bare å videreføre de som vi allerede har og ikke ta inn nye. Det viser seg også at det er vanskeligere å rekruttere lærlinger til Marker kommune blant annet på grunn av kollektivtilbudet.

Økonomikontoret

Rammen holdes uendret for 2024.

IKS/Vertskommuneavtaler

Rammen for 2024 er økt i forhold til kommunal deflator. Det knytter seg noe usikkerhet til flere av IKS'ene, men siden vi ikke har mottatt budsjetter fra alle når vårt budsjett legges, er det deflator som legges til grunn. Det samme gjelder Vertskommuneavtalene som Marker kommune har i hovedsak med Indre Østfold kommune.

Livsynsformål

Denne er økt med kr 305 000 fra 2023 til 2024. Dette vil kunne få store konsekvenser for kirken og kan bety store forandringer i driften. Kirken har selv varslet at de trenger minimum kr 1 884 000 i økning for 2024.

Oppvekst

Her er det for 2024 helårseffekt av kutt i 1 stilling på barnevern. Bemanning skole og barnehage er i henhold til bemanningsnorm og videreføres også med 2024 budsjett. Barnevern her har budsjettrammen økt noe i forhold til plasseringer, fosterhjemkostnader og kjøp av tjenester fra andre. Helsestasjon har fått en administrativ omorganisering som har frigjort 20 prosent stilling. Denne ressursen tenkes brukt på skolehelsetjenesten og lavterskeltilbud for barn og unge. Det vil i 2024 settes i gang med evaluering av MOT. I tillegg vil en gjennomgang av barnevern, som anbefalt i tjenesteanalysen fra Telemarksforskning, gjennomføres i 2024.

Private barnehager

Foreløpig beregnet sats forutsatt samme antall barn som i 2023, er noe redusert. Kostnadene for 2024 er foreløpig beregnet til kr 14,1 mill mot kr 14,2 i 2023. Det er også tatt høyde for kostnader til redusert foreldrebetaling, søskenmoderasjon, gratis kjernetid og styrking av enkeltbarn ut fra dagens nivå.

Familie og helse

Her er rammen økt noe med tanke på å prøve å rekruttere en psykolog i 100 prosent stilling. I tillegg kommer kostnader til «stabiliserende tiltak» til legene som blant annet er 100 prosent kompensasjon for inntektstap ved sykdom/barns sykdom og 10 dagers kurs for spesialister. Etter tre år i tjeneste opparbeides rett til 4 måneders permisjon uten lønn der kommunen tar ansvar for vikar og dagberedskap.

NAV Skiptvet og Marker

Rammen er uforandret for 2024. Kostnadene til drift av kontoret fordeles mellom de to kommunene etter innbyggertall pr 01.01. Utgifter til sosialhjelp og kostnader til flyktninger dekkes av hver kommune separat.

Omsorg

Her er det lagt inn 1 ny stilling sykepleier i 2024 som forslag. I tillegg er ressurser til saksbehandling lagt inn. Virksomheten opplever at sykehusene skriver ut pasientene mye tidligere enn før, og det krever ofte ekstra bemanning rundt flere pasienter. Denne trenden ser vi vil fortsette inn i 2024. Lønnsoppgjøret for 2023 betyr betydelig økte kostnader for virksomhet Omsorg, disse tallene tar vi med oss inn i 2024.

Teknikk, plan og miljø

Rammen for 2024 er økt noe i forhold til lønnsoppgjør og noe vedlikehold på Markerhallen som må gjøres i 2024. Det forventes noe lavere strømutfgifter i 2024.

Kultur, fritid og bibliotek

Det er foreslått å overføre kr 150 000 fra Politikk og utvalg til Kultur, fritid og bibliotek som er ment å dekke utgifter til søknader om tilskudd til diverse arrangement. Det vil tidlig i 2024 bli utarbeidet forslag til retningslinjer som skal vedtas politisk.

I tillegg er det en generell økning av kostnader som gjør at rammen økes ytterligere.

Næring

Rammen er uforandret fra forrige år. Tilskudd til avisa Grenseland er foreslått lagt inn i virksomhet Kommunikasjon og digitalisering for 2024 med kr 300 000.

Budsjett 2024 har også vært krevende å få lagt. Med et dyrt lønnsoppgjør med tilhørende høyere pensjonsutgifter blir kostnadsøkningene på lønn betydelig for alle virksomheter. Nye oppgaver og nye føringer blir overført og lagt til kommunene, uten at rammeoverføringene fra staten kompensere for den reelle utgiften. Marker kommune drifter sine tjenester fortsatt billig, og vi ser at det er vanskelig å hente store tall på driftskostnadene. Det er inntektssiden vi må øke for å kunne fortsette å levere tjenester på omtrent samme nivå som i dag, eller så må tjenestetilbudet på flere av virksomhetene reduseres betydelig.

Rammene er med utgangspunkt i de midlene vi har til rådighet, og gir nødvendigvis ikke et riktig bilde av situasjonen for alle virksomhetene.

I budsjettmøte tidligere på året, er det presentert en liste med ønsker fra virksomhetene, det gjelder både drift og investering, det er også noen forslag til innsparinger på noen av virksomhetene. Listen følger senere i dokumentet.

I budsjett og økonomiplan 2024-2027 er det ikke hensyntatt ekstraordinære utgifter som følge av for eksempel ytterligere plasseringer i barnevern, psykisk helse og rus, ekstra forsterkninger i bemanning knyttet til Omsorg, Skole og Barnehager, og i tillegg er det heller ikke tatt med ekstraordinære kostnader til vedlikehold utenom det som er nevnt i dokumentet. Dette vil komme som ekstra saker i forbindelse med økonomirapporteringene i 2024. Under følger en tiltaksliste/ønskeliste fra de forskjellige virksomhetene:

Tiltak drift	År	Kostnad
Oppvekst:		
Redusert foreldrebetaling barnehage, 13 stk. i 2023 - kan bli flere	2024	300 000
Annonisert fra Regjering, makspris barnehage ned til 2000 per mnd. fra 01.08.24	2024	60 000
Redusert stilling barnevern, effekt per år	2024	-700 000
Redusert 120 % stilling, reell innsparing 28 % stilling, pga. enkeltvedtak og SFO	2024	-100 000
Ønske - Stedfortreder barnehage	2024	350 000
Ønske - Rådgiverstilling oppvekst	2024	750 000
Ønske - 100 % helsesykepleier grunnskole	2024	700 000
Redusert foreldrebetaling SFO	2024	100 000
SmartKom; tilsyn med barnehage iht. barnehageloven	2024	50 000
Familie og helse:		
50 % økning psykologstilling	2024	500 000
50 % økning ergoterapeutstilling - lange ventelister og avvik på saksbehandlingstid.	2024	400 000
Stabiliserende tiltak til legene	2024	1 600 000
NAV:		
Styrking av ungdomssatsingen med et halvt årsverk til oppfølging og koordinering	2024	400 000
Øke bruken av kvalifiseringsprogrammet	2024	200 000
Permanent styrking av økonomisk rådgiving med 30%-50% økt stilling	2024	400 000
Kompetanse- og arbeidsmiljøbyggende tiltak	2024	40 000
Omsorg:		
Tilsyns lege 50% stilling	2024	750 000
Kvelds, helg, natt tillegg - nye satser fra 2023 ikke lagt inn i budsjett	2024	1 582 301
Stillingsprosent - økt ressurs merkantil - kan avlaste avdelingsledere	2024	112 460
Frivillighetskoordinator	2024	150 000
Demenskoordinator	2024	800 000
Bo trygt hjemme	2025	650 000
Medisinrommene - ombygging i forhold til nye retningslinjer	2024	100 000
Leasing biler - leasing kontrakt går ut i feb. 24 - vi jobber med nytt anbud	2024	200 000
Økt kostnad hjelpemidler	2024	75 000
Teknikk, plan og miljø:		
Renhold:		
Renhold på UKH og Frivilligsentral	2024	?
Renhold Brannstasjon 2 timer pr. uke	2024	
Renholdt nytt legekantor	2025	680 000

Renhold - teknisk uteseksjon - nytt ressursanlegg og nye lokaler teknisk drift	2026	
Teknisk drift:		
Kjøkken på avdeling 1 MBSS	2024	150 000
Kjøkken på avdeling 2 MBSS	2025	150 000
Kjøkken på avdeling 3 MBSS	2026	150 000
Kjøkken på avdeling 4 MBSS	2027	150 000
Legge om taket overgangen til garderobene i Markerhallen pga. vannlekkasje	2024	500 000
Generell opprustning i garderobefellesarealer i Markerhallen	2025	200 000
Tak over dagsenteret på Ørjetun	2024?	300 000
Generelt vedlikehold på rådhuset.	Årlig	200 000
Drift av hjelpemidler - kostnad deles mellom Omsorg og TPM - flyttes i sin helhet MBSS	2024	-75 000
Leasing bil - tatt opp gjennom tillitsvalgte	2024	200 000
Leasing bil - tatt opp gjennom tillitsvalgte	2025	200 000
Kultur, fritid og bibliotek:		
Frivilligsentral og Ungdommens kulturhus. Renhold av lokaler	2024	?????
Bibliotek. Øke bok budsjettet	2024	30 000
Bibliotek. Vikar	2024	15 000
UKH gratis/reduert pris på mat	2024	50 000
Vedlikehold av fort og festninger	2024	30 000
Tyndelsrudtunet	2024	70 000
Lag og foreninger	2024	100 000
Arrangementsstøtte	2024	50 000
Frivilligkoordinator	2024	?
Kommunikasjon og digitalisering:		
Nytt anbud - drift - Aspit AS sin avtale utgår	2024	?
Sikkerhet i henhold til krav - økt kostnad	2024	120 000
Økte lisenser på Microsoft sikkerhetspakke	2024	190 000
Økte lisenser på Microsoft sikkerhetspakke for skole	2024	154 000
Økte lisenser på Microsoft sikkerhetspakke Online lisens	2024	180 000
Fiber	2024	1 000 000
Ombygging servicetorg	2025	
Politikk og utvalg:		
Rådmannskontoret:		
Retakstering eiendomsskatt	2024	1 000 000

Økonomikontoret:		
IKS/Vertskommuneavtaler:		
Budsjett 2023 på 10,8 mill - økt med 5,5 prosent	2024	600 000
Kirkelig fellesråd:		
Budsjettert økning	2024	1 164 000
Utvendig vedlikehold av kapellet - Rødenes kirke	2024	530 000
Videreføring av stilling trosopplæring	2024	190 000
Finans:		
Utbytte og vindkraft NVE	2024	-3 000 000
Tillitsvalgte/verneombud:		
Frikjøp timer verneombud Omsorg, skole og barnehage 5 % stilling på hver	2024	100 000
Materiell og kursavgifter	2024	5 000
Næring:		
Sentrumstiltak i henhold til vedtatt sentrumsstrategi	2023	100 000
Diverse tiltak Tangen	2023	50 000
Tiltak i næringsstrategi	2024	150 000
Sum		15 152 761

Noen av tiltakene er det gjort plass til i budsjettet, det gjelder blant annet en økning av psykologstilling fra 50 prosent til 100 prosent, økt budsjett på Markerhallen til vedlikehold, retakstering i forhold til eiendomsskatt. Det er også hensyntatt redusert foreldrebetaling SFO og redusert foreldrebetaling barnehage.

Det er gjort følgende innsparinger i perioden: Ikke økt eiendomsskatt – kr 2,5 mill, avsatt midler til disposisjonsfond – kr 3 mill. Kun kompensert 3 prosent pris- og lønnsvekst for 2023 og 2024 til virksomhetene.

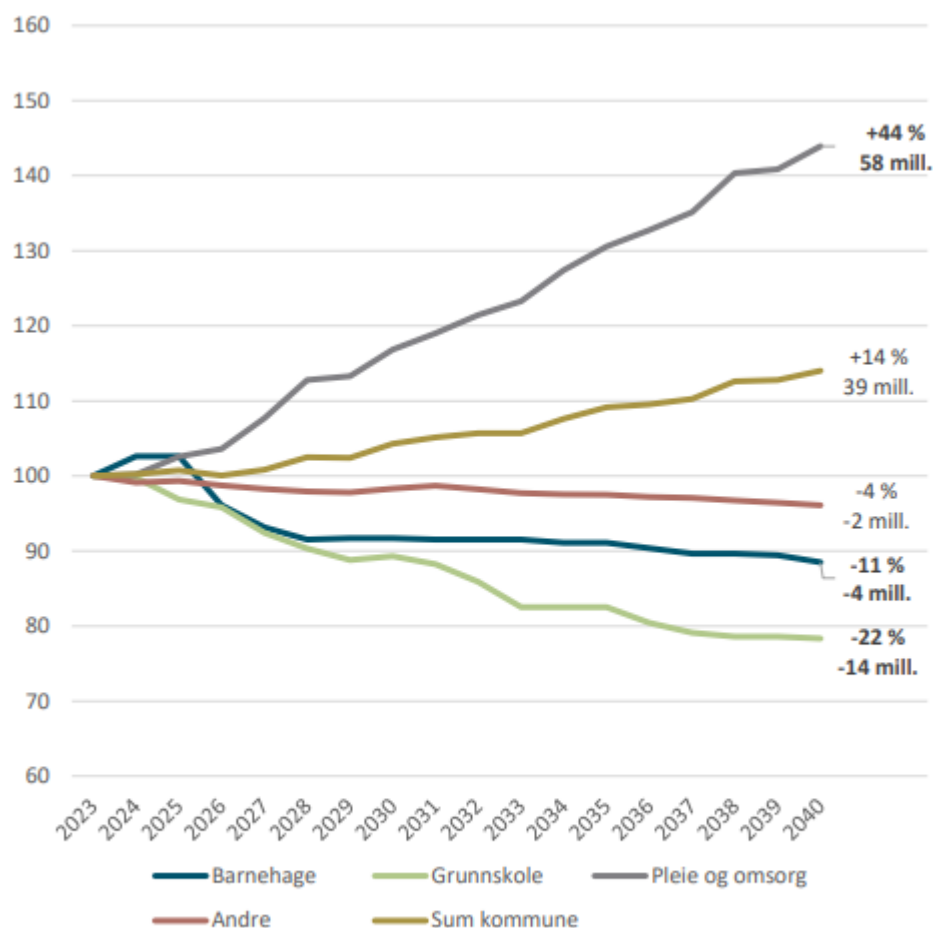
2.5 Økonomiplanperioden 2025-2027

I økonomiplanperioden bruker vi også KS sine prognosetall som grunnlag for beregningen av inntektene framover. Vi har for perioden 2025-2027 ikke gjort noen endringer ut fra anbefalte tall fra KS prognosemodell.

Regjeringen vil legge fram en gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i en egen melding til Stortinget våren 2024. Ifølge statsbudsjettet skal denne gjennomgangen følge opp Hurdalsplattformen og bygge på utredningene fra inntektssystemutvalget og høringene til denne. Det blir tatt sikte på at nytt inntektssystem for kommunene vil gjelde fra og med 2025.

Tjenesteanalysen fra Telemarksforskning sier noe om framtidig tjenestebehov. Telemarksforskning har utarbeidet ulike scenarier for framtidig befolkningsutvikling for Marker kommune. Dette er et alternativ til SSB sine framskrivninger, og er noe mer pessimistiske enn MMMM alternativet til SSB som vi vanligvis forholder oss til.

I rapporten har de laget et anslag på demografikostnader fra til 2040 som vist under:

Utvikling i beregnet utgiftsbehov ulike sentrale tjenesteområder 2023-2040.
Indeksert utvikling, 2023=100. Marker kommune. Kilde: TBU/beregninger ved TF

Grafen over viser hvordan utviklingen i utgiftsbehov på ulike tjenesteområder anslås å bli fram mot 2040. I figuren er framtidige beregnede demografikostnader fordelt på ulike tjenesteområder for kommunen.

Framtidige økte demografikostnader vil i all hovedsak kunne knyttes til de eldre aldersgruppene og tjenesteområde pleie og omsorg.

Samlet sett er kommunens utgiftsbehov anslått å øke med ca. 14 prosent i perioden. På pleie og omsorg er utgiftsbehovet anslått å øke med ca. 44 prosent. På områdene barnehage og grunnskole er utgiftsbehovet anslått å reduseres med henholdsvis ca. 11 prosent og 22 prosent. På øvrige områder (helse, sosial og barnevern) er utgiftsbehovet anslått å reduseres med ca. 4 prosent.

Anslagene er basert på uendret standard, dekningsgrad og effektivitet i tjenesteytingen, og er et uttrykk for hva det vil koste kommunen å bygge ut tjenestetilbudet for å holde tritt med befolkningsutviklingen.

Demografikostnadene vil gjenspeiles gjennom inntektene fra staten, og analysen vil slik sett gi en indikasjon på hvilke økonomiske rammebetingelser kommunen vil ha for å håndtere framtidig befolkningsutvikling og endret utgiftsbehov.

Forsørgerbyrden viser forholdet mellom antall personer i arbeidsfør alder og antall eldre. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder per innbygger i den eldre aldersgruppen, altså blir forsørgerbyrden større.

For Marker kommune er forholdstallet mellom personer i arbeidsfør alder 20-66 år og eldre over 67 år i dag på 2,4. I 2040 anslås forholdstallet å bli redusert til 1,5.

Oppsummeringen fra Telemarksforskning er at det er anslått betydelig økte utgifter knyttet til den eldre delen av befolkningen, og analysene viser at framtidige økte demografikostnader i all hovedsak vil være knyttet til tjenesteområdet pleie og omsorg.

Framskrivningene viser at forsørgerbyrden vil øke betydelig i årene framover, og det er anslått økt behov for årsverk innen pleie og omsorg.

Marker kommune står også ovenfor store investeringsprosjekter i årene framover. I tidligere investeringsbudsjetter ble det lagt ambisiøse planer om framtidige investeringer. Med koronapandemi, krig i Ukraina med etterfølgende betydelige prisoppganger og renteoppganger, har vi i fjorårs budsjett og i dette budsjettet tonet investeringene ned. Stadig renteøkninger og betydelige prisoppganger på varer og tjenester tar en større del av driftsbudsjettet enn tidligere år.

Hva gjør vi for å møte disse utfordringene i årene framover:

- Vi må fortsette å drifte våre tjenester billig og effektivt, og begrepet «godt nok» må gjenspeile tilbudet vi gir til våre innbyggere.
- Vi må ha stort fokus på å bygge en solid økonomi, med gode driftsresultater, solid buffer på disposisjonsfond som medfinansiering av framtidige investeringsprosjekter, og en gjeldsgrad som Marker kommune kan leve med.

3. Mål og resultatstyring

For å ha en godt fungerende organisasjon fordrer det en gjennomgående bevissthet og forståelse for hva vi skal ha i fokus og arbeide for, både samlet og for hele kommunen, på tvers av virksomhetene og innad i hver enkelt virksomhet. Vi skal ha en overordnet og helhetlig strategisk styring.

Administrasjonen har i løpet av 2023 jobbet med arbeidsmål. Dette arbeidet fortsetter i 2024 når ny organisasjonsstruktur er lagt.

Ramme for styring og utvikling av Marker kommune består i hovedsak av fire hovedelementer:

- Visjonene og verdiene våre
- Målene våre
- De økonomiske rammene
- Lovverket som regulerer alle sider av kommunal tjenesteyting og drift

Marker kommune sin visjon er:

Mulighetene er mange

Vi bygger vår virksomhet på verdiene **Trygghet, trivsel og respekt**. Verdiene danner grunnlaget for verdibasert ledelse og for utviklingen av organisasjonen. Verdiene skal fungere som en rettesnor for samtlige medarbeidere i Marker kommune i den daglige tjenesteytingen. Verdiene ligger til grunn for utarbeidelsen av våre mål og i videre arbeid med måloppnåelse. Verdiene er også tydelige i vår informasjons- og kommunikasjonsstrategi og i våre Etsiske retningslinjer.

For å kunne gjennomføre disse verdiene er vi avhengig av et tydelig og godt lederskap som kjenner til hvilke handlinger og holdninger som fremmer nettopp disse verdiene. Det er i Marker kommune vedtatt en plattform for god ledelse. Hovedmålet for ledelse i vår kommune er: **Trygg, god og enhetlig tjeneste**.

Kommuneplanens samfunnsdel for 2016-2028 ble vedtatt av kommunestyret 15.12.2015. Planen fastsetter hva som er de langsiktige utfordringer, mål og strategier for samfunnsutviklingen i Marker kommune. De tre overordnede målene i Marker kommune er:

- Fornøye innbyggere
- Opprettholde vårt lokalsamfunn
- Utnytte vårt potensiale

Kommunen som samlet virksomhet, skal utvikle tjenester i samsvar med følgende hovedmål vedtatt i samfunnsdelen:

- Fortsatt ha en positiv befolkningsutvikling
- Opprettholde lokalt arbeidsmarked

- Opprettholde et godt tjenestetilbud
- Utvikle et levende sentrum med økt aktivitetstilbud
- Enklere tilgang for unge og eldre til aktiviteter og sosiale arenaer
- Infrastruktur som tilrettelegger for innflytting og næringsetablering
- Senke terskelen for deltakelse i samfunnet
- Utjevne sosiale forskjeller som påvirker helsen
- Lage boliger som bidrar til bedre helse og mulighet for å bo hjemme lengre for eldre
- Begrense behovet for individuell transport
- Kommunen skal ta miljøansvar i egen virksomhet

Det er utarbeidet strategier for hver enkelt av disse, som er å finne i nevnte plan.

3.1 FNs bærekrafts mål

FNs 17 bærekrafts mål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. De inneholder også de tre sammenhengende dimensjonene i bærekraftig utvikling; miljø, økonomi og sosiale forhold. Marker kommune ønsker å bruke bærekraftsmålene aktivt i vår planlegging av og beslutninger om blant annet utdanning, integrering, sentrumsplanlegging, klima- og miljøtiltak, innkjøp, helse, teknologi og andre innovative løsninger.

Gjennom ulike prosesser har Marker kommune plukket ut 5 satsingsområder med målformuleringer i planperioden:

Trygt oppvekstmiljø

Barn og unge i Marker kommune skal leve i et oppvekstmiljø som fremmer inkludering, toleranse, vennskap og respekt. Alle arenaer der barn og unge ferdes eller berøres skal stå samlet og samarbeide om dette.

Framtidens eldreomsorg

Marker kommune består av en aldersvennlig kommune som bidrar til at de eldste innbyggernes mestrer sine liv på best mulig måte og opplever en utsatt skrøpeligheit.

Klima og miljø

Marker kommune skal ha en miljøvennlig utvikling for å verne naturen, styrke folkehelsen og bidra til å nå globale mål om et grønt skifte.

Næring og samfunn

Marker kommune fyller rollen som en tydeligere samfunns- og næringsutviklingsaktør hvor både politikere og medarbeidere bidrar til å realisere aktiv og ambisiøs samfunns- og næringsutvikling.

Robust organisasjon

Omdømme: Marker kommune har gode fagmiljøer som tiltrekker seg ønsket kompetanse.

Drift: Marker kommune drifter sine tjenester effektivt, økonomisk og med god kvalitet, uten å slite ut organisasjonens ressurser.

Utvikling: Marker kommune har et kontinuerlig fokus på forbedring, utvikling og innovasjon for å sikre framtidig bærekraft.

God målstyring handler om å styre på flere dimensjoner, og vi fortsetter inntil videre med følgende 4 fokusområder med gjennomgående styringsmål for perioden:

- Tjenestekvalitet – Brukertilfredshet – god tjenestekvalitet i alle ledd. Faglig kvalitet – god tjenestekvalitet i alle ledd.
- Organisasjonskvalitet – Godt arbeidsmiljø. Friske medarbeidere. Innovasjon og nytenking.
- Økonomi – god økonomistyring.
- Samfunn – En attraktiv kommune med mennesker og natur i fokus.

<p>4 GOD UTDANNING</p> 	<p>3 GOD HELSE</p> 	<p>13 STOPPE KLIMAENDRINGENE</p> 	<p>11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN</p> 	<p>17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE</p>
Trygt oppvekstmiljø	Fremtidens eldreomsorg	Klima og miljø	Næring og samfunn	Robust organisering

4. Samfunnsutvikling

I dette kapitlet gis en sammenstilling av viktige utviklingstrekk for kommunen vår. Folketall og utvikling i demografi er viktige faktorer for inntektssiden i budsjettet og i økonomiplanjobbingen for Marker kommune.

Befolkning

Kilde
Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Fra 2. kvartal 2022 er det en liten økning fra 3622 til 3634, 12 personer.

Forventet utvikling er i henhold til SSB sitt MMMM alternativ noe høyere enn det Telemarksforskning anslår i sine scenarier for utviklingen av folketall i kommunen. I henhold til Telemarksforskning sitt M-alternativ, så sier de at Marker kommune vil ha en befolkning på 3 507 i 2050. Dette ut fra beregnet attraktivitet kommunen har i framtiden. Dette ut fra at Marker kommune relativt sett har svak samlet attraktivitet for bosetting og næringsliv i den siste 10 års perioden.

Forventet utvikling

Kilde
[Regionale befolkningsframskrivninger, Statistisk sentralbyrå](#)

Under følger antall som pendler til og fra kommunen – her ser vi en liten reduksjon i forhold til fjorår på pendling inn til kommunen fra 372 i 2021 til 359 i 2022, det er 819 personer som pendler ut av kommunen mot 815 personer i 2021.

Pendling

Pendler ut av kommunen

2022

819 personer

Pendler inn til kommunen

2022

359 personer

Kilde

[Sysselsetting, registerbasert, Statistisk sentralbyrå](#)

Høyeste fullførte utdanningsnivå:

Utdanningsnivå	Personer 16 år og over
Grunnskolenivå	1 034
Videregående skolenivå	1 286
Universitets- og høyskolenivå, kort	534
Universitets- og høyskolenivå, lang	134
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	18

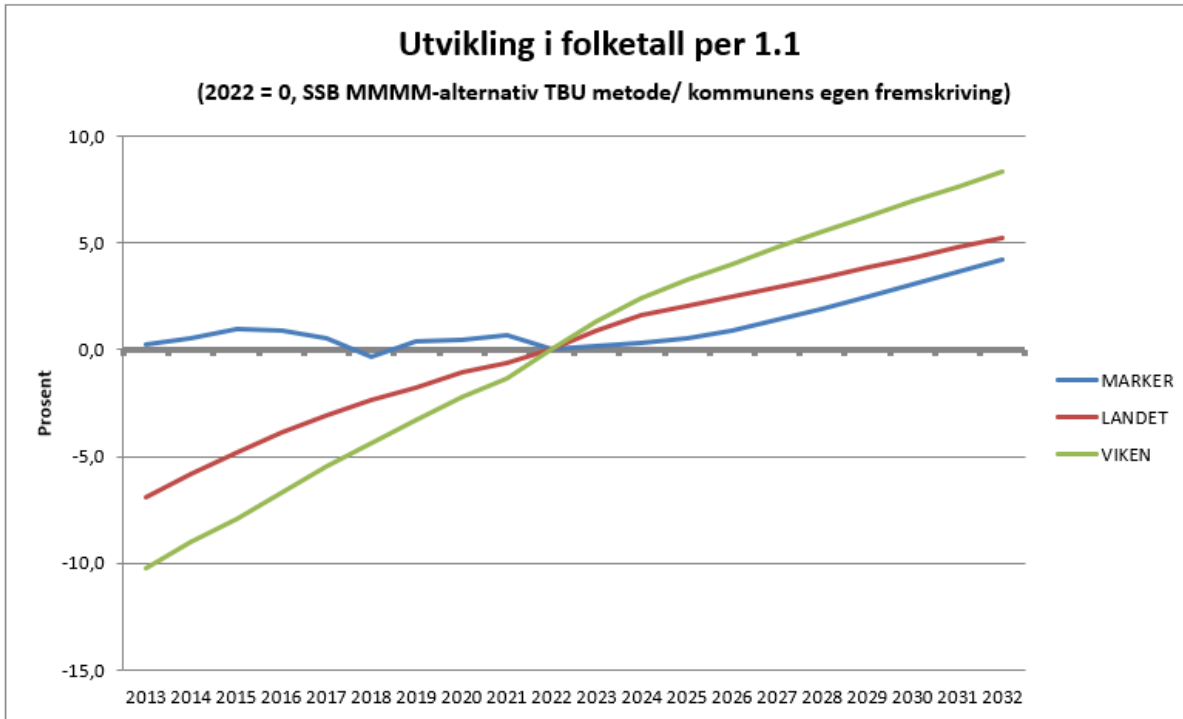
[Kilde: Befolkningens utdanningsnivå, Statistisk sentralbyrå](#)

Utdanning på Universitets- og høyskolenivå regnes som kort om den varer i 1-3 år, og lang om den varer i 4 år eller mer.

Fra 2021 er det små endringer, i 2021 var det blant annet 519 personer med universitets- og høyskolenivå utdanning kort mot 534 i 2022.

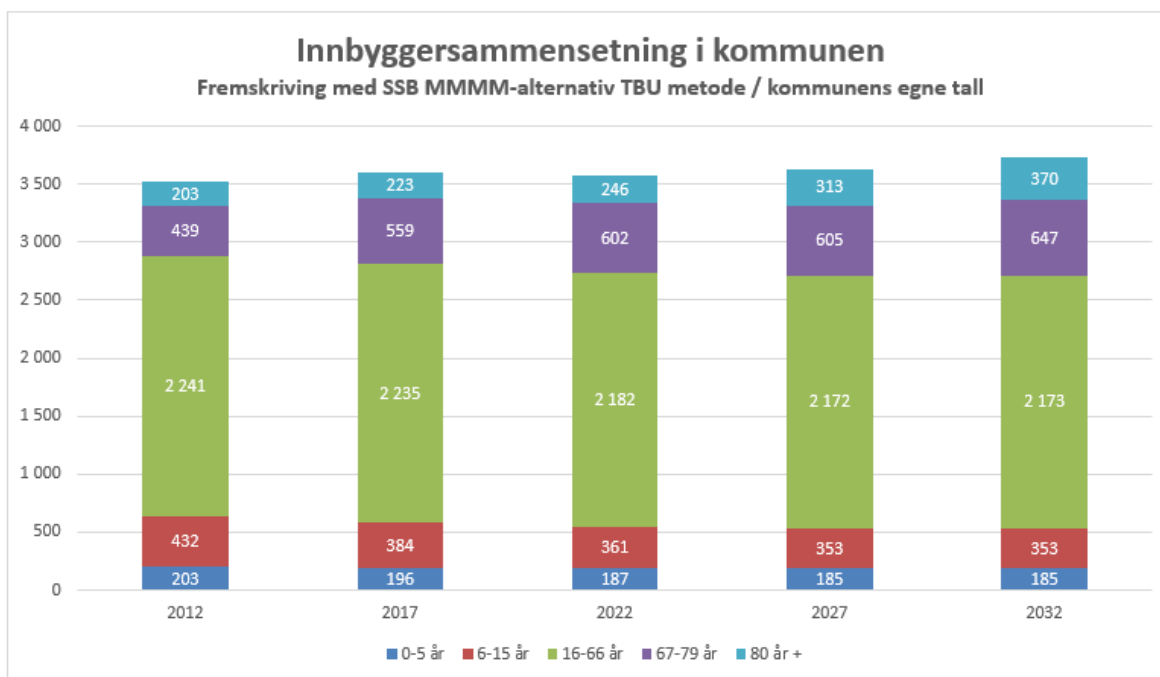
4.1 Demografi

Under følger grafer ut fra SSB og MMM alternativet med utvikling i folketall per 1.1.

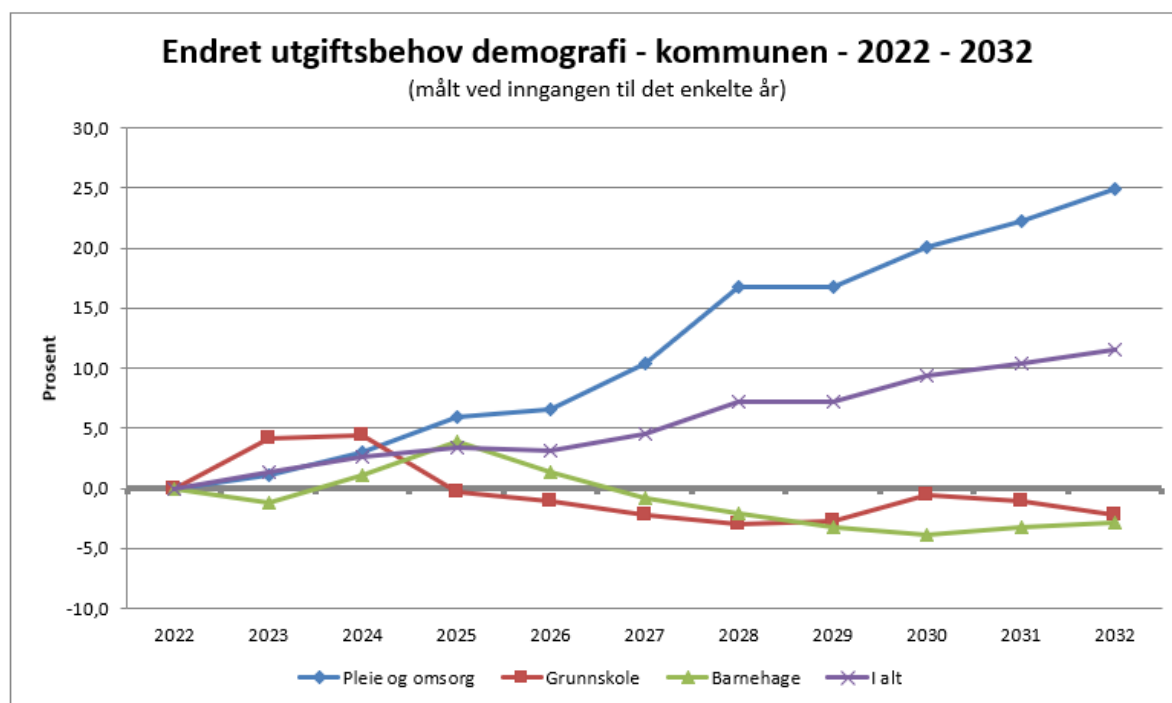
Grafen viser at Marker kommune har en svakere utvikling i folketall enn Viken og Landet for øvrig.

Under følger en oversikt over forventet innbyggersammensetning i 2027 og 2032:

Den viser at utviklingen i blå og røde bokser (0-5 år og 6-15 år) reduseres noe i årene 2027 og 2032, mens lilla og lyseblå bokser (67-79 år og 80 år+) øker betydelig.

Dette betyr også at utgiftsbehovet til Marker kommune vil endre seg i samme retning i årene framover. Grafen under illustrerer det.

Den viser at Marker kommune vil ha et større utgiftsbehov i pleie og omsorg fram til 2040 enn i barnehage og skole.

4.2 Samfunnstrender

Klima og det grønne skifte – Marker kommune vil, sammen med resten av Norge og verden, i de kommende tiår måtte hensynta klimaet gjennom et grønt skifte. Det grønne skiftet handler om hvordan Marker kommune skal bli en fossilfri kommune og Norge skal bli et lavutslippsland innen 2050. For å få dette til må vi omstille oss til et samfunn hvor vekst og utvikling skjer innenfor naturens tålegrenser. Vi må legge til rette for en overgang til produkter og tjenester som gir betydelig mindre negative konsekvenser for klima og miljø enn i dag.

Marker kommune har i sin klima- og energiplan vedtatt at vi skal bidra til at Østfoldregionen oppnår netto null klimagassutslipp innen 2050, ved både å kraftig redusere utslippene og øke CO₂-opptakene. I tillegg har vi vedtatt at for å bidra til det globale lavutslippssamfunnet innen 2050 skal Marker redusere forbruk og redusere klimafotavtrykk på varer og tjenester vi kjøper, og at innen 2040 skal all energibruk, inkludert transport i Marker, være fossilfri. Marker kommune har samarbeidsavtale med Smart Innovation Norway, og her er bærekraft, klima og Smart spesialisering et hovedfokus.

Flyktninger – Marker kommune har de to siste årene tatt imot 35 flyktninger fra Ukraina.

Prognosene for ankomst av Ukrainske flyktninger og asylsøkere fra andre land oppdateres jevnlig av UDI. Prognoser på ankomst av flyktninger for 2024 er 15 000 søknader når dette skrives. I tillegg forventes det mellom 2 000 og 10 000 asylsøkere fra andre land i 2024, men det planlegges ut fra et tall på 5 000. Marker kommune må forvente at vi blir også i 2024 anmodet om å bosette flyktninger, men kanskje på et noe lavere nivå enn i 2023. Det følger med inntekter og økte utgifter ved bosetting av flyktninger.

Beredskap – Marker kommune har en sentral rolle i arbeidet med samfunnssikkerhet på lokalt nivå. Vi har et grunnleggende ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet gjennom regelverket knyttet til kommunal beredskapsplikt. Det er etablert en kriseledelse og et beredskapsråd i Marker kommune, der nødvendige aktører er representert, for å sikre samhandling om ulykken skulle være ute.

Klimaendringer og endret trusselbilde i verden, gjør det nødvendig at vi i beredskapsøyemed framover har ekstra fokus på klima, infrastruktur og digitalisering.

Hyppigere og mer alvorlige naturhendelser kan bety flere situasjoner hvor beredskapen blir satt på prøve. Slike hendelser kan føre til stengte veier, bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon, skader på infrastruktur og privat eiendom, og behov for evakuering.

Hybrid krigføring – Vi ser en stadig utvikling av hackerangrep og såkalt hybrid krigføring. Hybrid krigføring viser til at en konflikt er en blanding av konvensjonelle militære operasjoner og irregulære virkemidler som cyberangrep, sabotasje, terrorisme og såkalt påvirkningsoperasjoner. Hackerangrepene retter seg gjerne mot bedrifter og framstår i ulike former der hele bedriften blir angrepet eller bare enkeltkontoer blir tatt over for å gjennomføre sabotasje eller svindel.

Mer og mer av vår infrastruktur, slik som vannsystemer, elektrisitet og betalingssystemer er avhengig av internett. Dette gjør skadepotensialet enormt. Vi må derfor bygge vår beredskap slik at vi kan tåle bortfall av infrastruktur og elektronisk kommunikasjon for en kortere periode. Videre må vi årlig vurdere trusselbildet mot egen kommune.

5. Økonomiske rammebetingelser i budsjett og økonomiplanperioden

Alle kommuner skal i henhold til kommuneloven § 14-2 ha økonomiske måltall eller økonomimål. Dette for å få en sunnere utvikling i kommunens økonomi og sikre framtid og nødvendige ressurser. Det er ikke knyttet noen oppfølging til disse økonomimålene i kommuneloven. Marker kommune har hatt økonomimål siden budsjett 2019.

Under følger en tabell med Marker kommune sine økonomimål i perioden 2024-2027:

Tekst	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Disposisjonsfond	77 734 055	Minimum 10 % av sum driftsinntekter	Minimum 10 % av sum driftsinntekter	Minimum 10 % av sum driftsinntekter	Minimum 10 % av sum driftsinntekter	Minimum 10 % av sum driftsinntekter
Netto driftsresultat i %	-1,8	-1,2	1,00	1,00	1,00	1,00
Gjeldsgrad	85	125	80	105	102	132

Som økonomimål for periode 2024-2027 opprettholder vi at disposisjonsfondet til enhver tid skal være på minimum 10 prosent av sum driftsinntekter. Vi foreslår å nedjustere netto driftsresultat i budsjett og økonomiplanperioden. Dette ut fra et betydelig høyere investeringsnivå og økte kostnader til renter, og på varer og tjenester generelt i samfunnet. Gjeldsgraden forventes å øke suksessivt med økende investeringer.

For at Marker kommune skal klare å leve opp til disse handlingsregler må vi ta tydelige grep. Vi er fortsatt preget av ettervirkning av koronapandemi med høye kostnader til renter og til kjøp av varer og tjenester. Dette gjorde igjen at det ble et veldig dyrt lønnsoppgjør for 2023, noe som igjen vil prege budsjettallene for 2024. Det er større behov for tjenester til innbyggerne samtidig som behovet for vedlikehold og oppjusteringer på investeringsiden er stort. Antall eldre over 80 år øker fortsatt, og behovet innen pleie og omsorg er stort og omfattende. Det samme er det med barn og unge som trenger mye styrking og enkelttiltak.

Det er vanskelige prioriteringer i et budsjett når situasjonen er som den er nå. Det kan se ut som om vi kommer godt ut av statsbudsjettet, men kostnadene til lønn, pensjon, renter og kjøp av varer og tjenester har økt betydelig mer enn inntektene har økt. Vi har derfor i forslag til budsjett lagt opp til et stramt investeringsbudsjett i forhold til tidligere planer. Ny Marker skole og nytt Legesenter er tatt ut av budsjettet, og kommer som egne saker i 2024.

5.1 Fondsbeholdningen

Fondsbeholdningen vil variere over tid. Dette har sammenheng med i hvilken grad kommunen velger å bruke fondsmidler til investeringsformål og driftsformål.

Fondskapitalen er en viktig buffer mot uforutsette forhold på inntekts- og utgiftssiden, og som egenkapital for å redusere lånefinansieringen av investeringer.

I budsjett og økonomiplanperioden er det foreslått følgende avsetninger til disposisjonsfond:

2024 – kr 3 000 000

2025 – kr 0

2026 – kr 0

2027 – kr 0

Et av økonomimålene i budsjett og økonomiplanperioden er fortsatt å opprettholde et disposisjonsfond som minimum er på 10 prosent av sum driftsinntekter. Pr 31.12.22 var denne prosenten på 20,63 av sum driftsinntekter. Det er en nedgang fra 2021 da den var på 21,49 prosent av sum driftsinntekter.

5.2 Driftsresultat

Nedenfor følger en tabell som viser netto driftsresultat i budsjett og økonomiplanperioden:

Tekst	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Sum driftsinntekter	376 892 238	349 986 862	393 835 589	398 675 506	404 660 968	411 691 664
Netto driftsresultat	-6 768 206	-4 213 088	1 665 529	912 065	2 982 510	-3 375 762
Netto driftsresultat i % av sum driftsinntekter	-1,8	-1,2	0,42	0,23	0,74	-0,82
Endring i sum driftsinntekter		-9,1	12,53	1,23	1,48	1,74

Teknisk beregningsutvalg (TBU) har anbefalt at kommunene minimum har et driftsresultat på 1,75 prosent av sum driftsinntekter. I budsjett og økonomiplanperioden 2024-2027 er resultatet for Marker kommune følgende:

2024 – 0,42 prosent

2025 – 0,23 prosent

2026 – 0,74 prosent

2027 – -0,82 prosent

5.3 Gjeld

Renter og avdrag skal betales over kommunens driftsregnskap. Høy gjeld reduserer handlingsrommet, mens høye inntekter gir muligheter. Et høyt gjeldsnivå kan være bærekraftig dersom inntektene også er høye. Et mye brukt måltall på dette forholdet er netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, kalt gjeldsgrad.

Gjeldsgraden for hele landet var pr 31.12.22 på 114,2. Samme tall for KOSTRA gruppe 1 er 115,1. Foreløpig ligger Marker kommune under landsgjennomsnittet med 85 prosent pr 31.12.22.

For høy gjeldsgrad reduserer handlingsrommet. Det er ikke laget normtall på hva som er anbefalt nivå på gjeldsgrad. Dette må ses i sammenheng med inntektene og mulige nedbetalinger av lån. Marker kommune har mange og tunge investeringer i årene som kommer, og målet må ikke være å overstige landsgjennomsnittet, men det er noe usikkert med tunge investeringer.

5.4 Finansieringssystemet

De frie inntektene til kommune består av:

- Skatteinntekter
- Inntektsutjevneende tilskudd
- Rammetilskudd
- Eiendomsskatteinntekter
- Integreringstilskudd og rentekompensasjon

Dette er inntekter som kommunen kan disponere fritt, uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk.

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jamne ut kommunens forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine. Dette gjøres ved at man tar hensyn til strukturelle forskjeller i kommunens kostnader og forskjeller i skatteinntektene. Omfordelingen som følge av disse skjer gjennom innbyggertilskuddet.

Inntektssystemet inneholder også tilskudd som utelukkende blir gitt ut fra regionalpolitiske mål.

Marker kommune får i budsjett 2024 overført kr 6 071 000 i distriktstilskudd Sør-Norge. I 2023 var dette tallet kr 5 745 000. Bakgrunnen for dette tilskuddet er at det skal ivareta kommuner i Sør-Norge med svak samfunnmessig utvikling. Distriktstilskudd Sør-Norge gis med en sats pr kommune og en sats pr innbygger. Tilskuddet blir tildelt kommuner i Sør-Norge etter følgende kriterier:

- Har under 3 200 innbyggere eller en distriktsindeks på 46 eller lavere.
- Har hatt en gjennomsnittlig skatteinntekt de siste tre årene som er lavere enn 120 prosent av landsgjennomsnittet (målt pr. innbygger).
- Ikke får distriktstilskudd Nord-Norge.

Tildeling av distriktstilskudd Sør-Norge tar utgangspunkt i distriktsindeksen, som er et uttrykk for graden av distriktsutfordringer i en kommune. Indeksen bygger i dag på indikatorer som sentralitet, reiseavstand, befolkningstetthet, befolkningsstruktur og -utvikling, status for arbeidsmarkedet og inntektsnivå. Kommuner med distriktsindeks på 35 eller lavere får tilskudd per kommune og per innbygger med høyeste sats. Tilskuddet

blir regnet ut fra tallet på innbyggere pr 01.01.2023. Det er brukt samme distriktsindeks i budsjett 2024 som i 2023, 2022 og 2021. Det vil altså si at Marker kommune sin distriktsindeks fortsatt er beregnet til 34. Det betyr at vi får den høyeste satsen både per kommune og per innbygger. Indeksen går fra 0-46 og over. 0-34 er den laveste verdien og gir derfor den høyeste satsen.

Forskjellen mellom landets kommuner er til dels stor når det gjelder kostnadsstruktur som følge av blant annet demografi, levekårsforhold med mer. Forskjellen gjør at etterspørselen etter kommunale tjenester og kostnadene ved disse vil variere mellom kommunene.

Indeksberegnet utgiftsbehov for Marker kommune er i statsbudsjettet beregnet til 1, 10515, det vil si litt over snittet som er 1,0000. Samme tall i fjor var 1,0787. Marker kommune er derfor beregnet til å ha et høyere utgiftsbehov enn gjennomsnittet av kommuner, noe som igjen blir kompensert i utgiftsutjevningen.

Det er i aldersgruppen 80-89 år og over 90 år at Marker kommune er beregnet å ha et betydelige høyere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet. Tilsvarende lavere utgiftsbehov har vi i aldersgruppen 2-15 år.

5.5 Statsbudsjettet 2024

Regjeringens forslag til statsbudsjett ble lagt fram den 06. oktober.

Regjeringens hovedmål for dette budsjettforslaget er å bidra til å trygge folks økonomi og å sikre Norge i en urolig tid. Bakteppet for budsjettarbeidet er høy aktivitet i norsk økonomi og at rekordmange er i jobb. Samtidig utfordres vi av internasjonale kriser og uro- med krig i Europa, energikrise og klima og natur i endring.

Ved fastsetting av nivået på de frie inntektene i 2024, tar man utgangspunkt i nivået på de frie inntektene i 2023 i revidert nasjonalbudsjett for 2023. Nivået på de frie inntektene er korrigert for innlemming av øremerkede tilskudd, satsinger over rammetilskudd og oppgaveendringer. Dette nivået blir justert med anslått pris- og lønnsøkning gjennom den kommunale deflatoren. Veksten i frie inntekter blir ca. 5,1 mrd. Kroner til kommunene og ca. 1,3 mrd. Kroner til fylkeskommunene.

Marker kommune fikk en økning fra 2023 til 2024 på 6,9 prosent. Sett i forhold til andre kommuner i Østfold, kom Marker for så vidt godt ut med den økningen. Det er bare Råde kommune som kom bedre ut med 7,4 prosent. Hvis vi ser på noen av nabokommunene, fikk Skiptvet en økning på 4,4 prosent og Aremark 3,8 prosent.

Pris- og lønnsveksten i kommunesektoren (den kommunale deflatoren) er anslått til 4,3 prosent i 2024. Deflator har to funksjoner:

- Historisk beregning av faktisk realvekst (regnskapsdeflator)
- Kompensasjon for anslått pris- og lønnsvekst i statsbudsjettet (budsjettdeflator)

Deflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet (FIN) i forbindelse med statsbudsjettet. Deflator består av en delindeks for lønnsvekst og en delindeks for kjøp av varer og tjenester.

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

- Rentekostnader

- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren i den grad de øker i takt med lønnsveksten. Dersom pensjonskostnadene øker mer (eller mindre) enn lønnsveksten, fanges ikke dette opp av budsjettdeflatoren.
- Demografikostnader

Disse kostnadselementene må dekkes av veksten i frie inntekter.

Den kommunale skatteøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skatteyttere som tilfaller kommunesektoren.

Det er en langvarig praksis for at skatteøren fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 prosent av kommunens samlede inntekter inklusive eiendomsskatt.

Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2024 bygger blant annet på 0,1 prosent sysselsettingsvekst og 4,9 prosent årslønnsvekst fra 2023 til 2024.

I statsbudsjettet forslås det at den kommunale skatteøren nedjusteres med 0,20 prosentpoeng til 10,95 prosent. Etter dette anslås skatteinntektene å utgjøre 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter i 2024 inklusive eiendomsskatt.

Nivået skjønnstilskudd til fylkene er for 2024 videreført på samme nivå som i 2023. Dette fordeles så videre til kommunene etter gitte kriterier. Forholdene som er lagt til grunn for 2024 er blant annet kommunenes økonomiske rammebetingelser og utvikling i disse, særskilte utfordringer for enkelt kommuner og utviklingen i oppvekst- og levekårsindikatorer samt demografi. For Marker kommune innebærer det en økning i skjønnsmidler fra kr 500 000 i 2023 til kr 700 000 i 2024.

Andre enkelte saker som kom i statsbudsjettet, var blant annet:

- Rentekompensasjonsordning – regjeringen foreslår å innføre en rentekompensasjonsordning for investering i lokaler og større utstyr som bidrar til en mer praktisk og variert skole. Ordningen vil få en investeringsramme på totalt 8 milliarder til kommunene, hvor en milliard kroner skal fases inn hvert år i åtte år. Med ordningen vil staten betale for kommunens renteutgifter knyttet til investeringer.
- Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen blir videreført på 3 000 kroner per måned fra 01.01.2024. Fra 01.08.24 blir foreldrebetalingen redusert til 2 000 kroner per måned.

Naturressursskatt fra landbasert vindkraft/grunnrentebeskatning for landbasert vindkraft:

Innarbeiding av naturressursskatt fra landbasert vindkraft ble lagt inn i prognosemodellen høsten 2022 med virkning fra 2024 ut fra regjeringens forslag til ny grunnrentebeskatning for landbasert vindkraft. I dette forslaget lå det inne både en produksjonsavgift på 2 øre til vertskommunene, og en naturressursskatt på 1,1 øre som skulle inngå i inntektsutjevningen.

Så tok det lenger tid enn forventet med innføring av grunnrenteskatt for vindkraft, og i modellen som kom etter Kommuneproposisjonen for 2024 ble derfor disse naturressursskatten på vindkraft tatt ut av modellen.

I tilknytning til statsbudsjettet for 2024 fremmer regjeringen forslag til ny grunnrentebeskatning for landbasert vindkraft, og dette forslaget innebærer en økning av produksjonsavgiften til 2,3 øre samtidig som naturressursskatt ikke innføres (omfanget av selve grunnrenteskatten er mindre enn det som opprinnelig ble foreslått, og 50 prosent til kommunesektoren er da også mindre). I proposisjonen står det følgende: *Regjeringen vil sikre at lokalsamfunn skal få en rettfærdig andel av inntektene fra vindkraften. Samtidig er det ønskelig med stabile inntekter for kommunene. Produksjonsavgiften ble innført 1. juli 2022 og vil gi stabile inntekter til vertskommunene. Den foreslås økt til 2,3 øre/kWh, samtidig som naturressursskatten omtalt i høringsnotatet ikke innføres. Dette bidrar til at betydelige inntekter fra vindkraftanlegg tilfaller vertskommunene. Med regjeringens forslag vil minst halvparten av grunnrenteskatteinntektene gå til kommunene gjennom produksjonsavgiften og en ekstra bevilgning i år med høy grunnrente. I tillegg har vertskommunene mulighet til å skrive ut eiendomsskatt for vindkraftanlegg.*

Med andre ord innebærer det endelige forslaget til regjeringen at det ikke vil komme noen naturressursskatt som skal innarbeides i prognosemodellen. Alle inntekter til kommunen kommer i stedet i form av en økt produksjonsavgift til kommunene hvor vindkraftanlegget ligger.

Vi har i budsjett 2024 foreslått en avsetning på k 1,5 mill i økt produksjonsavgift for vindkraftanlegg.

Under følger en tabell som viser fordeling av frie inntekter for Marker kommune for budsjett 2024 og i økonomiplanperioden 2025-2027:

Tekst	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Innbyggertilskudd	94 682 000	101 695 000	108 409 000	110 384 000	110 385 000	110 388 000
Utgiftsutjevning	14 772 000	19 964 000	26 998 000	26 615 000	26 615 000	26 615 000
Overgangsordning - INGAR	-175 000	-149 000	-265 000	495 000	-127 000	-109 000
Saker særskilt fordeling	1 238 000	2 051 000	3 080 000	2 066 000	2 066 000	2 066 000
Distriktstilskudd Sør-Norge	5 567 000	5 745 000	6 071 000	6 094 000	6 094 000	6 094 000
Ordinært skjønn tildeles av Fylkesmann	500 000	500 000	700 000	500 000	500 000	500 000
SUM RAMMETILSKUDD UTEN INNTEKTSUTJEVNING	116 584 000	129 806 000	144 993 000	146 154 000	145 533 000	145 554 000
Netto inntektsutjevning	18 894 604	17 493 000	19 494 000	19 494 000	19 494 000	19 494 000
SUM RAMMETILSKUDD	135 478 604	147 299 000	164 487 000	165 648 000	165 027 000	165 048 000
Skatt på formue og inntekt	100 578 000	106 532 000	117 566 000	119 917 000	122 915 000	126 603 000
Eiendomsskatt	12 375 000	12 500 000	12 750 000	13 000 000	13 500 000	14 000 000
SUM SKATT OG RAMMETILSKUDD	248 431 604	266 331 000	294 803 000	298 565 000	301 442 000	305 651 000

5.6 Eiendomsskatt

Marker kommune har eiendomsskatt i hele kommunen. Vi har i dag en skattesats på 3 promille for bolig og fritidseiendommer, og det skrives ut eiendomsskatt på boliger basert på formuesgrunnlaget etter lovens § 8 C-1.

For budsjettåret 2024 er det budsjettert med en inntekt på kr 12 750 000. Dette er ut fra forventet inntekt i 2024. Det er en økning på kr 250 000 fra 2023 som er basert på endringer i formuesgrunnlaget.

For økonomiplanperioden 2025-2027 er det lagt inn forventning om inntekter på kr 13 000 000 i 2025, kr 13 500 000 i 2026 og 14 000 000 i 2027. Det skal retaksteres i 2025, og av den grunn er det forventet en liten økning i inntektene fra 2026 og 2027.

5.7 Likviditet

Det er fortsatt viktig for Marker kommune å kunne betale sine forpliktelser til alle leverandører i rett tid. Dette er et viktig moment for omdømmebygging for Marker kommune. I tillegg må lønn og lovpålagte avgifter utbetales hver måned. Det er derfor viktig at kommunedirektør fortsatt har fullmakt til å oppta en eventuell driftskreditt på inntil kr 30 mill, hvis det skulle være behov.

Arbeidskapitalen er forskjellen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen defineres som en del av kommunens driftskapital, og er et mål for kommunens likviditet. Arbeidskapital er kapital kommunen trenger for å finansiere den daglige driften.

Nedenfor følger en tabell over utviklingen av arbeidskapitalen i Marker kommune:

Tekst	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Arbeidskapital	68 369 314	86 413 627	97 939 541	150 893 187	122 573 129	143 542 427	149 793 497
Herav ubrukte							
lånemidler	30 362 426	35 359 096	38 830 660	70 979 633	39 756 855	29 844 534	37 350 363
Arbeidskapital ekskl ubrukte lånemidler	38 006 888	51 054 531	59 108 881	79 913 554	82 816 274	113 697 893	112 443 134

Denne tabellen viser en positiv utvikling av arbeidskapitalen fra 2016 til 2021, så fikk vi en liten tilbakegang i 2022.

5.8 Forslag til budsjetttrammer 2024

Budsjett	Budsjett 2022	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
10 Politikk og utvalg	3 000 000	3 102 013	3 250 000	3 200 000
11 Kommunikasjon og digitalisering/Stab	9 750 000	9 325 754	9 550 000	11 000 000
12 Rådmannskontoret	10 710 000	11 930 057	11 100 000	14 246 881
13 Økonomikontoret	6 500 000	6 245 900	6 500 000	6 700 000
15 IKS/Vertskommuneavtaler	10 000 000	9 861 910	10 800 000	11 400 000
17 Livsynsformål	3 845 000	3 845 000	3 695 000	4 000 000
20 Oppvekst	69 841 277	75 798 783	76 200 000	85 086 381
24 Private barnehager	12 500 000	16 040 286	14 200 000	14 500 000
30 Familie og helse	12 500 000	14 183 763	13 800 000	15 333 265
38 NAV	5 600 000	2 585 395	5 600 000	5 770 000
47 Omsorg	64 200 000	72 344 178	69 250 000	80 302 414
51 Teknikk, plan og miljø	18 200 000	23 684 490	23 200 000	25 372 234
53 Selvkost Teknikk, plan og miljø	-1 684 673	-2 665 867	-5 184 000	-13 356 225
63 Kultur, fritid og bibliotek	4 560 000	4 893 141	5 000 000	5 450 000
76 Næringsutvikling	1 300 000	1 978 397	1 250 000	1 300 000
79 Vannområdet	0	0	0	0
90 Finans				
SUM	230 821 604	253 153 200	248 211 000	270 304 950
Til fordeling	230 821 604		248 211 000	270 304 950
Differanse	0		0	0

Budsjett 2024 har vært krevende å få lagt. Det kan se ut som om rammene til virksomhetene har økt betraktelig, men som tidligere beskrevet i dokumentet har lønnsoppgjøret med tilhørende høyere sosiale utgifter kostet Marker kommune dyrt. I tillegg er kostnadsbildet på kjøp av varer og tjenester betydelig endret de siste to årene i negativ retning. Det er ikke tatt høyde for lønnsoppgjør 2024, i henhold til statsbudsjettet, forventes det at lønnsoppgjøret neste år vil bli på 4,9 prosent økning!

Marker kommune har ifølge vedtak i budsjett 2023-2026, gjennomført en kvalitativ og økonomisk analyse ved Telemarksforskning i 2023. Den analysen har gått gjennom alle virksomhetene og konklusjonen er som følger i kortversjon fra Telemarksforskning:

I denne tjenesteanalysen er det tydelig for oss at det gjøres mye godt arbeid i Marker kommune. Vi ser at det likevel er et behov for tjenesteutvikling og omstilling i virksomhetsområdet for å stå bedre rustet til å møte morgendagens utfordringer.

Vi har utarbeidet en tiltaksliste med mulige forbedringstiltak:

Vår gjennomgang har vist at det er forbedringsområder som gjelder hele kommunen. Dette er knyttet til organisasjon og lederutvikling, samt å styrke det overordnede forebyggende arbeidet.

På Oppvekst foreslår vi en styrking av merkantile og rådgivende funksjoner. Videre anbefaler vi en gjennomgang av barnevernsområdet med fokus på organisering og ressursbruk. Våre analyser viser at det er behov for å dreie flere ressurser over til Pleie og Omsorg fra andre kommunale tjenesteområder. Vi anbefaler derfor at bygging av ny skole utsettes, og at man iverksetter et prosjekt med renovering av eksisterende skolebygg, for å få bygningsmassen i forskriftsmessig stand.

På Pleie og Omsorg foreslår vi følgende tiltak: Etablering av innsatsteam, styrking av omsorgstilbudet med heldøgns bemannede omsorgsboliger, styrke arbeidet knyttet til demens, samt fokus på heltidskultur.

5.9 Forslag til driftsrammer i økonomiplanperioden 2025-2027

Budsjett	Budsjett 2022	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
10 Politikk og utvalg	3 000 000	3 102 013	3 250 000	3 200 000	3 500 000	3 200 000	3 500 000
11 Kommunikasjon og digitalisering/Stab	9 750 000	9 325 754	9 550 000	11 000 000	10 500 000	10 500 000	10 500 000
12 Rådmannskontoret	10 710 000	11 930 057	11 100 000	14 246 881	11 000 000	11 150 000	10 500 000
13 Økonomikontoret	6 500 000	6 245 900	6 500 000	6 700 000	6 700 000	6 700 000	6 600 000
15 IKS/Vertskommuneavtaler	10 000 000	9 861 910	10 800 000	11 400 000	11 300 000	11 200 000	11 200 000
17 Livsynsformål	3 845 000	3 845 000	3 695 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	3 500 000
20 Oppvekst	69 841 277	75 798 783	76 200 000	85 086 381	85 000 000	86 000 000	86 299 894
24 Private barnehager	12 500 000	16 040 286	14 200 000	14 500 000	14 100 000	14 100 000	14 000 000
30 Familie og helse	12 500 000	14 183 763	13 800 000	15 333 265	14 714 000	14 714 000	14 714 000
38 NAV	5 600 000	2 585 395	5 600 000	5 770 000	5 770 000	5 770 000	5 664 250
47 Omsorg	64 200 000	72 344 178	69 250 000	80 302 414	82 000 000	85 000 000	86 000 000
51 Teknisk, plan og miljø	18 200 000	23 684 490	23 200 000	25 372 234	24 779 394	24 234 647	23 971 880
53 Selvkost Teknisk, plan og miljø	-1 684 673	-2 665 867	-5 184 000	-13 356 225	-14 724 544	-17 942 097	-24 021 774
63 Kultur, fritid og bibliotek	4 560 000	4 893 141	5 000 000	5 450 000	5 150 000	5 150 000	5 150 000
76 Næringsutvikling	1 300 000	1 978 397	1 250 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
79 Vannområdet	0	0	0	0	0	0	0
90 Finans							
SUM	230 821 604	253 153 200	248 211 000	270 304 950	265 088 850	265 076 550	258 878 250
Til fordeling	230 821 604		248 211 000	270 304 950	265 088 850	265 076 550	258 878 250
Differanse	0	0	0	0	0	0	0

Dette er rammene gitt i økonomiplanperioden ut fra de forutsetningene som er kjent nå i inntektssystemet med følgende forutsetninger:

- Ingen endring i antall innbyggere – samme som i budsjett 2024 – forutsatt SSB sitt MMMM alternativ for befolkningsutvikling på landsbasis.
- Forutsatt samme skatteinntang – ref. tall om innbyggere.
- Distriktstilskudd Sør-Norge – fortsatt lik
- Ingen endringer i inntektssystemet for kommunene – vi vet av statsbudsjettet at det er varslet en slik endring, men vi vet ikke nå hva det vil innebære for Marker kommune.
- Ingen endring i eiendomsskatteinntekter – promillesatsen beholdes lik som nå, 3 promille på bolig og fritidsbolig, og fortsatt 7 promille på Næring for hele økonomiplanperioden.
- Når det gjelder utgiftssiden er det ikke andre kjente føringer fra statlig hold som er hensyntatt. Det er heller ikke lagt inn lønns- og prisvekst i rammene.

Tabellen under viser eiendomsskatt/renter og avdrag og avsetning disposisjonsfond i budsjett og økonomiplanperioden:

Tekst	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Inntekter eiendomsskatt	12 750 000	13 000 000	13 500 000	14 000 000
Utgifter renter og avdrag	31 598 050	40 910 550	41 965 450	52 372 750
Avsetning disposisjonsfond	3 000 000	0	0	0

Tabellen over illustrerer utviklingen i renter og avdrag ved investeringer som er lagt i forslag til investeringsbudsjett. Tallene er kanskje noe usikre, gitt at flere store investeringer er utelatt fra investeringsbudsjettet.

5.10 Investeringsbudsjett 2024-2027

Utgifter som klassifiseres som investeringer skal bokføres i investeringsregnskapet og aktiveres i balansen som anleggsmidler. Investeringsutgifter er:

- Anskaffelse av eiendeler som er bestemt til varig eie og bruk, og som er av vesentlig verdi.
- Påkostning på eksisterende varige driftsmidler, som er av varig og vesentlig verdi.

Med varig eie og bruk sier GKRS regnskapsstandard at varig eie er satt til økonomisk levetid på minst 3 år, mens vesentlighetskriteriet er satt til minst kr 100 000. Disse kriteriene er uavhengig av kommunestørrelse, selv om man kan tenke seg at vurderingen kunne blitt forskjellig i store og små kommuner.

Som påkostning regnes utgifter som øker anleggsmiddelets bruksverdi, i motsetning til vedlikehold som skal opprettholde en standard på nivå den var opprinnelig. Det regnes som påkostning når et anleggsmiddel utvikles for å møte nye krav fra brukere eller fra offentlige myndigheter. Tiltak som fører eksempelvis en bygning til en annen stand eller bedre standard enn den var tidligere, regnes som påkostning. Med standard forstås anleggsmidlets relative standard. Det vil at tiltak som holder et anleggsmiddel innenfor samme standard kan innebære at anleggsmiddelet får en teknisk høyere kvalitet som følge av kvalitetsutviklingen over tid, uten at økningen i kvalitet tilsier at utgiften skal klassifiseres som påkostning.

Det regnes også som påkostning når det investeres i tiltak som utvikler potensialet i et anleggsmiddel. Dette kan være tiltak som endrer anleggsmiddelets funksjoner, arealbruk eller standard, samt arbeider som utføres for å heve attraktivitet og eller verdi. Vurderingen gjøres på tiltaksnivå. Tiltak som fører anleggsmiddelet til en annen standard eller verdi, er også påkostning.

Det er ellers viktig å understreke at påkostning må være vesentlig, det vil si at utgiften må være på minimum kr 100 000. I tillegg må påkostning være varig, det vil si en økonomisk levetid på minst 3 år. Anleggsmiddelet som sådan, etter påkostning, må også ha en gjenværende levetid på minst tre år. Dette er altså de generelle kravene til en investering som sådan.

Utsatt vedlikehold på kommunale bygg, som gjør at det må planlegges å bygge nytt, kan i ytterste konsekvens medføre at utgifter til nybygg blir en driftsutgift. Det er derfor viktig med løpende vedlikehold på alle kommunale bygg.

Under følger en oversikt over ønskede tiltak investering fra virksomhetene:

Tiltak investering	År	Kostnad
Oppvekst:		
Programvare barnevern	2024	400 000
IKT investeringer skole 2024-2041	2024-2027	800 000
Ny skole	2024-2027	620 000 000
Familie og helse:		
NAV:		
Fagsystem	2024	400 000
Omsorg:		
Dagsenter TFU	2024	
Heldøgns bemannede omsorgsboliger for personer med demens 8 stk.	2028	
Omsorgsboliger uten bemanning 10-15 stk.	2025	
Utvide dagens korttid, rehab, avlastning 10 rom - Bygge 2etg ovenfor bogr 5	2035	
Teknikk, plan og miljø:		
Renhold:		
Moppemaskin MBSS	2024	100 000
Moppemaskin Marker skole	2024	170 000
Teknisk drift:		
Gravemaskin og krokhenger	2024	1 700 000
Maskinpark teknisk	årlig	500 000

Slamsuger/spylevogn tilhenger	2027	600 000
Kantklipper	2026	800 000
Ekstraordinære oppgraderinger	Årlig	1 000 000
Ekstraordinære oppgraderinger	2027	1 000 000
Nytt tak Markerhallen	2024	800 000
Ventilasjon Rådhuset	?	?
Vindusfelter rådhuset (Ligger vel inne fra tidligere?)		
Garasje/Bod på Trollhaugen	2025	500 000
Asfaltering/veiopprustning	årlig	1 000 000
Kultur, fritid og bibliotek:		
Bibliotek. Nytt biblioteksystem	2024-2025	450 000
Rehabilitering/ bytte av spilleflate kunstgressbanen Ørje stadion	2024-2027	
Ungdommens Kulturhus. Flytting av Ungdommens Kulturhus til Ørje sentrum	2025-2027	
Kommunikasjon og digitalisering:		
Ny hjemmeside	2024	150 000
Intranett	2024	150 000
Ny driftsplattform	2024	?
Oppgradering servicetorg med fokus på sikkerhet	2025	
Politikk og utvalg:		
Rådmannskontoret:		
Økonomikontoret:		
Private barnehager:		
IKS/Vertskommuneavtaler:		
Kirkelig fellesråd:		
Automatisk ringeanlegg i Øymark og Ørje kirker	2024	300 000
Automatisk ringeanlegg i Rødenes og Klund kirker	2025	410 000
Nytt varmeanlegg i Klund kirke	2026	700 000
Næring:		
Nytt næringsområde	2024	
Tiltak i sentrumsstrategien		
Vei til parkering ved kirken	2024	300 000
Parkering ved kirken	2025	1 000 000

Opparbeiding av området ved frihetsstøtta	2024	100 000
Fortau ved legekantoret	2024	200 000
Parkering Lilleveien	2025	1 000 000
Sum		634 530 000

Nedenfor følger en total oversikt over foreslåtte investeringer i budsjett 2024 og økonomiplanperioden 2025-2027:

Investeringer 2024-2042		Finansiering		2024	2025	2026	2027
Budsjett							
VA-Sanering	Selvkost/lån	12 000 000	12 000 000	12 000 000			
Renseanlegg	Selvkost/lån	39 500 000	80 500 000				
Vannverk	Selvkost/lån						150 000 000
Sum VAR		51 500 000	92 500 000	12 000 000	150 000 000		
Ny Marker skole	Lån/fond						
Maskiner/utstyr TPM	Lån	500 000	500 000	300 000	300 000		
Asfaltering	Lån		200 000	300 000	400 000		
Oppgraderinger bygg og anlegg	Lån	4 500 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000		
Inventar alle virksomheter	Lån						
IKT investeringer	Lån			500 000	500 000		
IKT investeringer - Marker skole	Lån	800 000	800 000	800 000	800 000		
Oppgradering Marker rådhus	Lån		30 000 000				
Omsorgsboliger	Lån/tilskudd						
Demensboliger	Lån/tilskudd						
Ny korttidsavdeling	Lån/tilskudd						
Dagsenter/PU	Lån/tilskudd						
Nytt legekantore	Lån/fond						
Omsorgsteknologi	Lån/fond			500 000	500 000		
Ørje Torg	Lån/fond						
Sum andre investeringer		5 800 000	32 500 000	3 400 000	3 500 000		
Startlån	Lån	5 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000		
Sum startlån		5 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000		
Sum		62 300 000	132 000 000	22 400 000	160 500 000		

I budsjettforslaget har kommunedirektør forutsatt låneopptak til VAR på til sammen kr 51 500 000, andre investeringer kr 5 800 000 og startlån (videreutlån) kr 5 000 000.

Også i investeringsbudsjettet for 2024, har vi valgt å foreslå kutt i andre investeringer. Dette med bakgrunn i økte renter og betydelige økte priser på varer og tjenester. Vi håper nå at Bommen ressursanlegg kan bli påbegynt i 2024 og prioriterer investeringer til VAR.

Kommunedirektør har også valgt å ta ut ny Marker skole og Nytt legekantor av investeringsbudsjettet. Disse vil vi komme tilbake til som egne saker i 2024, da vi trenger et bedre tallgrunnlag og ny gjennomgang av forventede kostnader. Som nevnt tidligere i dokumentet er det i statsbudsjettet foreslått innføring av rentekompensasjonsordning for nye skolebygg, og det kan være positivt for ny Marker skole.

Vi reduserer i denne omgangen opptak av startlån til kr 5 000 000. Vi har fortsatt noe ubrukte startlånsmidler igjen, og vil se hvordan utviklingen blir i slutten av 2023 og starten av 2024 etter nye lån. Vi kommer eventuelt tilbake med egen sak i 2024, hvis behovet skulle endre seg ytterligere.

I denne budsjett og økonomiplanen har vi ikke lagt inn et langtidsbudsjett for investeringer. Det er ønskelig å ha det på plass, og vil komme tilbake til det ved neste budsjett og økonomiplan.

Det hadde vært ønskelig og finansiere noen av de framtidige investeringene Marker kommune står ovenfor ved bruk av fond. Dette for å redusere låneopptak og utgifter til renter og avdrag.

Budsjettets ordinære avdrag er kr 16 032 500 for 2024. Minste avdrag etter vekting er kr 9 795 702. Det vil si at det forutsettes mer i betalte avdrag enn det som er krevet etter vekting. Se vedlagte note til obligatorisk budsjettskjema 1A for nærmere utregning.

Følgende rentesatser er lagt til grunn ved beregning av renteutgifter for budsjett og økonomiplanperioden 2024-2027:

2024	5,35 prosent
2025	4,95 prosent
2026	4,35 prosent
2027	4,28 prosent

Tabellen nedenfor viser utviklingen i lånegjeld i budsjett og økonomiplanperioden inklusive lån til VAR-sektoren (selvkost):

Tekst	2023	2024	2025	2026	2027
Gjeld pr 01.01	319 003 839	271 640 351	312 907 851	418 750 351	414 607 851
Opptak av lån	20 900 000	57 300 000	125 000 000	15 400 000	153 500 000
Avdrag	26 463 488	16 032 500	19 157 500	19 542 500	23 380 000
Ny lånegjeld	271 640 351	312 907 851	418 750 351	414 607 851	544 727 851

Oversikt viser utviklingen i lånegjeld fra 2023 til 2027 gitt det investeringsbudsjettet som er forslag i dette budsjettdokumentet. I 2023 er betalte avdrag vesentlig høyere enn 2024-2027, dette skyldes et politisk vedtak på ekstraordinær nedbetaling av avdrag som skyldes ubrukte lånemidler ved bygging av Trollhaugen barnehage.

6. Virksomhetenes budsjettkommentarer

Under følger rapporter fra hvert tjenesteområde som sier noe om virksomhetene og oppgavene, virksomhetenes driftsbudsjett, muligheter og utfordringer knyttet til det, mål for virksomhetene for 2024 og økonomiplan driftsbudsjett, også her muligheter og utfordringer knyttet til det. Rapportene er skrevet av respektive virksomhetsledere.

6.1 Virksomhet: Politikk og utvalg

Virksomheten og oppgavene

Her ligger følgende utvalg:

- Kommunestyre/formannskap
- Oppvekst- og omsorgsutvalget
- Plan og miljøutvalget
- Støtte til politiske partier
- Stortings- og kommunevalg
- Administrasjonsutvalg
- Eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Kontrollutvalget
- Ungdomsråd

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	2 235	2 288	2 253
Driftsutgifter	911	972	1 019
Bruttoramme	3 146	3 260	3 272
Driftsinntekter	-44	-35	-72
Nettoramme	3 102	3 225	3 200

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Redusert ramme i forhold til 2023.
- Kr 150 000 til fordeling formannskapet er flyttet til virksomhet Kultur, fritid og bibliotek.
- Det skal lages et eget reglement som skal godkjennes politisk for ekstra bevilgning på kr 150 000 til Kultur, fritid og bibliotek.
- Fortsatt utbetales godtgjørelse til politikere kun 1 gang pr år. Det er et ønske fra administrasjonen om at det kan gjøres oftere.
- Utbetaling til Smaalenene Bedriftshelsetjeneste ligger foreløpig også under politikk og utvalg.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	2 235	2 288	2 253	2 442	2 253	2 442
Driftsutgifter	911	972	1 019	1 130	1 019	1 130
Bruttoramme	3 146	3 260	3 272	3 572	3 272	3 572
Driftsinntekter	-44	-35	-72	-72	-72	-72
Nettoramme	3 102	3 225	3 200	3 500	3 200	3 500

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- I økonomiplanperioder er det lagt samme ramme som i 2024.
- I årene med valg er kostnaden økt med kr 300 000.

6.2 Virksomhet: Kommunikasjon og digitalisering

Virksomheten og oppgavene

Arbeidsoppgavene til virksomheten er blant annet følgende:

- Arkivering – kontinuerlig fokus på faglig oppdatering og korrekt journalføring av kommunens dokumenter.
- Politisk sekretariat – sikre god flyt mellom kommunens politiske og administrative ledelse gjennom tilrettelegging og saksflyt.
- Servicetorg/innbyggerdialog – dialogen skjer både gjennom kommunens hjemmesider, sosiale medier, avisen, digitalt og i direkte møte. Det vil jobbes kontinuerlig for å sikre at innbyggerne opplever at kommunen er der for dem og gir den informasjon de til enhver tid har behov for.
- IT – skal ivareta mange av kommunens ansattes viktigste arbeidsverktøy fungerer optimalt. IT sikrer både ivaretagelse av den digitale beredskapen, sikring av kommunens informasjonssystemer og optimalisering av drift og systemer. IT har kontinuerlig fokus på å sikre beredskapen og sikkerheten i kommunens systemer.
- Bolig – sikre god ivaretagelse av samtlige relevante forhold i forbindelse med inn og utflytting både for beboer og kommunens hensyn. Boligkonsulent har også ansvar for at kommunen får de inntekter de skal i form av riktig fakturert husleie, salg av tomter og bygg, og andre leiekontrakter knyttet til tomter og grunn.
- Innkjøp – dette er i dag et vertskommunesamarbeid mellom Aremark, Skiptvet og Marker hvor Marker er vertskommune. Innkjøp er et viktig område for kommunen, både med hensyn til å sikre at lov om offentlige anskaffelser er ivaretatt, og at kommunen får så gode leveranser til en så god pris som mulig.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
--------	---------------	---------------	---------------

Lønn	4 823	7 022	6 683
Driftsutgifter	7 818	7 537	8 072
Bruttoramme	12 641	14 559	14 755
Driftsinntekter	-3 315	-5 009	-3 755
Nettoramme	9 326	9 550	11 000

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Driftsavtalen med Aspit utløper sommeren 2024 – vi er i en prosess med å vurdere forskjellige alternativer for videre drift av våre systemer. Kostnader knyttet til dette vet vi pr nå ikke, derfor er kostnadene videreført på samme nivå som i 2023.
- Sikkerhet knyttet til IT er hovedfokus – og med ny lovgivning som kommer i 2024 – vil det bety økte kostnader for Marker kommune. Dette er i et samarbeid med DigiViken, og vi er når budsjettet legges noe usikre på omfanget av kostnader knyttet til dette. Derfor er det ikke hensyntatt i dette budsjettet.
- Vi har et stort fokus på kostnader knyttet til lisenser, og jobber videre med å rydde i dette.
- Det er gjennomført et prosjekt knyttet til servicetorget og hvordan dette bør bemannes og hvilke åpningstider servicetorget bør ha. Dette jobber vi videre med i 2024. Sikkerhet for ansatte er et viktig tema her.
- Innkjøpskontoret er nå bemannet med 2 ansatte og de har pr nå fått på plass flere innkjøpsavtaler i tillegg til at de jobber opp mot prosjekter både i Skiptvet og Aremark.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	4 823	7 022	6 683	6 683	6 683	6 683
Driftsutgifter	7 818	7 537	8 072	7 303	6 897	6 226
Bruttoramme	12 641	14 559	14 755	13 986	13 580	12 909
Driftsinntekter	-3 315	-5 009	-3 755	-3 486	-3 080	-2 409
Nettoramme	9 326	9 550	11 000	10 500	10 500	10 500

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Virksomheten har stort fokus på effektivisering av arbeidsoppgaver for å se på muligheter for reduksjon i antall ansatte ved naturlig avgang.
- Sikkerhet på IT siden er en av de viktigste oppgavene i kommunen, det er stort fokus på det i dagens situasjon, men må også ha fokus uavhengig av eksterne trusler.
- Gjennomgang av avtaler og husleiekontrakter knyttet til kommunens inntekter vil være viktig, dette for å sikre at kommunen får de inntektene de skal ha, og at de vi leier ut til har riktige og ryddige avtaler i henhold til lover og regler.
- Få på plass innkjøpsavtaler på alle aktuelle områder for kommunene slik at vi har best mulig priser på de varene og tjenestene vi kjøper til kommunens drift.

6.3 Virksomhet: Rådmannskontoret

Virksomheten og oppgavene

Her ligger følgende oppgaver og ansvar:

- HR funksjonen
- Kommuneoverlege
- Beredskap
- Kommunedirektør
- Lærlinger
- Frikjøp tillitsvalgte

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	8 444	6 966	8 817
Driftsutgifter	6 458	6 421	7 700
Bruttoramme	14 902	13 387	16 517
Driftsinntekter	-2 972	-1 737	-2 270
Nettoramme	11 930	11 650	14 247

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Det er lagt inn kr 1 mill til retakstering i forhold til ny utskrivning av eiendomsskatt i 2025.
- Vi viderefører de lærlingene vi har pr i dag, men ansetter ingen nye. Etterspørselen etter lærlingeplasser i Marker er også liten, på grunn av kollektivtilbudet.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	8 444	6 966	8 817	7 623	6 984	6 984
Driftsutgifter	6 458	6 421	7 700	5 235	5 900	5 250
Bruttoramme	14 902	13 387	16 517	12 858	12 884	12 234
Driftsinntekter	-2 972	-1 737	-2 270	-1 858	-1 734	-1 734
Nettoramme	11 930	11 650	14 247	11 000	11 150	10 500

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Vi viderefører de lærlingene vi har i dag, men ansetter ingen nye.

6.4 Virksomhet: Økonomikontoret

Virksomheten og oppgavene

Økonomikontoret har pr i dag 6,2 årsverk fordelt på 7 ansatte.

Hovedoppgavene er alt innen

- regnskap
- kommunal fakturering
- økonomi
- lønn
- refusjon sykefravær
- innfordring

I tillegg har økonomikontoret tatt over oppgaver fra andre virksomheter som

- vederlagsberegning
- startlån
- bostøtte
- tilskudd til private barnehager
- valg
- eiendomsskatt

Økonomikontoret har også regnskapsføringen for Marker kirkelige fellesråd – alt fra regnskap fra a-å, årsoppgjør og budsjett.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	5 460	5 917	6 158
Driftsutgifter	1 739	1 372	1 045
Bruttoramme	7 199	7 289	7 203
Driftsinntekter	-953	-789	-503
Nettoramme	6 246	6 500	6 700

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Liten økonomiavdeling med få muligheter for å spesialisere seg på spesielle fagområder. Det gjør at vi må kjøpe noen tjenester på fagområder, og da spesielt innenfor mva området og mva komp området.
- Mange lov- og forskriftsendringer som er tidkrevende og til tider vanskelig å følge med på. Kursing av ansatte er helt nødvendig for at vi skal klare å levere på våre oppgaver i henhold til gjeldende lover og regler.

- Det er stort press på økonomiavdelingen i forhold til oppfølging og hjelp med økonomi- og lønnsoppgaver på virksomhetene.
- Oppfølging og kontakt med Østre Viken Kommunerevisjon IKS.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	5 460	5 917	6 158	6 158	6 158	6 158
Driftsutgifter	1 739	1 372	1 045	1 045	1 045	929
Bruttoramme	7 199	7 289	7 203	7 203	7 203	7 087
Driftsinntekter	-953	-789	-503	-503	-503	-487
Nettoramme	6 246	6 500	6 700	6 700	6 700	6 600

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Viktig med muligheter for kurs/videreutdanning – både i forhold til å levere lovpålagte oppgaver innenfor gjeldende lover og regler, og for å rekruttere og beholde kvalifiserte ansatte.
- Lite fagmiljø – viktig med samarbeid og kontakt med andre kommuner, for eksempel SmartKom.

6.5 Virksomhet: IKS/Vertskommuneavtaler

Virksomheten og oppgavene

Her ligger kostnader til Marker kommune sine IKS'er og Vertskommuneavtaler. Disse kostnadene er lagt ut på eget området for å skille ut dette fra virksomhetenes driftskostnader. Kostnadene blir ført på riktig funksjon, slik at reelle kostnader blir riktig KOSTRA rapportert.

Marker kommune har følgende samarbeidsavtaler med Indre Østfold kommune:

- Avlastningshjemmet
- Barnevernsvakta
- Indre Østfold Krisesenter
- Miljørettet helsevern
- Mortenstua skole
- Barnevernsvakta
- Veterinærvakt
- Legevakt
- Kommunalt akutt døgntilbud og plasser for utskrivningsklare pasienter
- Kartforvaltning
- Østfold interkommunale Skadefellingslag
- Migrasjonssenteret avdeling Voksenopplæring
- Oppfølging og tilsyn med fosterhjem

Vi er medeiere i følgende IKS'er:

- Indre Østfold Brann og Redning IKS
- Østfold Interkommunale Arkivselskap IKS
- Østre Viken Kommunerevisjon IKS
- Østfold Kontrollutvalgssekretariat
- Indre Østfold Renovasjon IKS
- Driftsassistansen i Viken IKS

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn			
Driftsutgifter	10 026	10 800	11 400
Bruttoramme	10 026	10 800	11 400
Driftsinntekter	-164	0	0
Nettoramme	9 862	10 800	11 400

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Kostnadene skal være regulert gjennom avtaler, og bør derfor i utgangspunktet være forutsigbare, bortsett fra kostnader til KAD/USK.
- En betydelig lønnsvekst i 2023 med tilhørende høyere sosiale kostnader, påvirker også budsjettene til IKS og Vertskommuneavtaler.
- Rammen for 2024 er økt med kr 600 000.
- Vurdere alternative løsninger til vertskommuneavtalene om kostnadsnivået fortsetter å øke mer enn det kommunen selv legger til grunn.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn						
Driftsutgifter	10 026	10 800	11 400	11 300	11 200	11 200
Bruttoramme	10 026	10 800	11 400	11 300	11 200	11 200
Driftsinntekter	-164	0	0	0	0	0
Nettoramme	9 862	10 800	11 400	11 300	11 200	11 200

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Vanskelig å si noe eksakt om kostnadsnivå framover. Vertskommuneavtaler er uforutsigbare da vi ikke har noe eierskap vi kan påvirke gjennom.

6.6 Virksomhet: Livsynsformål

Virksomheten og oppgavene

Marker kirkelig fellesråd har i oppgave å samordne kirkelig virksomhet i kommunen. Det betyr at rådet er ansvarlig for drift og forvaltning av kirkebygg, kapell og kirkekontor. I tillegg har fellesrådet arbeidsgiveransvar for kirkelige ansatte.

Marker kirkelige fellesråd er også offentlig gravferdsforvaltning i kommunen og drifter de tre gravplassene.

Utbetaling til andre trossamfunn er fra 2021 overført til staten.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn			
Driftsutgifter	3 870	3 720	4 025
Bruttoramme	3 870	3 720	4 025
Driftsinntekter	-25	-25	-25
Nettoramme	3 845	3 695	4 000

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Rammen for 2024 er foreslått økt med kr 305 000 i forhold til 2023.
- Kirkelig fellesråd oppgir i sin søknad at de er i behov av en økning i ramme på kr 1 164 000, og i tillegg er de i behov av kr 530 000 eks mva til vedlikehold av kapellet i Rødenes. Totalbehovet for 2024 er da kr 1 694 000.
- Høy lønns- og prisvekst rammer også kirken. Marker kommune har ikke økt rammen til kirken de siste årene, og ifølge kirkevergen bidrar det sterkt til at fellesrådet nå ber om en så stor økning som de gjør.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn						
Driftsutgifter	3 870	3 720	4 025	4 025	4 025	4 025
Bruttoramme	3 870	3 720	4 025	4 025	4 025	4 025
Driftsinntekter	-25	-25	-25	-25	-25	-25
Nettoramme	3 845	3 695	4 000	4 000	4 000	4 000

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Det er fire kirker i Marker kommune – det vil si at det også i årene framover vil få konsekvenser for kostnadene til Marker kirkelige fellesråd.

- Det er et ønske om å framskynde installering av automatiske ringeanlegg i kirkene. Dette er stipulert til en kostnad på kr 500 000 i 2024 og kr 410 000 i 2025. Det er ikke funnet penger til det i budsjett eller økonomiplanperioden.

6.7 Virksomhet: Oppvekst

Virksomheten og oppgavene

Forventninger av virksomhet oppvekst/kommunen fra statlige myndigheter:

FNs barnekonvensjon fastslår at alle barn og unge under 18 år har rett til å ha en trygg og god oppvekst og Statsforvalteren forventer at den praktiske bruken av barnekonvensjonen gjennomføres på alle samfunnsområder. Barns rett til å bli hørt og hensynet til barnets beste – krav til at kommunen etterlever reglene om dette.

Gode barnehager og skoler er viktige for barn og unges trivsel og læring. Gode barnehager og skoler som løfter alle barn uavhengig av bakgrunn, er også de viktigste bidragene for å skape et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Gode barnehager og det å mestre skolen er den enkeltfaktoren som har mest å si for levekår og helse senere i livet.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten:

Helsestasjon og skolehelsetjenesten gir tilbud til gravide, barn, unge og familier. Tjenestene tilbyr helsefremmende og forebyggende oppfølging. Dette omfatter faste konsultasjoner, barnevaksinering, helseopplysninger og oppfølging ved behov. I tillegg er det helsestasjon som vaksinerer befolkningen iht. FHI sine anbefalinger, bl.a. influensa- og korona-vaksine.

Prosjektmidler med 50 prosent helsesykepleier for styrking av tilgjengelighet fra helsestasjon i skolen og på ettermiddagstid videreføres frem til september 2024 (3-årig prosjektmidler).

Barnevern:

Barnevernet skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. De skal sikre at barn og unge lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Fokus på primær oppgaver og barnevernsreformen. Prosjektet i SmartKom videreføres etter intensjonen.

Barnehage:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal være trygg og ha kvalifiserte og omsorgsfulle ansatte. En trygg og god barnehage som gir alle barn gode muligheter til å utvikle språklige og sosiale ferdigheter er en forutsetning for dette. Fokusområdet kompetanseheving realfag og dokumentasjon i samarbeid med HiØ.

Skole:

Skolen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta opplæring, åpne dører mot verden og fremtiden og gi elevene og lærlingene historisk og kulturell innsikt og forankring.

Fokus på primæroppgavene, herunder spesielt lesing i alle fag; samarbeid med HiØ og folkebiblioteket i Marker. Fagfornyelsen og inkluderende læringsmiljø.

Marker kommune har hovedfokus på lesing og forebygging av mobbing/inkluderende læringsmiljø.

Pedagogisk rådgivning:

Spesialpedagogen observerer og veileder både den kommunale og de private barnehagene. Fagområdene er innenfor spesialpedagogikk og hvordan vi voksne; foreldre og barnehagepersonell kan hjelpe/styrke barnet best mulig.

Virksomhetsleder skal gi enhetslederne og ansatte best mulige forutsetninger for å lykkes med arbeidet med å gi innbyggerne våre gode og profesjonelle tjenester. Det vil si at vi må være gode på kommunikasjon om hvilke tjenester vi skal yte, hvordan vi profesjonelt skal gjennomføre våre tjenester og hvordan vi skaper tillit til våre innbyggere når vi har utfordringer – og sammen skal finne gode løsninger for våre innbyggere.

Virksomhetsleder skal blant annet være pådriver for samhandling på tvers av virksomheter – for innbyggernes beste, holde fokus på videreutvikling av tjenestene, ivareta lovverk/forskrifter innenfor de ulike fagområdene m.m.

I vårt arbeid skal vi ha fokus på kommunens verdier:

TRYGGHET – TRIVSEL - RESPEKT

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	68 662	70 684	77 636
Driftsutgifter	25 967	15 501	19 389
Bruttoramme	94 629	86 185	97 025
Driftsinntekter	-18 830	-9 985	-11 939
Nettoramme	75 799	76 200	85 086

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Budsjettrammen for oppvekst i 2024 ivaretar lovpålagte tjenester, den dekker også et realistisk budsjett for barneverntjenesten ut fra de forutsetninger vi vet pr. i dag.
- **Skolen** har samme ramme som tidligere, dvs. at lærenormen blir ivaretatt iht. Lovverk.
- **Barnehagen** har samme ramme som tidligere, dvs. at bemanningsnormen blir ivaretatt. Rammen innebærer noe økt bemanning på grunn av åpningstid på 11 timer og åpent i alle ferier. Tillegg som videreføres fra 2023 er vedtak på enkeltbarn iht. lovverk. Betydelig økning fra 2022.
- **Helsestasjon og skolehelsetjenesten** har samme ramme som tidligere, men det er nå gitt mulighet administrativt til å omorganisere 20 % stilling (tidligere merkantil) - denne ønskes brukt til å forsterke skolehelsetjenesten med større helsesykepleierstilling ved skolen. Dette begrunnes i mange avvik denne våren; for liten tid til å gjøre lovpålagte oppgaver og et større behov for lavterskeltilbud til elevene.

- **Barnevernet** har kuttet en stilling i 2023 iht. vedtak. Her er det prøvd å lage et realistisk budsjett med plasseringer, lønn til fosterhjem, hjelpetiltak, kostnader til jurister og andre som bidrar inn i tjenesten. Dette skaper en stor økning i utgifter og vil ramme hele virksomheten i forhold til satt ramme.
- **Pedagogisk rådgivning** har økt budsjettet, det skyldes kun en flytting av utgifter/arbeidsoppgaver fra skolen til virksomhetsleder. Virksomhetsleder har over tid ønsket en rådgiverstilling inn i virksomheten, det er det ikke rom for.

Det vil si at det er oppgaver som ikke blir ivaretatt gjennom lovverket, da det ikke er kapasitet for en person å følge opp fire ulike fagområder og ivareta barnehagemyndighet/barnehageeier, skoleeier oppgaver på en forsvarlig måte. En del oppgaver på barnehageområdet som tidligere rådgiver hadde - er delegert til spesialpedagog barnehage. Men oppgaver som barnehagemyndighet, barnehage- og skoleeier, kan ikke delegeres. Barnevern og helsestasjon er også store og komplekse områder faglig.

Spesialpedagog barnehage skal tettere inn i skolen ved overgang barnehage-skole. Dette er startet opp, men rutinen vil bli endret i forhold til at spesialpedagog skal prioritere overgang barnehage-skole frem til høstferien hvert barnehage- og skoleår.

Virksomhetens resultatmål:

4 GOD UTDANNING	3 GOD HELSE	13 STOPPE KLIMAENDRINGENE	11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN	17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE
				
Trygt oppvekstmiljø	Fremtidens eldreomsorg	Klima og miljø	Næring og samfunn	Robust organisering
<u>Mål:</u>				
Barn og unge i Marker skal leve i et oppvekstmiljø som fremmer inkludering, toleranse, vennskap og respekt. Alle arenaer der barn og unge ferdes skal stå samlet og samarbeide om dette				
Arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter og hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig kompetanse og tidlig innsats	Sikre at alle barn og unge oppnår basiskompetanse som gir et godt grunnlag for voksenlivet	Legge til rette for at alle barn og unge kan delta likeverdige i samfunnet – legge til rette for deltakelse i organisert- og uorganisert fritids-, kultur-, idretts- og friluftaktiviteter	Sikre mangfold og inkludering på tvers av funksjonsnivå, etnisitet, religion, seksuell legning, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk	Barnevern skal forebygge mest mulig sammen med barnehage, skole og helsestasjon. Tett samarbeid bl.a. med psykisk helse, spesialpedagog barnehage og barnekoordinator.
Helsestasjon skal så tidlig som mulig gi signaler om foreldre/barn som har utfordringer, dette for å kunne	Forebyggende arbeid med rus og mobbing			

sette inn tiltak så tidlig som mulig.				
Tiltak – barn og unge:				
Tidlig innsats (helsestasjon, barnehager, oppfølging på tidlig alderstrinn). Jobbe for å gi barn/barnefamilier i kommunen rett hjelp til rett tid, iht. Marker modellen/BTI-modellen				
Jobbe med MOT og Super – for å ha et systematisk verktøy som skal hjelpe oss i arbeidet med å skape robuste og trygge barn og unge.				
Forebyggende plan; hele kommunen.				
Saksbehandlerfunksjon				
Samarbeid med frivillighet (Idrettslag, Røde Kors Speider m.fl.)				
Møteplasser (Frivilligsentralen, UKH, garasjen, næringsliv m.fl.)				
Ungdomsrådet. Politikerne må ta ansvar for å inkludere og invitere barn og unges talsperson i plansaker				
Praksisplasser for ungdom, arbeidstrening og lærlinger				
Kommunikasjon og informasjon, forebygging (rus, skjermbruk og sosiale medier)				
Rekruttering, fagbrev (spesielt for egne ansatte)				
Kompetansebygging av egne innbyggere				

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	68 662	70 684	77 636	77 636	77 636	77 636
Driftsutgifter	25 967	15 501	19 389	19 303	20 126	20 107
Bruttoamme	94 629	86 185	97 025	96 939	97 762	97 743
Driftsinntekter	-18 830	-9 985	-11 939	-11 939	-11 762	-11 443
Nettoramme	75 799	76 200	85 086	85 000	86 000	86 300

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Virksomhet oppvekst gir gode tjenester til våre innbyggere per i dag, selv om vi har enkeltområder som vi ønsker og må forbedre.

Skole/SFO Skolen setter inn tiltak på 1.-4. trinn, for å færre på nivå 1 på nasjonale prøver 5. trinn. Her jobbes det tett på med intern leseveileder, prosjekt lesing i alle fag – samarbeid med HiØ og kompetansen internt vurderes fortløpende. 1.-4. trinn er der kommunen har satt inn mest ressurser, for å styrke voksentettheten. Mobbetallene var høye i forrige skoleår for 7. trinn, der har skolen satt inn tiltak forrige skoleår, bl.a. har Hjelpeskorpset (rådgiver, LOS, MOT-koordinator) er satt inn for å hjelpe til med å jobbe systematisk med klasse miljøet. Skolen har nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Skolen har utarbeidet plan for inkluderende opplæring, iht. Opplæringslovens bestemmelser som skal forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene.

Skolen har behov for å styrke laget rundt barnet; dvs. at vi bør sette inn andre yrkesgrupper som kan inngå i Hjelpeskorpset, det kan være vernepleier, helsesykepleier m.m.

Tiltak som er satt inn: informert alle foreldre at rektor er kontaktperson i mobbesaker, i tillegg kan også virksomhetsleder kontaktes.

2023 har vært et spesielt år, her har det vært utskifting av personell (dette har vært permisjoner, ansatte som har skiftet jobb m.m.). Spesielt 1.-4. trinn har vært utsatt for stort personalbytte, dette har vært krevende både for brukerne av tjenesten og de ansatte. Personalet, tillitsvalgte, verneombud og ledelsen ved skolen har gjort en god jobb med å trygge brukerne våre og elevene for å ivareta både det faglige og omsorgsbehovet hos elevene. Lagt inn økning i kostpenger for SFO

Barnehage drifter etter bemanningsnorm og noe økt personalressurs i forhold til åpningstid og ferieavvikling. Barnehagen har hatt et spesielt år i 2023, ny styrer ble ansatt, stor utskifting i personalet (dette har vært permisjoner, ansatte som har skiftet jobb m.m.) Barnehagen har en stor økning av barn med behov for spesialpedagogisk hjelp. Personalet, tillitsvalgte, verneombudet og styrer har gjort en god jobb med å trygge brukerne våre og ivareta både det faglige og omsorgsbehovet hos barna. Samarbeidet med de prate barnehagene på området med voksenrollen/foreldrerollen. Her er det felleskursing og felles satsing. Lagt inn økning i kostpenger for barnehage

Barnevern har redusert en stilling i 2023, da KOSTRA-tall viser at vi bruker mer ressurser enn andre barnevernstjenester. Barnevernet har 4 fagstillinger inkludert leder, dvs. at vi nå har en veldig sårbar tjeneste og det har begynt å komme inn avvik. Barnevernet har en merkantilstilling i 50 % i tillegg til fagstillingene. Antall ansatte i barnevern er lavere enn sammenlignbare kommuner, som for eksempel Skiptvet som har 6,3 stillinger (ca. 200 flere innbyggere). SSB sine tall for 2022, viser at barnevernet i Marker ligger med høyere antall innbyggere per saksbehandler i barnevernet enn alle kommunene rundt oss i Østfold (har ikke tatt med de store byene i gjennomgangen).

Barnevernsvakttjeneste kjøpes av Indre Østfold kommune.

Utfordringer:

sårbar tjeneste for å kunne løse dagens oppgaver, personell

Innkjøp av sakkyndige vurderinger, tiltak i hjem gjør at tjenesten har høye utgifter

Gjennomgang av økonomien over flere år, tilsier at vi har noe å gå på i forhold til hvem som skal dekke hva av utgiftene (det dreier seg om de som har behov for institusjonsplass (ettervern) etter fylte 18 år, støttekontakter (behov som ikke er barnevernssaker i utgangspunktet). Ut fra de tjenestene vi bruker midler på, så er det vanskelig å se hva som kan kuttes ned. Det gjøres faglige vurderinger på tiltak som settes inn, både iht. lovverk og hva som er til det beste for barnet

Helsestasjon/skolehelsetjenesten:

Her er det stabilt personale og gode tjenester som leveres til våre brukere. En ser at vi har utfordringer med dagens bemanning i forhold til skolehelsetjenesten. Her har vi de siste tre årene hatt prosjektmidler til en 50 % stilling på ungdomsskolen. Det er med bekymring at en går inn i siste halvår med denne ressursen, uten at en kan styrke helsesykepleierstilling ved skolen. Det er et stort og økende behov, spesielt på ungdomsskolen. I tillegg så er det også ønskelig å ha en del av denne stillingen tilgjengelig fast på UKH, som en del av bemanningen der spesielt på fredager.

Det er behov og et ønske om å få til en hel stilling i kombinasjon ungdomsskole og UKH fast inn i bemanningsplanen for skolehelsetjenesten. I tillegg så er det ca. 30 % stilling på barneskolen, den er tilfredsstillende – men ønskes også noe høyere.

Det er forslag på å flytte merkantilstilling på 20 % til MBSS og helsestasjon får beholde denne ressursen. Her vil en ta med tillitsvalgte inn i drøftinger om hvilke oppgaver en skal løse med denne ressursen, hvis det blir vedtatt for 2024.

Utfordringer:

Stor økning pågang av psykisk helse barn og unge

For lite ressurser iht. Oppgaver for helsesykepleier ungdomstrinn

På kort sikt vil en ha behov for rekruttering av helsesykepleiere i tjenesten og det er mangel på helsepersonell i kommune-Norge.

Ressurser helsestasjon, inklusive ca. 25 % lederressurs:

Lege 10 %; kontroll 0-6 år

Helsesykepleiere ca. 30 %; veiledning, barnekontroller 0-6 år, vaksinerings av alle innbyggerne iht. FHI sine føringer.

Ressurser skolehelsetjenesten, inklusive ca. 25 % lederressurs:

Helsesykepleier barneskolen: ca. 30 %

Helsesykepleier ungdomsskolen: ca. 40 %; konsultasjon/veiledning, samtaler 8. trinn, helsekontroll, psykisk helse og vaksine

Jordmor: 30 % stilling

Fysioterapeut: 40 % stilling, lønnes ikke av virksomhet oppvekst

Pedagogisk rådgivning:

Virksomhetsleder har mange muligheter innenfor området oppvekst og det skjer mye både i virksomheten og i helheten som en kommune er. Virksomheten har på den tiden vi har vært en virksomhet sett at vi får til mye sammen, samtidig som en ser viktigheten av å ivareta den enkelte enhets egenart.

Det er store faglige områder som er innenfor virksomheten og det gir både muligheter og begrensninger.

Det er vanskelig for ett menneske (virksomhetsleder) å følge opp alt av lovverk og forventninger til tjenestene og det som blir prioritert er de fire enhetslederne og arbeid med personell. I tillegg produseres det saker til politisk behandling, tilsyn fra Statsforvalter, rapporteringer m.m. - som vi har frister på. Enkeltvedtak barnehage, skole, flyktninger tar mye tid, i tillegg til faktureringsgrunnlag, opptak, ajourføring i barnehagesystemet.

Det vil si at internkontroll, tilsyn i barnehagene, langsiktig jobbing med utvikling og helhet blir utsatt/ikke gjennomført - pga. at ett menneske ikke har kapasitet. Deltakelse i ulike fora

Lovpålagte oppgaver i forhold til skoleeier, barnehagemyndighet/barnehageeier blir ofte skjøvet på.

For å kunne følge opp enhetene iht. lovverk og intensjon om å videreutvikle virksomheten, er det et stort behov for en rådgiver i virksomhet oppvekst.

Spesialpedagog vil bli tilført flere oppgaver, men i hovedsak vil denne stillingen ha mest fokus på veiledning av ansatte, foreldre for barn med behov – men også i forhold til forebygging, kursing m.m. Koordinerer kurs/fokusområder for de tre barnehagene i kommunen.

Kontaktperson for hjelpemidler for barn, PPT, BUPP og samarbeider tett med barnekoordinator og psykisk helsearbeider for barn/unge.

6.8 Virksomhet: Private barnehager

Virksomheten og oppgavene

Marker kommune betaler tilskudd til 2 private barnehager. Det er Øymark barnehage og Tussilago barnehage.

I tillegg til ordinære tilskudd, som er beregnet ut fra funksjonene 201 og 221 i Marker kommune sitt regnskap for 2022, skal vi refundere styrking av enkeltbarn, søskenmoderasjon, gratis kjernetid og redusert foreldrebetaling.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn			
Driftsutgifter	16 040	14 200	14 500
Brutto ramme	16 040	14 200	14 500
Driftsinntekter			
Nettoramme	16 040	14 200	14 500

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Tilskuddet for 2024 er foreløpig beregnet, og er noe redusert i forhold til 2023, gitt samme antall barn
- Tilskuddet beregnes ut fra Marker kommune sine kostnader på funksjon 201 og 221 for 2022.
- Nytt i statsbudsjettet for 2024 er at det for 2024 er 10 prosent pensjonspåslag mot 11 prosent for 2023 på lønnskostnader.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn						
Driftsutgifter	16 040	14 200	14 500	14 100	14 100	14 000
Brutto ramme	16 040	14 200	14 500	14 100	14 100	14 000
Driftsinntekter						
Nettoramme	16 040	14 200	14 500	14 100	14 100	14 000

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Utsiktene for økonomiplanperioden er noe usikre. Det er lagt inn reduksjon i rammene med tanke på flere barn i den kommunale barnehagen.
- Antall barn som er i behov av barnehageplass i årene som kommer er også noe usikkert. Skal vi følge demografiutviklingen, vil det si at det er mindre behov for barnehageplasser i årene som kommer. Dette gjelder både private og kommunale barnehager.

6.9 Virksomhet: Familie og helse

Virksomheten og oppgavene

Tjenestene skal inn i en større virksomhet fra budsjettåret 2024, men skal fortsatt gi helsetjenester som fastlege, psykisk helse/rus og fysio/ergotjenester, som alle er lovpålagte tjenester til innbyggerne.

Behovene som skal dekkes er stadig økende, og prioriteringer og tilrettelegginger for å gi et godt nok tjenestetilbud er avdelingenes utfordring i hverdagen. En ny organisering må kunne gi de samme, om ikke enda bedre forutsetninger for at innbyggernes behov dekkes.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	12 012	10 855	12 948
Driftsutgifter	7 083	6 086	5 318
Bruttoramme	19 095	16 941	18 266
Driftsinntekter	-4 911	-1 541	-2 933
Nettoramme	14 184	15 400	15 333

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Virksomhet familie og helse blir slått sammen med andre avdelinger til en større virksomhet fra 2024, men budsjettmessig er det lagt inn etter ansvarene som gjelder ut -23.

Innenfor de rammer som er gitt skal virksomheten kunne opprettholde de tjenester som er allerede i dag. Med et stadig økende pasienttrykk på alle avdelinger, vil det måtte forventes ventelister.

Psykisk helse- og rustjenesten

Mulighetene er i hovedsak å gi gode nok tjenester til befolkningen fra 0-100 år innen psykisk helse/rus. Det skal være et lavterskeltilbud hvor det er mulig å få komme til kartlegging og samtale innen relativt kort tid, for å kunne forebygge alvorlig psykisk uhelse.

Det er flere tiltak/verktøy innen psykisk helse som ikke er mulig å tilby, da det er et begrenset antall fagpersoner i tjenesten. For å kunne rekruttere til og opprettholde den lovpålagte tjenesten som psykolog er, er stillingen utvidet til 100%. Det er allikevel gått et år uten å ha fått rekruttert inn i stillingen.

Fysio- og ergoterapi

Innenfor fysio/ergotjenesten er det 1 årsverk ergoterapi og 2,4 årsverk fysioterapi som må prioritere sterkt innenfor de behov som er i befolkningen. 0,4 årsverk er til barn//unge. Det er viktig og mulig å opprettholde et Frisklivstilbud i samarbeid med private aktører som Family Sport. Dette er et godt forebyggende tiltak for å hindre ytterligere skrøpeligheit, som må prioriteres. En stor del av tjenesten er rehabilitering og hverdagsrehabilitering. Innenfor rammen er det ikke mulig å prioritere fysioterapi inne på sykehjemsavdelingene.

Lokalene til fysioterapi og treningsrom er for små, og det er ikke hensiktsmessig å låne lokaler andre steder hvor utstyr ikke kan stå permanent.

Fysikalsk institutt er en samarbeidspartner for kommunale fysioterapeuter, og mottar driftstilskudd til 2 årsverk fra kommunen.

Legekantoret

Legekantoret har gradvis økt i antall leger, helsesekretærer og arbeidsoppgaver/oppgaveoverføring de siste årene. Det er avklart at legekantoret får nye tilpassede lokaler, med forventet oppstart i -24.

Ansvar for legestillingene som fastleger, sykehjems- og helsestasjonslege er lagt til kommuneoverlegen. Det er behov for å styrke sykehjemslegestillingen, og muligens se dette sammen med at det i nye lokaler lar seg gjøre å utvide fastlegekapasiteten.

Det kan fortsatt være behov for å styrke legetjenesten med ressurser til stabiliserende faktorer for å beholde fastlegene. Det har blitt store belastninger knyttet til fastlegeoppgavene, slik at kommunene må ta grep og tilby legene betingelser som gjør at de vil bli værende. Marker kommune må konkurrere med andre kommuner om de samme legene.

Flyktningetjenesten

Marker kommune har de siste to årene tatt imot 35 flyktninger fra Ukraina. Det vil komme en forespørsel om å motta flere neste år. Det vil kreve mer ressurser enn de 0,7 årsverk som benyttes nå til flyktningkonsulent og programrådgiver for deltagere på introduksjonsprogram. Det kommer flyktningetilskudd fra staten i 5 år som dekker utgifter til dette arbeidet.

Virksomhetens resultatmål:

<p>4 GOD UTDANNING</p> 	<p>3 GOD HELSE</p> 	<p>13 STOPPE KLIMAENDRINGENE</p> 	<p>11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN</p> 	<p>17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE</p>
<p>* Gi oppfølging og samtaler innenfor psykisk helse/Rus</p>	<p>* Forebygge og utsette skrøpeligheit gjennom</p>	<p>Tilrettelegge for å nye- og opprettholde folkehelseiltak</p>	<p>*Tilrettelegge helsetjenesten i tråd med samfunns-utviklingen</p>	<p>*Utarbeide felles handlingsplaner innen bl.a. Folkehelse</p>

spesielt tilpasset barn	- Frisklivs- og folkehelse-tiltak			*Gjennom forpliktende samarbeid med andre instanser, gi gode helsetjenester
* Gi fysio/ergoterapi spesielt tilpasset barn	* Rehabilitering fra fysio/ergotjenesten	* Opprette mestringstilbud innen smerte/KOLS/hjerte- kar, jf. Folkehelseprofil	*Etablere nytt tilpasset, universelt utformet legekontor	
*Redusere unges utfordringer jf. Folkehelseprofil	*Psykisk helse/Rus være rustet for å møte endrede utfordringer innen den eldre befolkning som f.eks. alkoholrelaterte Skader/utfordringer		* Tilrettelegge for mer egnede lokaler for fysio/ergoterapitjenesten	
	*Tilby aktivitets-tilbud for innbyggere med psykisk helse/rus-utfordringer			
	*Samle legetjenestene for best mulig samordning			

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	12 012	10 855	12 948	12 948	12 948	12 948
Driftsutgifter	7 083	6 086	5 318	4 699	4 699	4 699
Bruttoramme	19 095	16 941	18 266	17 647	17 647	17 647
Driftsinntekter	-4 911	-1 541	-2 933	-2 933	-2 933	-2 933
Nettoramme	14 184	15 400	15 333	14 714	14 714	14 714

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Befolkningssammensetningen i Marker tilsier ikke at behovene for tjenester innenfor helsetjenestene blir mindre. Vi har et økende antall eldre, og statistikk viser at det er mange innbyggere med uføretrygd, også blant de yngste.

- Ut fra demografi og folkehelseprofil, vil det i kommende år være behov for økte helsetjenester. Det er svært viktig å ha fokus på og ha ressurser til forebyggende aktivitet for å utsette innbyggernes skrøpeligheit og mulighet for å klare seg selv, og redusere behov for mer ressurskrevende tjenester.
- En ny virksomhet i en ny organisering, men med helsetjenestene samlet på samme sted, vil fortsette å ha fokus på tidlig innsats da det er viktig for å unngå de største ressurskrevende helseutfordringene. Det er viktig å ikke redusere på disse tjenestene, da det vil føre til lengre ventetid og opphopning av problematikk.

6.10 Virksomhet: NAV Skiptvet Marker

Virksomheten og oppgavene

NAV er et partnerskap mellom kommunene og Staten, ved Arbeid og velferdsetaten, om å gi oppfølging til innbyggerne slik at de skal klare seg selv, og sørge for inntektssikring til de som trenger det. NAV bistår arbeidsgivere i å skaffe arbeidskraft og hjelper med inkludering der det er hensiktsmessig. Hos oss driver NAV i vertskommunesamarbeid med Skiptvet, med Marker som vertskommune. På den måte oppnår vi funksjonelle fagmiljøer og robusthet ved eventuelle fravær. Med 14 mennesker totalt er vi likevel ikke større enn at vi også kan dra nytte av smådriftsfordeler som oversiktlig organisasjon, liten organisatorisk avstand til samarbeidende enheter, lokalkunnskap i begge kommuner og lave koordineringskostnader internt.

NAV utfører oppgaver for både stat og kommune, men i hverdagen sørger vi for å gjøre dette skillet så lite merkbart som mulig for de innbyggerne som benytter våre tjenester. Hensikten med partnerskapet er nettopp å integrere tjenestene på tvers av forvaltningsområdene, slik at dette oppleves så sømløst som mulig. Vi som jobber i NAV, er ansatt i enten Marker kommune eller den statlige Arbeids- og velferdsetaten. Samtidig er alle ansatte ved kontoret delegert de nødvendige fullmakter på tvers av forvaltningsnivåene, slik at kommunalt ansatte kan utføre statlige oppgaver og omvendt. Kommunalt og statlig ansvar og oppgavespekter for lokalkontoret fordeler seg grovt sett som følgende:

Kommunalt:

- Saksbehandling og utbetaling av økonomisk sosialhjelp etter sosialtjenesteloven
- Råd og veiledning etter sosialtjenesteloven
- Økonomisk rådgiving
- Midlertidig bolig/nød bolig
- Bistå de som trenger det med å skaffe varig bolig
- Bidragsyter i kommunens boligsosiale arbeid
- Samarbeid med andre hjelpeinstanser som barnevern, skole/oppvekst, behandlere osv.

Statlig:

- Arbeidsrettet brukeroppfølging, avklare og fatte vedtak om oppfølgingsbehov
- Bistå arbeidsledige med å skaffe arbeid der det er nødvendig med slik bistand
- Oppfølging og veiledning av innbyggere med sykepenger eller arbeidsavklaringspenger
- Saksbehandling av søknad om arbeidsavklaringspenger etter folketrygdlovens kap. 11

- Noe saksbehandling på sykepengeområdet, folketrygdloven kap. 8
- Avklare og avgjøre behov for opplæring og andre arbeidsrettede tiltak for de som trenger og ønsker det.
- I tillegg har NAV en rekke statlige oppgaver som utføres utenfor det lokale NAV-kontoret. Dette gjelder ytelsesforvaltning generelt og særlig ytelser til innbyggere som ikke er knyttet til en oppfølging for å komme i arbeid.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	5 676	8 134	6 139
Driftsutgifter	6 835	6 077	7 561
Bruttoramme	12 511	14 211	13 700
Driftsinntekter	-9 818	-8 611	-7 930
Nettoramme	2 693	5 600	5 770

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Den pågående dyrtiden gjør at behovet for økonomisk hjelp fra NAV har økt. Dette forventes å vedvare i 2024, men utviklingen deretter er uviss.
- Ungt utenforskap og prioritering av unge er allerede satt på dagsordenen ved innføringen av ungdomsgarantien i 2023. Dette videreføres og intensiveres i 2024 og berører både den statlige og kommunale delen av NAV sine tjenester. De under 30 er prioritert med en tettere og mer tilpasset oppfølging enn øvrige innbyggere NAV er i kontakt med.
- Flyktninger fra Ukraina øker i antall og ikke alle disse vil være i arbeid ved avsluttet introduksjonsprogram. Dette er på den ene siden en potensiell mulighet for et arbeidsmarked som mangler arbeidskraft i mange bransjer, men vil også legge press på kapasiteten i NAV.

Virksomhetens resultatmål:

4 GOD UTDANNING	3 GOD HELSE	13 STOPPE KLIMAENDRINGENE	11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN	17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE
				
Trygt oppvekstmiljø Barn og unge i Marker skal leve i et oppvekstmiljø som fremmer inkludering, toleranse, vennskap og respekt. Alle arenaer der barn og	Fremtidens eldreomsorg Sørge for økonomisk trygghet for innbyggere i alle aldersgrupper. Ikke digitale innbyggere skal ha mulighet til tilpasset	Klima og miljø Ha et bærekraftsperspektiv i samarbeid med innbyggere og næringsliv.	Næring og samfunn Videreutvikle samfunnsaktørrollen og kontakten med næringslivet. Samarbeide med arbeidsgivere slik at bedriftene kan bli inkluderingsarenaer for innbyggere som	Robust organisering Det er av stor betydning å fortsette i vertskommunesamarbeid, for å sikre store nok team til at de fungerer som

<p>unge ferdes skal stå samlet og samarbeide om dette NAV skal fortsatt sørge for god kartlegging av barns situasjon og samarbeide med andre instanser der det er hensiktsmessig for å sikre barn i utsatte familier en fremtid.</p>	<p>veiledning ut fra forutsetninger og behov.</p>		<p>står utenfor arbeidslivet, samtidig som arbeidsgivere får tiltrengt arbeidskraft.</p> <p>Gjøre det som er mulig for å hindre varig utenforskap fra arbeidslivet, med en særlig prioritering av de unge.</p>	<p>levende fagmiljøer som driver faglig utvikling. Å være flere til å dekke opp ved fravær er også en viktig faktor. Dette har betydning når vi ser på de kommunale tjenestene isolert, men vel så viktig i partnerskapet med Staten. Slik ressursfordelingen på statlig side har utviklet seg og sannsynligvis forblir, er det ikke hensiktsmessig med særlig mindre enheter enn det NAV Skiptvet Marker er i dag.</p>
--	---	--	--	---

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	5 676	8 134	6 139	6 139	6 139	6 139
Driftsutgifter	6 835	6 077	7 561	7 561	7 561	7 455
Bruttoramme	12 511	14 211	13 700	13 700	13 700	13 594
Driftsinntekter	-9 818	-8 611	-7 930	-7 930	-7 930	-7 930
Nettoramme	2 693	5 600	5 770	5 770	5 770	5 664

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

En langvarig trend er det at Marker har en stor andel i yrkesaktiv alder som står utenfor arbeidslivet og en tilsvarende høy andel som er uføretrygdet. Dette er sannsynligvis vår viktigste utfordring i årene som kommer; å dempe tilveksten av nye uføre. For å oppnå dette må vi tidlig inn i form av en prioritering av de yngste brukerne, og i samarbeid med andre instanser som arbeider med barn, unge og oppvekstvilkår i kommunen. Samarbeid som nevnt, tettere oppfølging, mer nøyaktig kartlegging og individuelt tilpasset veiledning av de unge skal medvirke til at flere kommer inn på spor som leder til arbeid heller en utenforskap. Her ligger også mulighetene.

Økning i tilstrømming av fordrevne fra krigen i Ukraina vil som nevnt ovenfor, bli en tiltakende utfordring også for NAV. Ikke alle disse vil være i arbeid ved endt introduksjonsprogram. Her må vi samarbeide tettere med

flyktningetjenesten slik at flest mulig kommer i arbeid raskt. Samtidig må vi belage oss på noe øking i arbeidsledigheten.

6.11 Virksomhet: Omsorg

Virksomheten og oppgavene

Virksomheten skal tilby kommunens innbyggere trygge og gode pleie- og omsorgstjenester i tråd med lovverket. Ta godt vare på ansatte og framstå som en attraktiv arbeidsgiver.

Virksomheten består i dag av følgende ansvarsområder:

- Psykisk utviklingshemmede
- Administrasjon
- Bogruppe 1-2 Somatisk
- Bogruppe 3-4 Demens
- Nattevakter
- Hjemmetjenesten
- Bogruppe 5 Korttid/rehabilitering
- Brukerstyrt personlig assistent
- Hjemmehjelp
- Dagavdeling
- Kjøkken
- Kantine
- Støttekontakter
- Omsorgslønn
- Avlastning.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	78 755	72 464	84 748
Driftsutgifter	15 409	13 760	12 283
Bruttoramme	94 164	86 224	97 031
Driftsinntekter	-21 820	-16 974	-16 729
Nettoramme	72 344	69 250	80 302

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- I henhold til KOSTRA drifter Marker kommune sine tjenester innen Omsorg billig, og det har vi gjort over flere år.
- I henhold til tjenesteanalysen til Telemarksforskning bør Marker kommune dreie flere ressurser over på pleie og omsorg fra andre kommunale tjenestoområder.

- Det er foreslått en økning på 1 sykepleierstilling ekstra i 2024 budsjettet. Dette begrunnes med at organisasjonen virker å være sliten etter flere års drift med svært stramme økonomiske rammer, hvor de ansatte har blitt utsatt for til dels store belastninger når det gjelder arbeidstid og arbeidsoppgaver. En håper tiltaket også bidrar til å redusere behovet for å leie inn fra vikarbyrå, som normalt er mer enn dobbelt så dyrt som å ha ansatte i faste stillinger. I tillegg er saksbehandlerressursen økt slik at den oppgaven ikke skal ligge på avdelingsledernivå eller virksomhetsledernivå som tidligere, og ledernivået får da noe avlastning.
- Lønnsbudsjettet med tilhørende sosiale utgifter for 2023 kostet Marker kommune dyrt. Vi har prøvd å kompensere for noe av det. Lønnsoppgjør 2024 er ikke lagt inn i rammene for neste år. Det er heller ikke lagt inn i budsjett kjøp av tjenester fra eksterne tjenestetilbydere innenfor helse. En fortsetter med hverdagsrehabilitering og Bo Trygt hjemme.
- Virksomheten opplever at spesialisthelsetjenesten nå skriver ut veldig dårlige pasienter som overføres til kommunen. Dette gjør at virksomhet Omsorg må bemanne opp og forsterke bemanning med både helsefagarbeidere og sykepleiere. I tillegg har vi nå flere pasienter som krever 1:1 bemanning.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	78 755	72 464	84 748	86 479	89 440	90 499
Driftsutgifter	15 409	13 760	12 283	12 225	12 145	12 086
Bruttoramme	94 164	86 224	97 031	98 704	101 585	102 585
Driftsinntekter	-21 820	-16 974	-16 729	-16 704	-16 585	-16 585
Nettoramme	72 344	69 250	80 302	82 000	85 000	86 000

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- KS har et pågående prosjekt for kommunene de kaller TØRN. To av hovedmålene til prosjektet er å øke heltidsandelen og se på oppgaveforskyvning mellom sykepleiere og helsefagarbeidere. Denne jobben må tas tak i og blir en viktig oppgave i økonomiplanperioden.
- Så bør vi få på plass Demenskoordinator og hukommelsesteam – vi må sørge for en helhetlig tenking rundt forebygging, tidlig intervensjon, tidlig diagnostikk, behandling og oppfølging. Et økt fokus på forebyggende arbeid vil trolig også bidra til å redusere institusjonsbehovet i kommunen. En institusjonsplass er mye dyrere enn å behandle folk hjemme.
- Vi bør om mulig øke grunnbemanningen i virksomheten. Noen kommuner rundt oss har prøvd ut dette med stort hell, men det kreves god planlegging og styring for at dette skal være kostnadseffektivt på sikt.
- TUNET Dagsenter har lokaler som bare er midlertidig, og her må det på plass andre løsninger. De har selv et ønske om å flytte ned i sentrum av Ørje.

6.12 Virksomhet: Teknikk, plan og miljø

Virksomheten og oppgavene

Virksomheten har ansvar for

- Forvaltning
- drift og vedlikehold av den kommunale bygningsmassen
- uteområder, idrettsanlegg
- lekeplasser
- badestrender
- statlig sikrede friområder
- kommunale veier
- vann og avløp
- renhold i alle kommunale bygninger unntatt kommunale boliger.

Virksomheten er plan- og byggesaksmyndighet i Marker kommune og står for

- planbehandling
- byggesaksbehandling
- kart- og oppmålingsforretninger
- utslippssøknader og kontroll med spredt avløp
- kart og geodata
- skog
- jordbruk
- natur, miljø og vilt.

Vi har også ansvar for grunnlag for utfakturering av kommunale eiendomsgebyrer.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	16 452	17 707	18 700
Driftsutgifter	27 229	45 784	26 150
Bruttoramme	43 681	63 491	44 850
Driftsinntekter	-19 997	-40 291	-19 477
Nettoramme	23 684	23 200	25 372

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Det er i budsjett 2024 tatt høyde for vedlikehold av garderober i Markerhallen.
- Det er også lagt inn i budsjettet økte kostnader til Marker rådhus.
- Utgifter til strøm er noe redusert i forhold til 2023 budsjett.

Virksomhetens resultatmål:

4 GOD UTDANNING 	3 GOD HELSE 	13 STOPPE KLIMAENDRINGEN 	11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN 	17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE
Trygt oppvekstmiljø	Fremtidens eldreomsorg	Klima og miljø	Næring og samfunn	Robust organisering
Bidra til gode formålsbygg og møteplasser med aktivitetstilbud for alle aldersgrupper	Bidra til at Marker er en aldersvennlig kommune med variert botilbud og med boformer som reduserer behovet for omsorgsplasser. Sentrum og møteplasser skal tilpasses alle brukergrupper.	Bidra til en bærekraftig forvaltning av våre natur- og kulturverdier og til å øke interessen for bærekraftarbeid blant innbygger og næringsliv. Det skal jobbe aktivt for å redusere forbruk. Muligheter for klima- og energivennlige løsninger vurderes i alle prosjekter før gjennomføring.	Bidra til at næringslivet for tilpassede tjenester med god kompetanse, at vi har tilgjengelige tomter til alle formål og til at sentrum fortsatt skal ivareta sitt særpreg.	Bidra til samarbeid med alle virksomheter i kommunen for å få best mulig utnyttelse og forvaltning av de bygninger og eiendommer vi besitter. Kostnader og kvalitet vurderes nøye i fremtidige prosesser.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	16 452	17 707	18 700	18 700	18 700	18 700
Driftsutgifter	27 229	45 784	26 150	25 494	24 908	24 581
Bruttoramme	43 681	63 491	44 850	44 194	43 608	43 281
Driftsinntekter	-19 997	-40 291	-19 477	-19 414	-19 374	-19 309
Nettoramme	23 684	23 200	25 372	24 779	24 235	23 972

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Investeringer

Marker kommune har et stort investeringsbehov i planperioden. Hvor mye vi kan gjennomføre avhenger av de økonomiske rammebetingelsene.

Ressursanlegget er inne i avsluttende prosjektering og byggestart er forhåpentligvis i løpet av våren 2024. Dette vil være kjærkomment med hensyn til utbyggingsmuligheter i sentrum og i forhold til de høye transportkostnadene vi i dag har på slam. Sanering av nettet planlegges i perioden også i ganske stort omfang.

Sikker drikkevannsforsyning er nødvendig for å opprettholde trygge levekår. Marker kommune mangler en fullgod reservevannforsyning. Vi fortsetter med leiting etter grunnvannsføremst. Hvis vi lykkes med å finne grunnvannsføremst med nok kapasitet så kan det og vurderes å etablere nytt vannverk med grunnvannskilde. Dette ville være en mer klima- og energivennlig løsning for produksjon av drikkevann enn fra åpen råvannskilde som i dag. Det vurderes også samarbeid med Aremark kommune, og Marker kommune skal snarlig levere framdriftsplan til Mattilsynet.

Mulighetsstudie ny skole er gjennomført og prosjektet skisserer en spennende og funksjonell løsning for nye Marker skole. Foreløpig er kostnadsnivået i overkant høyt, og det sees på muligheter for å få ned dette slik at prosjektet blir gjennomførbart.

Kommunen har nylig overtatt ny brannstasjon og bygg for teknisk avdeling vil bli konkurranseutsatt i løpet av 2023. Dette gjør at vi kan flytte ut av Håndverkshuset og samle teknisk drift på Sletta i 2024.

Innredning av nytt legekantor er også prosjektert, men kostnadsnivået ikke så klarlagt at det kan tas inn i budsjettet.

I alle nye prosjekter vurderes mulige klima- og energivennlige løsninger. Anlegg og fasiliteter skal bli bedre, tidsriktige, brukervennlige og bærekraftige med mål om å få ned løpende driftskostnader.

Drift

Skadene som oppstod som følge av flommen 27. august preger fortsatt virksomheten, og vil gjøre det i lang tid framover. Det er kostnader på i overkant av 7 mill, og beregnet egenandel på kostnadene er ca 1 mill. Resterende vil vi forhåpentligvis få dekket gjennom Skjønnsmidler fra Statsforvalter.

Det er gjennomført forvaltningsrevisjon på drift av kommunal eiendomsmasse, og vi er bedt om å lage en strategisk plan for vår eiendomsforvaltning. I tillegg er vi bedt om å lage vedlikeholdsplaner for det enkelte bygg.

Vi har også hatt systemrevisjon fra Indre Østfold Brann og Redning og vi har en stor jobb på å gjøre på dokumentasjon og systematisering av vårt forebyggende arbeid. Dette må vi ta tak så fort som mulig. Generelt er kravet til dokumentasjon økende, og vi har ikke avsatt ressurser til dette.

Det er også noe lavere bemanning på uteseksjonen enn tidligere, noe som merkes i forhold til daglig drift. Det er økende antall enheter og areal som skal rengjøres og holdes vedlike, noe det er viktig å ta høyde for i nye prosjekter. Lavere bemanning gjør det også vanskeligere å holde det like pent og ryddig i sentrum som tidligere, men vi ser på nye måter å drifte disse oppgavene på.

Marker har mange friområder som krever ressurser for drift og utvikling. Nå planlegges det større tiltak i Tangen, på Husborn og på Otteid, og vi har en mengde områder i sjøene hvor drift og vedlikehold er satt bort til

Kanalselskapet, som økte kostnaden på denne tjenesten vesentlig i fjor. Hver kommune betaler nå ca 160.000 for denne tjenesten.

Saksbehandling

Trafikksikkerhetsplan er under oppstart og vil sees i sammenheng med planen for skoleveitiltak som tidligere ble utarbeidet og handlingsplanen i sentrumsstrategien. Det vil bli foreslått konkrete tiltak for oppfølging. Vi har også en interkommunal plan for naturmangfold under arbeid og vi skal starte arbeidet med ny planstrategi med det første.

Generelt er det mindre kapasitet på saksbehandlingen enn ønskelig og innen oppmåling og byggesak er det lange ventelister. Innen landbruk er saksmengden spesielt stor nå etter de dårlige avlingene i 2023.

6.13 Virksomhet: Teknikk, plan og miljø - Selvkost

Virksomheten og oppgavene

Kostnadene som kommunen har innenfor områdene vann, avløp, renovasjon og brannforebyggende tjenester, skal dekkes av de gebyrene abonnentene betaler. Dette er selvkostprinsippet. Selvkost vil altså si at innbyggerne skal betale det det koster for kommunen å levere tjenesten.

Området ligger under området Teknikk, plan og miljø, men er skilt ut av regnskapstekniske årsaker som eget område.

Det er fortsatt Momentum AS som gjør beregningene i forhold til selvkost for Marker kommune.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	5 067	5 298	5 096
Driftsutgifter	11 207	12 931	10 439
Bruttoramme	16 274	18 229	15 535
Driftsinntekter	-18 940	-23 413	-28 892
Nettoramme	-2 666	-5 184	-13 356

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Det vises til vedlagte budsjettnotat fra Momentum AS for selvkostområdet.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
--------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Lønn	5 067	5 298	5 096	5 405	5 715	6 025
Driftsutgifter	11 207	12 931	10 439	12 964	14 814	11 548
Bruttoramme	16 274	18 229	15 535	18 369	20 529	17 573
Driftsinntekter	-18 940	-23 413	-28 892	-33 094	-38 471	-41 595
Nettoramme	-2 666	-5 184	-13 356	-14 725	-17 942	-24 022

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Det vises til vedlagte budsjettnotat fra Momentum AS for selvkostområdet.

6.14 Virksomhet: Kultur, fritid og bibliotek

Virksomheten og oppgavene

Kulturadministrasjonen: samordner ansvarsområdene innen kulturområdet, og har ansvaret for personalressurser og økonomi. Virksomhetsleder er SLT-koordinator, har hovedansvaret for spillemiddelordningen og samarbeider med virksomhet teknikk, plan og miljø om dette. Planer og strategier for virksomheten, ungdomsråd, arrangementer, lag og foreninger og kulturvern/museer er andre oppgaver som ivaretas av kulturadministrasjonen.

Kulturvern og museer: I Marker har vi Nordre og Søndre fort i Ørje knyttet til 1905 og Unionsoppløsningen. Fortene er eid av Forsvarsbygg og Marker kommune har ansvaret for vedlikehold og rydding av vegetasjon på fortene. Basmo festning er i privat eie. Marker kommune har ansvaret for diverse vedlikehold og rydding av vegetasjon. Marker kommune har mange kulturminner og de fleste er i privat eie eller er eid av stiftelser. Østfoldmuseene har Haldenvassdragets kanalmuseum på Ørje Brug. Marker kommune bidrar med et årlig beløp til driften. Det samarbeides nært med kulturvernavdelingen i fylket og lokalforeninger for å ivareta temaer og spørsmål knyttet til kulturvern.

Folkebad: Marker folkebad har basseng og garderober knyttet til Marker skole. Det er åpent folkebad en ettermiddag/kveld i uken i vår- og høsthalvåret.

Kulturskole: gir musikkundervisning til barn fra 8 år, 3 trinn i grunnskolen, og til ungdom. De fleste elevene går i grunnskolen. De yngste undervises i gruppe med fokus rytme- og notelære samt generell musikkforståelse. Enkeltelever har eneundervisning på instrumenter og mange deltar i band. Det er to konserter pr år i kulturskolen. Kulturskolen har undervisningsrom på Marker skole.

Ungdommens kulturhus: UKH er kommunens fritidstilbud for ungdom fra 8 trinn og oppover. Det legges vekt på et lavterskeltilbud og en inkluderende møteplass for ungdom. Tilbudet er allsidig og skal være preget av ungdommens interesser. Alle skal ha mulighet for å delta. UKH, og aktiviteter knyttet til UKH, skal være trygge og forutsigbare for ungdommene og foresatte.

UKH bidrar til, og i, arrangementer som markeder, 16.mai feiring for ungdom og kinoforestilling for barn. UKH har lokaler for på Ørjetun og "mekkeverksted" i Mosbækgarasjen. UKH samarbeider med frivillige og andre for å styrke tilbudet til ungdom best mulig. Det er alltid behov for flere voksne.

Frivilligsentral: Marker frivilligsentral åpnet høsten 2022 og har lokaler i Storgata, Ørje.

Frivilligsentralen skal stimulere til frivillig innsats, være en åpen møteplass for befolkningen og et bindeledd mellom kommune og frivillig sektor.

Frivilligsentralen leier ut lokaler til Teams trafikkskole og Marker Røde kors har sitt kontor der.

Frivilligsentralen samarbeider nært med øvrige kommunale virksomheter. Sentralen koordinerer frivillige og lag/foreninger. Frivilligsentralen har arrangementer og aktiviteter etter behov og ønsker fra innbyggere.

Lokalene er tilgjengelige for lag og foreninger og blir på dagtid brukt til sentralens egne prosjekter og Røde kors prosjekter.

Frivilligsentralen er ansvarlig for BUA- ordningen og Samarbeidsprosjektet frivilligsentral/psykisk helse og rus.

Det planlegges at Frivilligsentralen overtar ansvaret for den daglige driften av Bruktbutikken i løpet av 2024.

Bruktbutikken: har sine lokaler i Storgata. Butikken har vært i drift i over 10 år og drives i hovedsak av frivillige med bistand fra kulturadministrasjonen. I tillegg til 8-10 frivillige som arbeider i butikken i løpet av uka, brukes butikken til arbeidsutprøving og språktrening. Marker skole bruker butikken i prosjekter som f.eks. redesign. Bruktbutikken bidrar miljømessig til gjenbruk og at klær og annet ivaretas for videre bruk. I tillegg til at de frivillige har sin "jobb" på butikken fungerer den som en sosial møteplass. Bruktbutikken er medlem av Ørje Handelsstand.

BUA- ordning: "BUA" åpnet i september 2023. BUA ordningen har gratis utlån av fritidsutstyr. Ordningen bidrar til gjenbruk og er et konsept som utjevner sosiale forskjeller og sikrer at alle har mulighet til å delta. Marker frivilligsentral har ansvaret for BUA- ordningen og bodene med utstyr er plassert i tilknytning til frivilligsentralen i Storgata på Ørje.

Samarbeidsprosjekt Marker frivilligsentral/psykisk helse og rus: Et lavterskeltilbud om en inkluderende møteplass, sosialt fellesskap og fysisk aktivitet. En 100% stilling er finansiert gjennom tilskudd fra Helsedirektoratet. Tilskuddet går over 3 år. Det må søkes om tilskudd hvert år. Frivilligsentralens lokaler blir brukt i prosjektet.

Bibliotek: Marker bibliotek er et kombinasjonsbibliotek, dvs. et skole- og folkebibliotek og har sine lokaler i kjelleren i Marker rådhus. Biblioteket er godt besøkt både for utlån og som møteplass for forskjellige aktiviteter. Det er et nært samarbeid mellom bibliotek, barnehage og skole. Bibliotek/skole har et pågående prosjekt med fokus på lesing på barnetrinnet. Alle skoleklasser på Marker skole har ett eller flere avtalte bibliotekbesøk hver måned, og bibliotekets ansatte fungerer som veiledere ift. litteratur for elever på forskjellige alderstrinn og de ansatte på skolen. De har lesestunder for skole og barnehage. De legger også til rette for forfatterbesøk, småbarns treff, strikkeklubb og andre aktiviteter. Bibliotekets lokaler blir brukt til diverse møter. Marker folkebibliotek har en meråpen løsning som vil si at biblioteket er tilgjengelig mellom kl. 06.00-22.00 hver dag for utlån. Biblioteket er betjent to dager i uken i tillegg til skolen og barnehagens bruk.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	4 535	4 671	5 625
Driftsutgifter	3 742	2 185	2 544
Bruttoramme	8 277	6 856	8 169
Driftsinntekter	-3 384	-1 776	-2 719
Nettoramme	4 893	5 080	5 450

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Virksomheten er opptatt av like muligheter for alle og å utjevne forskjeller i samfunnet. Vi arbeider for inkluderende og forebyggende tiltak og møteplasser for kommunens innbyggere, uavhengig av alder. Dette krever et nært samarbeid på tvers av kommunens virksomheter, med frivillige og næringsliv.

Vi viderefører virksomhetens aktivitetsområder i 2024. I tillegg ønsker vi et større fokus på frivillighet og samarbeid.

Proessen med å legge bruktbuikkens drift inn i Marker frivilligsentral startes. Bruktbutikken trenger daglig støtte og oppfølging. Det planlegges da å ansette en person i en mindre stilling på bruktbuikken. Dette er tenkt finansiert bl.a. gjennom butikkens årlige overskudd og eventuelle andre tilskuddordninger.

Virksomheten har avsatt midler i 2024 til diverse arrangementer. I budsjettet for 2023 ble ikke dette gjort for å overholde budsjetttrammene. Alle søknader vedr. arrangementer ble sendt formannskapet. Det er ønsket fra formannskapet at disse søknadene behandles av virksomhet kultur, fritid og bibliotek og midler er avsatt for 2024.

Ungdommens kulturhus, UKH, ønskes flyttet til Torget i Ørje. Det har over tid vært vurdert å flytte UKH til sentrum. I det forebyggende arbeidet er det en fordel med et sentrumsnært fritidstilbud til ungdom. Man vil da kunne ha et sted som flere kan bruke og samarbeidet med bl.a. oppvekst og lag/foreninger forenkles. Det er ofte nevnt at barn/unge savner et sted i sentrum hvor de kan være når de venter på treninger etc. på ettermiddagen. Det vil lette trykket på andre kommunale bygg i sentrum som ofte blir brukt som "varmestue". Et mindre og hensiktsmessig bygg vil redusere behovet for transport og være energibesparende. Arbeidet med dette bør starte på nyåret 2024.

Det forebyggende arbeidet for barn og ungdom bør styrkes. Sammensatte og krevende utfordringer i ungdomsmiljøet krever dedikerte voksne med variert fagbakgrunn. Det samarbeides nært på tvers av virksomheter for å få dette på plass. Bufdir, Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, søkes om midler i 2024 til en rekke forebyggende tiltak.

Marker kommune har mange lag og foreninger samt enkeltindivider som arbeider frivillig på ett eller flere områder. Behovet for frivillige er økende, spesielt innen omsorg. For at arbeidet med å rekruttere frivillige skal lykkes må samarbeidet virksomhetene imellom styrkes. Det kreves at det faktisk settes av tid til arbeidet innen virksomhetene. Oppgaver må defineres og frivillige må få nødvendig oppfølgin

Virksomhetens resultatmål:

4 GOD UTDANNING 	3 GOD HELSE 	13 STOPPE KLIMAENDRINGENE 	11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN 	17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE
<p>Trygt oppvekstmiljø</p> <p>Virksomheten skal: Arbeide for trygge, forutsigbare og inkluderende møteplasser for barn og ungdom. Samarbeide på tvers av virksomheter, og med frivillige lag og foreninger for deltakelse og gi alle samme muligheter. Via ungdomsråd og andre møteplasser for ungdom få innspill slik at barn/unge blir hørt og engasjerer seg i samfunnsutviklingen. Tilrettelagte lokaler og godt kvalifiserte ansatte er nødvendig for å få til dette.</p>	<p>Fremtidens eldreomsorg</p> <p>Virksomheten skal: Ha lett tilgjengelige og inkluderende møteplasser som er særdeles viktig i et aldersvennlig samfunn. Vi må ha møteplasser som samler flere aldersgrupper og som er arenaer for læring, hygge og sosialt samvær. Lag og foreninger samt frivillige for øvrig, vil ha en sentral plass ift. til å bidra disse stedene. Det kreves et kontinuerlig arbeid og samarbeid mellom kommunen og frivillige.</p>	<p>Klima og miljø</p> <p>Virksomheten skal: Ta vare på ressursene, tenke bærekraft og gjenbruk. Opprettholde driften på bruktboutikken som arena for gjenbruk og sosial møteplass som styrker folkehelsen. Frivilligsentralen ivaretar den frivillige innsatsen, utjevner sosiale forskjeller, og er en lærende og inkluderende møteplass for mennesker i alle aldre. BUA ordningen med utlån av fritidsutstyr er en av elementene som bidrar på alle ovennevnte punkter.</p>	<p>Næring og samfunn</p> <p>Virksomheten: Kultur defineres som de verdiene, ferdighetene og kunnskapene som mennesker tilegner seg som medlemmer av et samfunn. Vår oppgave blir da å tilrettelegge for aktivitet og være igangsettere eller veiledere innen kultur, friluft eller idrettsområdet for alle aldersgrupper i Markersamfunnet.</p>	<p>Robust organisering</p> <p>Virksomheten skal: Ha gode forutsigbare tjenester og utvikling av virksomhetens tjenester skal ligge til grunn for alt arbeid vi utfører. Vi arbeider for et godt oppvekstmiljø, gode møteplasser og et variert tilbud for våre innbyggere. Ansatte på virksomheten har fokus på kommunens og virksomhetens mål, og samarbeider med andre kommunale ansvarsområder og frivillige for å få dette til.</p>

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	4 535	4 671	5 625	5 292	4 620	4 620
Driftsutgifter	3 742	2 185	2 544	2 174	2 378	2 378
Bruttoamme	8 277	6 856	8 169	7 466	6 998	6 998
Driftsinntekter	-3 384	-1 776	-2 719	-2 316	-1 848	-1 848
Nettoramme	4 893	5 080	5 450	5 150	5 150	5 150

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Virksomhet kultur, fritid og bibliotek er en viktig samfunnsbygger og en viktig aktør i samfunnsutviklingen. Kommunen ønsker flere familier med barn og ungdom som bosetter seg i Marker. Gode møteplasser, gode varierte fritidstilbud samt et attraktivt sentrum i nærmiljøet er en del av “totalpakka” for at innflyttere skal velge Marker kommune som bosted.

Virksomheten arbeider kontinuerlig og målrettet for å nå Marker kommunes hovedmål for å ha:

- Fornøye innbyggere
- Utnytte vårt potensiale
- Opprettholde vårt lokalsamfunn

Gjennom sine tjenester bidrar virksomhet kultur, fritid og bibliotek nettopp til dette.

Gjennom bl.a. bibliotek, UKH, bruktbutikk og frivilligsentral skaper vi møteplasser for læring, aktivitet og sosialt samvær fordi vi vet at det fysiske møtet mennesker imellom er viktig uavhengig av alder.

Det arbeides kontinuerlig med rekruttering og ivaretagelse av frivillige. Det er et stort behov for frivillige, spesielt innen omsorg. Samarbeidet mellom kommunale virksomheter må styrkes, oppgaver defineres og frivillige ivaretas. Frivilligsentralen vil naturlig nok ha en sentral rolle i dette arbeidet, men det krever som nevnt innsats fra øvrige virksomheter.

Behovet for et godt og stabilt fritidstilbud til ungdom er stort. I Marker har vi over mange år hatt muligheten til å opprettholde et kommunalt fritidstilbud. Behovet for trygge og forutsigbare møteplasser for ungdom er større en noen gang. Dette må fortsatt prioriteres. Et nært samarbeid mellom kommunale virksomheter ift. forebyggende, og byggende arbeid, for og med ungdom må fortsette. Mindre utenforskap, utjevning av forskjeller er områder i fokus.

Folkebibliotekenes rolle er å bidra til demokrati og ytringsfrihet ved å sikre gratis informasjon for alle. Biblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena. I samarbeid med skole og barnehager er biblioteket den viktigste formidler av informasjon, opplysning og kulturarv. Alle har en grunnleggende rett til informasjon og kunnskap. Det er viktig at bibliotekstjenesten utvikles slik at Markers innbyggere har et godt faglig og uavhengig tilbud i egen kommune.

Virksomheten er aktiv i utviklingen av Ørje sentrum og deltar i prosjekter knyttet til dette, er aktiv i Ørje handelsstand og organiserer aktiviteter knyttet til Ørje sentrum. Det er viktig at dette arbeidet fortsatt prioriteres.

6.15 Virksomhet: Næring

Virksomheten og oppgavene

Område «Næring» omfatter våre egne aktiviteter innen samfunns- og næringsutvikling, og i tillegg de interkommunale samarbeidene vi har innen området. Omtrent halvparten av vår nettokostnad er knyttet til funksjon 360 (naturforvaltning og friluftsliv) og det resterende til funksjon 325 (næringsutvikling). Noen tiltak kan være knyttet til veger, gater og rekreasjon i tettsted.

Vi har nå vertskommuneansvaret for tre interkommunale samarbeid; Regionalpark Haldenkanalen, Vannområde Haldenvassdraget og Visit Indre Østfold. Disse er samlokalisert med Haldenvassdragets Kanalselskap AS og Utmarksforvaltningen AS i Fellesbygget.

Marker kommune skal jobbe for ytterligere å øke sin attraktivitet i forhold til bosetting, besøk og opplevelse, noe som er avgjørende for videre utvikling av kommunen og å opprettholde tjenestetilbudet også på andre områder. Vi har hatt en liten økning i innbyggertallet over tid, men det krever kontinuerlig innsats for å opprettholde slik utvikling.

Kommunen har de siste årene finansiert en rekke utviklingsaktiviteter gjennom regionalparken og reiselivssamarbeidet. Det er nå noe mindre midler i disse samarbeidene, og kommunen må selv ta et større ansvar for de lokale aktivitetene knyttet mot reiselivsnæring, handelsstand og øvrige næringsdrivende. Næringsstrategien som er utarbeidet legger føringer for dette, men det er ikke lagt inn midler til slikt arbeid i budsjettet. Det samme gjelder den vedtatte sentrumsstrategien, og den vedtatte handlingsplanen er også uten vedtatt finansiering.

Det er satt av noe midler til markedsføring og merkevarebygging, men i mindre grad enn tidligere. Mye av det er knyttet opp mot Avisa Grenseland, som har egen finansiering de siste årene, men annonsering og distribusjon er dekket av budsjettet på næring. Det er i de siste årene også lagt inn ekstra midler til SOOT spelet, som også er viktig i merkevarebyggingen av Ørje.

Vi benytter aktivt de tilskuddsordningene som er etablert i Viken fylkeskommune.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	2 027	1 801	1 539
Driftsutgifter	11 285	4 593	6 051
Bruttoramme	13 312	6 394	7 590
Driftsinntekter	-11 333	-4 944	-6 290
Nettoramme	1 978	1 450	1 300

Utgiftene til Haldenvassdragets Kanalselskap og Grensekomiteen Värmland – Østfold føres også under område næring. Økte forpliktelser til kanalselskapet bidro til en endring av rammen i 2022. Store tall på inntekts- og

utgiftssiden i forhold til rammens størrelse skyldes ekstern finansiering av aktiviteter og prosjekter, som ofte er vanskelig å forutse ved budsjettering.

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Virksomhetens resultatmål:

«Marker kommune fyller rollen som en tydelig samfunns- og næringsutviklingsaktør hvor både politikere og medarbeidere bidrar til å realisere aktiv og ambisiøs samfunns- og næringsutvikling.»

4 GOD UTDANNING	3 GOD HELSE	13 STOPPE KLIMAENDRINGEN	11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN	17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE
				
Trygt oppvekstmiljø	Fremtidens eldreomsorg	Klima og miljø	Næring og samfunn	Robust organisering
Utvikle et levende sentrum med aktivitetstilbud for alle aldersgrupper	Bidra til et variert botilbud og til utvikling av nye boformer som reduserer behovet for omsorgs-plasser	Bidra til bærekraftig verdiskap-Ing. med utgangspunkt i våre natur- og kulturverdier og til å øke interessen for bærekraft-arbeid blant innbygger og nærings-liv	Befeste Marker kommunes posisjon som den fremste reiselivskommunen med det hyggeligste tettstedet i regionen.	Bidra til fremtidsrettet kompetanseutveksling og samarbeid mellom næringsliv, kommune og samfunn

Følgende dokumenter er førende for næringsarbeidet:

- Kommuneplanen
- Strategi for næringsutvikling
- Strategi for sentrumsutvikling med vedtatt kortsiktig handlingsplan
- Strategidokument for Regionalpark Haldenkanalen
- Strategidokument for Visit indre Østfold

Mulighetsrommet ligger i å utvikle Marker kommunes attraktivitet, og i det aktivt benytte oss av eksterne finansieringsmuligheter for lokalt utviklingsarbeid. Vi skal samarbeide med andre kommuner på de områder det finnes hensiktsmessig, og ikke minst skal vi legge forholdene til rette for de frivillige. Å bygge opp om Ressursparken, Kanalkontoret og de øvrige samarbeid i grenseregionen, vil være kostnadseffektivt for Marker, og gir synergier for hele regionen. Marker kommune gis dystre framtidutsikter gjennom KS Framtidsverktøy og analysen fra Telemarks-forskning, og det er derfor spesielt viktig for oss med tiltak for å hindre at disse prognosene slår til.

Næringsparken Østfold flyttet tidligere sin forretningsadresse til Ørje og har Ørje som hovedbase. Næringshagen har Smart Innovation Norway i Halden som en stor eier og viktig samarbeids-partner. Gjennom dette ser vi muligheten for etablering av et utviklingsmiljø som kan være en motor i næringsutviklingen med sitt nettverk og kompetanse. Et første prosjekt er Tango-W som Marker og Halden er de nasjonale pilotene på. Prosjektet jobber med omstillingsevne og omstillingskapasitet innen temaene fornybar energi, lokalprodusert mat og vannforsyning.

Mulighetene som ble nevnt i tidligere budsjett gjelder fortsatt:

- Utvikling av sentrum til et attraktivt sted med konkrete prioriteringer og bevisst bruk av ildsjeler og dugnadsinnsats
- Utvikle Tangen og Ørje Brug til et besøksenter, kompetansesenter for naturbasert turisme og et nav for lokalprodusert mat
- Markedsføring og omdømmebygging av kommunen som bo- og etableringskommune
- Legge til rette for økt næringsengasjement gjennom Ressursparken og den næringsstrategien som er utarbeidet
- Bidra aktivt til å utvikle Ørje og Haldenkanalen til et kjent og foretrukket reisemål i Østfold
- Utvikle nytt industriområde etter at Sletta 2 er sluttet solgt
- Aktivt benytte de samarbeid hvor kommunen inngår og de tilskudds muligheter som stilles til rådighet
- Utvikle attraktive boligområder

Hovedutfordringer framover vil være å kunne avsette nok midler til nærings- og sentrumsutvikling, slik at vi kan ha en forutsigbar satsing på det. Ikke minst gjelder dette sentrum, hvor vi gjennom LID prosjektet har hatt mulighet til å ha en lønnet koordinator. Det er etablert et nytt prosjekt som har bærekraftig utvikling av tettsteder som hovedtema, som gir mulighet til noe lønnet arbeid i 2024.

Ellers handler det i stor grad om å ha et godt samarbeid med det eksisterende næringslivet og være en katalysator for vekst og utvikling.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	2 027	1 801	1 539	1 539	1 539	1 539
Driftsutgifter	11 285	4 593	6 051	6 051	6 007	6 007
Bruttoramme	13 312	6 394	7 590	7 590	7 546	7 546
Driftsinntekter	-11 333	-4 944	-6 290	-6 290	-6 246	-6 246
Nettoramme	1 978	1 450	1 300	1 300	1 300	1 300

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

Den viktigste muligheten og utfordringen for Marker vil fortsatt være knyttet til merkevarebygging – både av Haldenkanalen i samarbeid med andre kommunene i regionen og Marker, med spesiell vekt på Ørje sentrum. Vi må opprettholde aktiviteter som forsterker inntrykket av Marker som et attraktivt sted for bosetting, etablering

og besøk. Det er slik vi kan utvikle kommunen framover. Ørje skal være det hyggeligste tettstedet i regionen, og vi skal ha være det beste besøksmålet. Utfordringen er å ha økonomiske muskler til å gjøre det, og det er ikke avsatt midler i budsjettet til det.

Marker kommune har over tid sett verdien av de interkommunale samarbeidene, og det er svært ønskelig at vi fortsatt kan opprettholde innsatsen på disse.

Kostnader knyttet til samarbeidstiltakene er følgende

Regionalpark Haldenkanalen, kr 300.000

Vannområde Haldenvassdraget, kr 160.000

Visit Indre, kr 90.000

Haldenvassdragets Kanalselskap kr 400.000

For det tre første samarbeidene er Marker kommune vertskommune. Av budsjettområdet næring er det kun 20% av totalbeløpet på 1,3 mill som er avsatt til lokal næringsutvikling, mens det resterende er andel av fellestiltak. Regionalpark Haldenkanalen eksisterer på overtid, men det er ikke tatt stilling til videre skjebne. Parken har vært viktig for Marker og setter oss også på det europeiske kartet. Det er mulig at sekretariatsfunksjonen vil kunne ivaretas av andre enn Marker kommune, som har hatt det i store deler av avtaleperioden.

Kommunens bidrag i SOOT-spelet ligger ikke inne i budsjettforslaget, og videre engasjement her må vurderes. Spelet har store ringvirkninger for kommunen. 22.000 tilskuere har til nå sett spelet, og i 2023 var bare 10% av de besøkende fra Marker, mens 46% av innkjøpene i spelet gjøres i Marker. Det er søkt flere utviklingsprosjekter knyttet til spelet, blant annet til hvordan verdiskapingen kan økes ytterligere.

6.16 Virksomhet: Haldenvassdraget Vannområde

Virksomheten og oppgavene

Haldenvassdraget Vannområde er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Aurskog-Høland, Marker, Aremark og Halden i Viken fylke. Denne organiseringen er et resultat av EUs vanddirektiv, innført i norsk rett gjennom vannforvaltningsforskriften. Der har Norge forpliktet seg til å jobbe aktivt for å nå målene om god vannkvalitet i alle bekker, elver, innsjøer og kystområder i Norge.

Målet er ambisiøst, men med et kunnskapsbasert felles arbeid kan vi få det til. Norge er derfor delt inn i vannregioner, som igjen er delt inn i vannområder. Haldenvassdraget er ett av disse vannområdene i vannregion Glomma.

Marker kommune fører regnskapet for Haldenvassdraget Vannområde, derfor er denne med som en del av kommunens budsjett. Regnskapet går i 0 med tilskudd fra deltaker kommuner, derfor er det ikke knyttet kommentarer verken til budsjett 2024 og heller ikke økonomiplan 2024-2026.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn	854	885	983
Driftsutgifter	5 874	2 513	2 712
Bruttoramme	6 728	3 398	3 695
Driftsinntekter	-6 650	-3 398	-3 695
Nettoramme	78	0	0

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn	854	885	983	983	983	983
Driftsutgifter	5 874	2 513	2 712	2 712	2 712	2 712
Bruttoramme	6 728	3 398	3 695	3 695	3 695	3 695
Driftsinntekter	-6 650	-3 398	-3 695	-3 695	-3 695	-3 695
Nettoramme	78	0	0	0	0	0

6.17 Virksomhet: Finans

Virksomheten og oppgavene

Her føres renteutgifter, avdragsutgifter, avsetning og bruk av fond, andre statlige overføringer, renteinntekter, utbytte og inntekter skatt, rammetilskudd og eiendomsskatt.

Virksomhetens driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Lønn			
Driftsutgifter	22 212	34 463	34 598
Bruttoramme	22 212	34 463	34 598
Driftsinntekter	-275 631	-273 216	-304 903
Nettoramme	-253 420	-238 753	-270 305

Budsjett 2024 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- Skatteanslaget for 2024 er oppjustert fra kr 106 532 000 til kr 117 566 000 i forhold til KS sine prognosetall. Det vil si en økning på kr 11 034 000.
- Eiendomsskatteinntektene er økt med kr 250 000, dette ut fra prognosetall for 2023.
- Sum rammetilskudd er økt fra kr 147 299 000 til kr 164 487 000 i 2024, en økning på kr 17 188 000.
- Utgifter til renter og avdrag har økt med kr 11 998 050. Her er også rente- og avdragsutgifter til VAR sektoren medregnet. Renter og avdrag til startlån føres i investeringsregnskapet.
- Det er foreslått avsatt kr 3 mill til disposisjonsfond i 2024.
- Utbytte er budsjettert med kr 1,5 mill i 2024. Det er også avsatt kr 1,5 mill i produksjonsavgift fra Vindkraftanlegget.

Økonomiplan driftsbudsjett (i hele tusen)

Område	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Lønn						
Driftsutgifter	22 212	34 463	34 598	40 911	41 965	52 373
Bruttoramme	22 212	34 463	34 598	40 911	41 965	52 373
Driftsinntekter	-275 631	-273 216	-304 903	-305 999	-307 042	-311 251
Nettoramme	-253 420	-238 753	-270 305	-265 089	-265 077	-258 878

Økonomiplanperiode 2025-2027 – Muligheter og utfordringer for virksomheten

- For økonomiplanperioden har vi også brukt KS sine prognosetall ved beregning av skatt og rammetilskudd.
- Eiendomsskatten er foreslått uendret i økonomiplanperioden, altså 3 promille på boliger og fritidsboliger og 7 promille på Næring.
- Det er ikke foreslått avsetning til disposisjonsfond i økonomiplanperioden.

- Det er budsjettet med utbytte på kr 1,5 mill i økonomiplanperioden. Det er også avsatt kr 1,5 mill i produksjonsavgift fra Vindkraftanlegget

7. Gebyrliste

Betalingssetser for Trollhaugen barnehage (ikke mva-belagt)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %
Makspris Ordinær sats 100 % plass		Nasjonal makspris	Nasjonal makspris		
Kost 100 % plass	kr/mnd.	400	420	20	5 %
Kost 90 % plass	kr/mnd.	378	397	19	5 %
Kost 80 % plass	kr/mnd.	336	353	17	5 %
Kost 70 % plass	kr/mnd.	294	309	15	5 %
Kost 60 % plass	kr/mnd.	252	265	13	5 %
Kost 50 % plass	kr/mnd.	210	221	11	5 %
Kost 40 % plass	kr/mnd.	168	176	8	5 %

Merknad

Økning gjelder prisøkning på mat. Økningen er etter selvkostprinsippet og skal kun dekke reell utgift til mat.

Marker kommune følger gjeldende nasjonal makspris for hvert barnehageår.

Hvis maksprisen er høyere enn 6 prosent av den samlede inntekten til husstanden, kan det søkes om:

- gratis kjernetid for barn mellom 2 og 5 år
- reduksjon i foreldrebetaling

For opphold betales til enhver tid gjeldende nasjonale satser. Søskenmoderasjon for 2 barn 30 prosent og barn 3 er gratis. Søskenmoderasjon gjelder også når en har barn i flere barnehager i kommunen.

Marker kommune har 5 % påslag i administrasjonsutgifter på plasser under makspris og kost.

Betalingssatser for skolefritidsordningen ved Marker skole (ikke mva-belagt)

Hvis gjeldende kommunale betalingssatser for SFO er høyere enn 6 prosent av den samlede inntekten til husstanden, kan det søkes om reduksjon i foreldrebetalingen. Dette gjelder 1. – 4. trinn.

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %
Over 20 timer, pris uten mat	kr/mnd.	3000	3000	0	0 %
Over 20 timer, pris mat	kr/mnd.	300	314	14	5 %
15-20 timer, pris uten mat	kr/mnd.	2500	2500	0	0 %
15-20 timer, pris mat	kr/mnd.	250	262	12	5 %
Under 15 timer, pris uten mat	kr/mnd.	2000	2000	0	0 %
Under 15 timer, pris mat	kr/mnd.	200	210	10	5 %
Enkelt dag i ferier	pr. gang	400	400	0	0 %
Enkelt dag – før- og etter skoletid	pr. gang	200	200	0	0 %

Merknad

Økning gjelder prisøkning på mat. Økningen er etter selvkostprinsippet og skal kun dekke reell utgift til mat.

Det er ikke lagt inn noen økning på plassene for 2024. 1. og 2. trinn har 12 timer gratis per uke, iht. nasjonale føringer.

Utleie rom Marker skole

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Festsalen barneskolen	pris u/6t	790	828	38	5 %	
Festsalen barneskolen	pris o/6t	1590	1666	76	5 %	
Kjøkken	pris u/6t	225	236	11	5 %	
Kjøkken	pris o/6t	450	472	22	5 %	
Gymsal ungdomsskolen	pris u/6t	905	948	43	5 %	
Gymsalen ungdomsskolen	pris o/6t	1800	1886	86	5 %	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Kjelleren ungdomsskolen	pris u/6t	790	828	38	5 %	
Kjelleren ungdomsskolen	pris o/6t	1590	1666	76	5 %	
Klasserom inntil kl. 21	pris u/6t	340	356	16	5 %	
Klasserom etter kl. 21	pris u/6t	680	713	33	5 %	
Sløydsal inntil kl. 21	pris u/6t	340	356	16	5 %	
Sløydsal etter kl. 21	pris u/6t	680	713	33	5 %	
Håndarbeidssal inntil kl. 21	pris u/6t	340	356	16	5 %	
Håndarbeidssal etter kl. 21	pris u/6t	680	713	33	5 %	

Utleie gymsal Marker Ungdomsskole

Helgeutleie av ungdomsskole, Marker skole, kr. 68 pr person pr natt. I utleietiden regnes også nødvendig tid for klargjøring og rydding i lokalene.

Gymsalen Marker skole leies ut til lag/foreninger/privatpersoner for kr 180 pr time. Det er da kun adgang til gymsal og leietager må rydde, svabre, slukke og låse selv.

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Helgeutleie av gymsal	kr/pr. pers/pr. natt	65	68	3	5 %	
Gymsal Marker ungdomsskole	pr. time	170	180	10	6 %	

Utleie Marker Folkebad

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Marker Folkebad	pr. time	600	630	30	5 %	

Betalingssatser for Kulturskole og UKH (ikke mva-belagt)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Årlig avgift individuell opplæring kulturskole	kr/år	3500	3650	150	4 %	
Årlig avgift i gruppe opplæring kulturskole	kr/år	3000	3150	150	5 %	
Medlemskap UKH	kr/år	650	650	0	0 %	

Hjemmehjelp (praktisk bistand)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inntektsgruppe: Inntil 2G		Nasjonal sats	Nasjonal sats			
Inntektsgruppe: 2-4 G	kr/time	340	355	15	4 %	
Inntektsgruppe: Over 4 G	kr/time	375	395	20	5 %	

G = Grunnbeløp i folketrygden, i 2023 kr 118.620

Trygghetsalarmer (ikke mva-belagt)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Engangsvgift montering		450	470	20	4 %	
Pris pr påbegynte måned	kr/mnd.	295	310	15	5 %	

Andre alarmer/sensorer (ikke mva-belagt)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ettermontering pr. gang av sensorer		110	115	5	5 %	

Dagsenter (ikke mva-belagt)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dagopphold med mat	kr/dag	170	185	15	9 %	
Dagopphold med mat og transport	kr/dag	215	235	20	9 %	

Korttid/Rehab (ikke mva-belagt)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Pr døgn		Nasjonal sats	Nasjonal sats			

Utleie Marker Rådhus

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Møterom 1	Pris u/4t	330	345	15	5 %	
Møterom 1	Pris o/4t	660	690	30	5 %	
Møterom 2	Pris u/4t	330	345	15	5 %	
Møterom 2	Pris o/4t	660	690	30	5 %	
Formannskapssal	Pris u/4t	330	345	15	5 %	
Formannskapssal	Pris o/4t	660	690	30	5 %	
Kommunestyresal	Pris u/4t	660	690	30	5 %	
Kommunestyresal	Pris o/4t	1320	1385	65	5 %	
Spiserom	Pris u/4t	330	345	15	5 %	
Spiserom	Pris o/4t	660	690	30	5 %	
Kjøkken	Pris u/6t	1930	2020	90	5 %	
Kjøkken	Pris o/6t	1930	2020	90	5 %	
Samfunnssal 1	Pris u/6t	1650	1730	80	5 %	
Samfunnssal 1	Pris o/6t	2200	2305	105	5 %	
Samfunnssal 2	Pris u/6t	1100	1155	55	5 %	
Samfunnssal 2	Pris o/6t	1700	1780	80	5 %	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Samfunnssal 1 og 2 inkl. scene - helg	Pris u/6t	3300	3460	160	5 %	
Samfunnssal 1 og 2 inkl. scene - helg	Pris o/6t	6600	6915	315	5 %	
Samfunnssal 1 og 2 inkl. scene - ukedag	Pris u/6t	2750	2880	130	5 %	
Samfunnssal 1 og 2 inkl. scene - ukedag	Pris o/6t	3300	3460	160	5 %	
Scene	Pris u/6t	380	400	20	5 %	
Scene	Pris o/6t	680	715	35	5 %	

Utleie Markerhallen

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Hallen pr helg	pris	16500	17300	800	5 %	
Møterom 1 etg.	pris	270	280	10	4 %	
Møterom 2 etg.	pris	530	550	20	4 %	

Leiepriser for kommunale boliger og eiendommer (ikke mva-belagt)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Husleie		Økes ihht KPI	Økes ihht KPI			

Leiepriser for kommunale eiendommer, boliger, borettslagsleiligheter og omsorgsboliger/trygdeboliger, økes i henhold til konsumprisindeks, jf. Husleieloven

Megleropplysninger

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Meglerpakke	kr/stk	1650	1730	80	5 %	
Eiendomsinformasjon	kr/stk	110	115	5	5 %	
Bygningsdata fra Matrikkelen	kr/stk	110	115	5	5 %	
Grunnkart	kr/stk	550	576	26	5 %	
Ledningskart VA	kr/stk	165	173	8	5 %	
Bygningstegninger		0	380			Nytt gebyr
Målebrev skylddeling	kr/stk	175	175	0	0 %	Nasjonal sats
Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest	kr/stk	170	178	8	5 %	
Arealplan m/bestemmelser	kr/stk	275	288	13	5 %	
Ortofoto	kr/stk	385	403	18	5 %	
Tilknytning til offentlig og avløp	kr/stk	110	115	5	5 %	
Kommunale avgifter og legalpant	kr/stk	275	288	13	5 %	
Matrikkelbrev inntil 10 sider		175	175	0	0 %	Nasjonal sats
Matrikkelbrev over 10 sider		350	350	0	0 %	Nasjonal sats

Vann (priser inkl. mva)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vann, abonnementsgebyr	kr/år	1190	2499	1309	110 %	
Vann, abonnementsgebyr, 4 eller flere boenheter	kr/år	900	1890	990	110 %	
Vann, pr. m3	kr/pr. m3	57	61	4	7 %	

Tilknytningsgebyr vann (priser inkl. mva)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Enebolig, selveid leilighet, annen selvstendig boenhet og hytter der det betales andel av grunnlagsinvesteringer for vann og kloakkanlegg	engangsgebyr	5325	5580	255	5 %	
Tilsvarende boliger og hytter i øvrige områder	engangsgebyr	15975	16740	765	5 %	
Tilknytningsavgift for industri og annen bebyggelse (pr. m2 brutto gulvflate)	kr/pr. m2	40	42	2	5 %	

Avløp (priser inkl. mva)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avløp, abonnementsgebyr	kr/år	6125	7228	1103	18 %	
Avløp, abonnementsgebyr 4 eller flere boenheter	kr/år	4530	5345	815	18 %	
Avløp, pr. m3	kr/pr. m3	69	77	8	12 %	

Tilknytningsgebyr avløp (priser inkl. mva)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Enebolig, selveid leilighet, annen selvstendig boligenhet og hytter der det betales andel av grunnlagsinvesteringer for vann og kloakkanlegg	engangsgebyr	5325	5580	255	5 %	
Tilsvarende boliger og hytter i øvrige områder	engangsgebyr	15975	16740	765	5 %	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Tilknytningsavgift for industri og annen bebyggelse (pr m2 brutto gulvflate)	kr/pr m2 brutto gulvflate	40	42	2	5 %	
Tilknytning til trykkavløpsanlegg	engangsgebyr	1,2 G	1,2 G			

Slamtømming (tømming og behandling)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Anlegg tankvolum 1-4 m3 (inkl. mva) pr anlegg pr år	pr anlegg pr år	3960	5544	1584	40 %	Ny inndeling
Anlegg med tankvolum over 4m3 – per m3 over 4 m3 i tillegg til 1-4 m3 (inkl. mva)	kr/per m3 utover 4 m3	660	750	90	14 %	Ny inndeling
Anlegg med tømmefrekvens hvert 2. år og 3. år betaler henholdsvis ½ og 1/3 av årlig gebyr hvert år						Ny inndeling
Oppmøte hvor anlegget ikke kunne tømmes	pr gang		680			Nytt gebyr
Årlig tilsyns- og kontrollgebyr - spredt avløp (unntatt mva)	kr/år	1970	760	-1210	-61 %	
Slamavskiller 1-4 m3 u/wc tilknyttet (inkl. mva)	kr/pr. tømming	3960	0	0	0 %	Utgår/erstattet 2024
Tett tank 1-3 m3 (inkl. mva)	kr/pr. tømming	3960	0	0	0 %	Utgår/erstattet 2024
Tett tank 4-6 m3 (inkl. mva)	kr/pr. tømming	4800	0	0	0 %	Utgår/erstattet 2024
Tett tank per m3 utover 6 m3 (inkl. mva)	kr/per m3 utover 6 m3	660	0	0	0 %	Utgår/erstattet 2024
Større slamavskillere fra fellesanlegg, pr. m3 (inkl. mva)	kr/pr. m3	825	0	0	0 %	Utgår/erstattet 2024

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Minirensanlegg, 1-4 m3 (inkl. mva) tømning	kr/pr.	3960	0	0	0 %	Utgår/erstattet 2024
Minirensanlegg, 5-7 m3 (inkl. mva) tømning	kr/pr.	4800	0	0	0 %	Utgår/erstattet 2024
Minirensanlegg per m3 utover 7 m3 (inkl. mva)	kr/per m3 utover 7 m3	660	0	0	0 %	Utgår/erstattet 2024

Renovasjon (priser inkl. mva)

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Grunnbeløp pr bolig		2919	2893	-26	-1 %	
Hytterrenovasjon		3161	3223	62	2 %	
Renovasjonsbeholder 140L rest		1296	1405	109	8 %	
Renovasjonsbeholder 240L rest		1944	2107	163	8 %	
Renovasjonsbeholder 370L rest		3241	3513	272	8 %	
Renovasjonsbeholder 660L rest		4537	4918	381	8 %	

Feie- og tilsynsgebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Pr pipeløp	pr/pipeløp	565	615	50	9 %	
Pr fritidsbolig med pipe	pr/fritidsbolig med pipe	565	615	50	9 %	
Pr gassanlegg	pr/gassanlegg	565	615	50	9 %	

Byggesak

Byggesak – Tiltak med ansvarlig foretak, jf. pbl. § 20-3

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Bolig og fritidsbolig inntil 2 boenheter	pr/ny boenhet	17040	17900	860	5 %	
Bolig og fritidsbolig fra 3 boenheter tom 8 boenheter	pr/ny boenhet	9050	9485	435	5 %	
Bolig og fritidsbolig fra 9 boenheter beregnes for maks. 18 boenheter	pr/ny boenhet	4800	5030	230	5 %	
Bygg uten nye boenheter som kan måles etter BRA	kr/m2	34	36	2	6 %	Minimumsgebyr kr. 7.150. BRA ihht NS 3940.
Tiltak som ikke kan måles etter BRA, TLK 1	pr tiltak	4630	4850	220	5 %	
Tiltak som ikke kan måles etter BRA, TLK 2 og 3	pr tiltak	6020	6310	290	5 %	
Rehabilitering av skorstein, TLK 1	pr søknad	3250	3410	160	5 %	
Driftsbygning i landbruket med krav om ansvarlig foretak >1.000 kvm	pr bygning	15660	16410	750	5 %	
Riving av tiltak der vernemyndigheter må uttale seg	pr søknad	4530	4750	220	5 %	
Riving av tiltak uten behov for høring	pr søknad	2345	2460	115	5 %	

Byggesak - Tiltak som kan forestås av tiltakshaver, jf. Pbl. § 20-4

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Mindre tiltak jf. Pbl. § 20-4 (1) bokstav a, c og e	pr søknad	4630	4850	220	5 %	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Alminnelig driftsbygning i landbruket <1.000 kvm BRA		6820	7150	330	5 %	
Opprettelse av ny grunneiendom og arealoverføring	pr søknad	4630	4850	220	5 %	

Byggesak – Søknad om dispensasjon jf. pbl § 19-2

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Delegert behandling av dispensasjonssøknad		6820	7150	330	5 %	
Politisk behandling av dispensasjonssøknad		10120	10610	490	5 %	

Byggesak – Andre tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Forhåndskonferanse	pr stk.	3200	3355	155	5 %	
Igangsettingstillatelse	pr søknad	3240	5550	2310	71 %	
Midlertidig brukstillatelse	pr søknad	4630	4850	220	5 %	
Søknad om ansvarsrett som selvbygger	pr søknad	1225	1285	60	5 %	
Søknad om ansvarsrett i tiltaksklasse 1	pr søknad	1225	1285	60	5 %	
Søknad om fravik fra byggeteknisk forskrift	pr søknad	8400	8800	400	5 %	
Søknad om endring av tidligere gitt tillatelse		0	6550	0	0 %	Nytt gebyr

Seksjonering

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Oppretting eierseksjoner nybygg 1-8 seksjoner		0	6500	0	0 %	Nytt gebyr
Oppretting eierseksjoner nybygg seksjoner 9-20 seksjoner; per seksjon i tillegg til 1-8 seksjoner		0	650	0	0 %	Nytt gebyr
Oppretting eierseksjoner eksisterende bygg og reseksjonering 1-8 seksjoner		0	8300	0	0 %	Nytt gebyr
Oppretting eierseksjoner eksisterende bygg og reseksjonering 9-20 seksjoner, per seksjon i tillegg til 1-8 seksjoner		0	830	0	0 %	Nytt gebyr

Reguleringsplan

Regulativet gjelder for nye reguleringsplaner og endring av vedtatte reguleringsplaner. Gebyr skal være innbetalt før saken legges frem til 1. gangs behandling, eller kommunedirektøren fatter vedtak på delegasjon. Gebyret belastes forslagsstiller, uavhengig av antall hjemmelshavere innenfor planområdet. Det skal betales 50 % av fullt gebyr dersom forslagsstiller trekker innlevert reguleringsforslag før 1. gangs behandling i kommunen. Det samme gjelder når en sak må anses uaktuell som følge av manglende oppfølging av saken fra forslagsstiller.

Fritak for gebyr

Følgende forslag til reguleringsformål er fritatt for gebyr etter arealberegning:

- Landbruks- natur og friluftsområder hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates
- Grønnstruktur hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates.
- Natur- og friluftsområder i sjø og vassdrag hvor bygnings- eller anleggstiltak ikke tillates.

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Private forslag til reguleringsplan (inkludert direkte		57500	70150	12650	22 %	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
kostnader)						
<5.000 kvm						
5.000 - 10.000 kvm		82500	100650	18150	22 %	
10.000 - 25.000 kvm		104400	127368	22968	22 %	
> 25.000 kvm		137400	167628	30228	22 %	
Private forslag til reguleringsplan som avbrytes etter varsling		12100	14762	2662	22 %	
Andre arbeider pr time etter anvendt tid		Beregnes	Beregnes			Herunder arbeider med endringer i forslaget underveis

Utslipp

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om utslippstillatelse		5700	5974	274	5 %	
Søknad om utslippstillatelse for fellesanlegg, > 4 boenheter		9000	9432	432	5 %	
Søknad om utslippstillatelse for anlegg større enn 50 pe, kap. 13.		17000	17816	816	5 %	

Oppmåling

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Oppretting av matrikkelenhet, arealer < 1.000 m2		12700	13310	610	5 %	
arealer 1.001 - 2.000 m2		17600	18450	850	5 %	
arealer 2.001 - 3.000 m2		24700	25890	1190	5 %	
arealer 3.001 - 5.000 m2		27500	28820	1320	5 %	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
arealer 5.001 - 9.000 m2		33000	34590	1590	5 %	
arealer 9.001 - 11.000 m2		35750	37470	1720	5 %	
arealer 11.001 - 13.000 m2		38500	40350	1850	5 %	
arealer 13.001 - 15.000 m2		41200	43180	1980	5 %	
arealer 15.001 - 20.000 m2		46800	49050	2250	5 %	
arealer 20.001 - 50.000 m2		55000	57640	2640	5 %	
arealer 50.001 - 100.000 m2, pr påbegynt daa		850	890	40	5 %	
arealer > 100.000 m2, pr påbegynt daa		620	650	30	5 %	
Oppmåling/retting av uteareal pr eierseksjon, < 50 m2		6800	7130	330	5 %	
Oppmåling/retting av uteareal pr eierseksjon, 51 - 250 m2		9050	9490	440	5 %	
Oppmåling/retting av uteareal pr eierseksjon, 251 - 2.000 m2		11250	11790	540	5 %	
Oppmåling/retting av uteareal pr eierseksjon, > 2.000 m2 pr påbegynt daa		1045	1100	55	5 %	
Oppretting av anleggseiendom, < 2.000 m3		25300	26520	1220	5 %	
Oppretting av anleggseiendom, 2.001 - 20.000 m3		3000	3150	150	5 %	
Oppretting av anleggseiendom, > 20.001 m3 pr påbegynt m3		1860	1950	90	5 %	
Registrering av eksisterende jordsameie etter medgått tid, pris pr time		1225	1290	65	5 %	
Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning (i tillegg til oppmålingsforretning)		4650	4880	230	5 %	
Grensejustering grunneiendom, etter		9000	9440	440	5 %	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
fastsatte bestemmelser < 250 m2						
Grensejustering grunneiendom, etter fastsatte bestemmelser 251 - 500 m2		13750	14410	660	5 %	
Grensejustering anleggseiendom, etter fastsatte bestemmelser < 250 m3		13750	14410	660	5 %	
Grensejustering anleggseiendom, etter fastsatte bestemmelser 251 - 1.000 m3		16000	16770	770	5 %	
Arealoverføring grunneiendom < 250 m2		16000	16770	770	5 %	
Arealoverføring grunneiendom 251 - 500 m2		19200	20130	930	5 %	
Arealoverføring grunneiendom pr overskytende påbegynt 500 m2		3850	4040	190	5 %	
Arealoverføring anleggseiendom < 250 m3		17000	17816	816	5 %	
Arealoverføring anleggseiendom 251 - 1.000 m3		20350	21330	980	5 %	
Arealoverføring anleggseiendom > 1.000 m3 pr påbegynt 500 m3		1100	1160	60	5 %	
Klarlegging av eksisterende grense, der grensen tidligere er koordinatbestemt: inntil 2 punkter		5750	6030	280	5 %	
Klarlegging av eksisterende grense, der grensen tidligere er koordinatbestemt: for påfølgende punkter	gebyr pr punkt	850	890	40	5 %	
Klarlegging av eksisterende grense, der grensen tidligere ikke er koordinatbestemt: inntil 2 punkter		9050	9490	440	5 %	

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Klarlegging av eksisterende grense, der grensen tidligere ikke er koordinatbestemt: for påfølgende punkter	gebyr pr punkt	1650	1730	80	5 %	
Gebyr for klarlegging av rettigheter etter medgått tid	pris pr time	1100	1160	60	5 %	
Utstedelse av matrikkelbrev inntil 10 sider		175	175	0	0 %	Nasjonal sats
Utstedelse av matrikkelbrev over 10 sider		350	350	0	0 %	Nasjonal sats
Festegrunn hvor oppmålingsforretning kan gjennomføres uten ny merking og måling		7295	7650	355	5 %	
Punktbeste oppmåling i marka		0	9300	0	0 %	Nytt gebyr
Punktbeste hvor det ikke er nødvendig med måling i marka		0	5590	0	0 %	Nytt gebyr

Ved samtidig oppmåling av flere tilgrensede tomter som er rekvirert av samme rekvirent, gis følgende reduksjoner i gebyr pr. sak:

6 -10 saker; 10% reduksjon

11-25 saker; 15% reduksjon

> 25 saker; 20% reduksjon

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold, settes til 1/3 av gebyrsatsene.

Andre gebyrer

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr for kopi av målebrev/skylddelinger		175	175	0	0 %	Nasjonal sats
Utskrift av situasjonskart, A4		0	0	0	0 %	
Utskrift av situasjonskart, A3		170	178	8	5 %	
Utskrift av situasjonskart, A2		275	288	13	5 %	
Utskrift av situasjonskart, A1		385	404	19	5 %	
Utskrift av situasjonskart, A0		500	524	24	5 %	
Salg av digitale kart		Beregnes	Beregnes			
Kart- og delingsforretninger over større sammenhengende parseller/eiendommer til landbruks-, fritids- og andre allmennyttige formål, beregnes anvendt tid, pris pr time		1225	1290	65	5 %	
Gebyrer for andre arbeider som ikke kan beregnes etter foranstående satser beregnes etter anvendt tid, pris pr time		1225	1290	65	5 %	
Hjelpemann oppmåling pr/time		650	650	0	0 %	

Tinglysningsgebyr kommer i tillegg.

Hvis gebyr anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken, eller anses åpenbart urimelig av andre grunner, kan kommunedirektøren fastsette passende gebyr.

Gebyr når oppmålingsmyndigheten og annen instans foretar arbeidsfordelingen

- for oppmålingsmyndighetens klargjøring og registrering 50% gebyr
- for innkalling og avholdelse av forretning 20% gebyr
- for merking og merkemateriell 10% gebyr
- for måling, beregning og uttegning 30% gebyr

Saker etter jord- og konsesjonsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
- deling		2000	2000	0	0 %	Nasjonal sats
- konsesjon		5000	5000	0	0 %	Nasjonal sats

Gravesøknader

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Saksbehandlingsgebyr		1650	1730	80	5 %	

Andre gebyrer

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Vaktmester/fagarbeider kveld og helg pr/time		1100	1100	0	0 %	
Vaktmester/fagarbeider 0700-1500 man-fre pr/time		850	850	0	0 %	
Renholder/fagarbeider 0700-1500 man-fre pr/time		850	850	0	0 %	
Renholder/fagarbeider kveld og helg pr/time		1100	1100	0	0 %	

Priser for fast eiendom

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Sletta Industriområde		kr 300 pr kvm	kr 300 pr kvm			
Tilleggsareal i eller utenfor regulert område i sentrum		kr 150 pr kvm	kr 150 pr kvm			
Krogstadfeltet, refusjon for vann, avløp, vei og gatelys		kr 125.000 pr tomt	kr 150.000 pr tomt			

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Krogstadfeltet, tomteareal		kr 40 pr kvm	kr 50 pr kvm			
Lhammeren, tomt inkl. refusjon		kr 45.000 pr tomt	kr 50.000 pr tomt			

Fellingstillatelse elg/hjort, pr felt dyr

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Voksen elg	pr/stk.	580	620	40	7 %	
Kalv elg	pr/stk.	340	370	30	9 %	
Voksen hjort	pr/stk.	450	480	30	7 %	
Kalv hjort	pr/stk.	270	290	20	7 %	

Husborn friområde

Gebyr	Enhet	Sats 2023	Sats 2024	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Sesongplass	kr/år	3500	3500	0	0 %	

8. Selvkost - budsjettnotat

Kommunale gebyrer - Budsjett 2024

Marker kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost.

Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene.

Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2019 i sin helhet være disponert innen 2024.

Utfordringer med selvkostbudsjettet

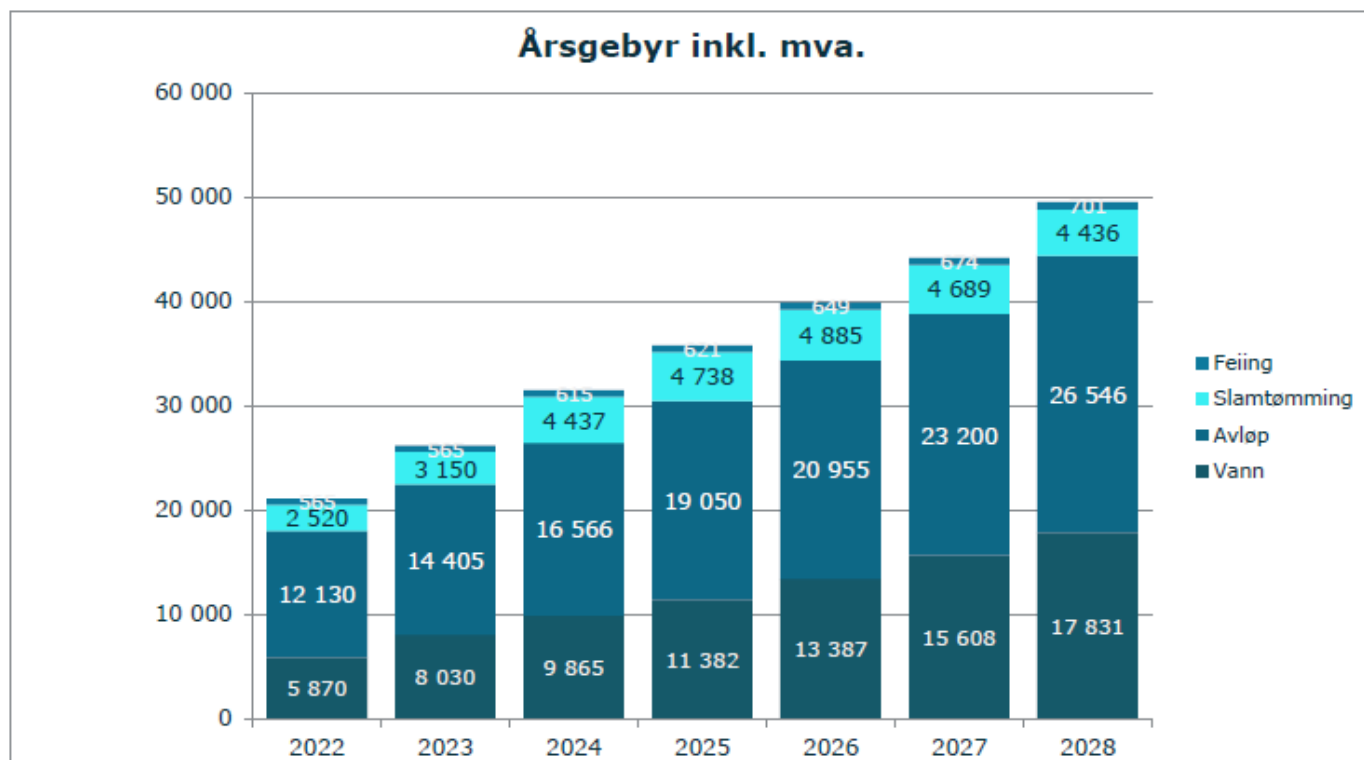
Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng), kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Generelle forutsetninger

Kalkylerenten er anslått å bli 4,77 % i 2024. Budsjettet er utarbeidet den 11. oktober 2023. Tallene for 2022 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2023 er prognostiserte verdier, mens tallene for 2024 til 2027 er budsjett-/økonomiplan. Ved behov for ytterligere grunnlagstall og beregningsmetoder henvises det til kommunens selvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Gebyrutvikling for vann, avløp, slamtømming og feiing

Fra 2023 til 2024 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 20,4 %, hvor slamtømming øker mest i prosent med 40,9 %. I perioden 2022 til 2027 øker samlet gebyr med kr 23 084, fra kr 21 085 i 2022 til kr 44 169 i 2027. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 15,9 %. Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 120 kubikkmeter. Gebyrsatsene er inkl. mva.

Gebyrendring fra året før	2024	2025	2026	2027	2028
Vann	22,9 %	15,4 %	17,6 %	16,6 %	14,2 %
Avløp	15,0 %	15,0 %	10,0 %	10,7 %	14,4 %
Slamtømming	40,9 %	6,8 %	3,1 %	-4,0 %	-5,4 %
Feiing	8,8 %	1,0 %	4,4 %	3,9 %	4,1 %
Samlet endring	20,4 %	13,7 %	11,4 %	10,8 %	12,1 %

Marker kommune benytter selvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune til for- og etterkalkulasjon av kommunale gebyrer. Modellen benyttes for tiden av flere enn 300 norske kommuner og selskap.

Forslaget til gebyrsatser for 2024 er utarbeidet av Marker kommune i samarbeid med Momentum Solutions AS som har mer enn 19 års erfaring med selvkostberegninger og -rådgivning og bred erfaring rundt alle problemstillinger knyttet til selvkost

Vann - 2022 til 2028

Vann – 2022 - 2028

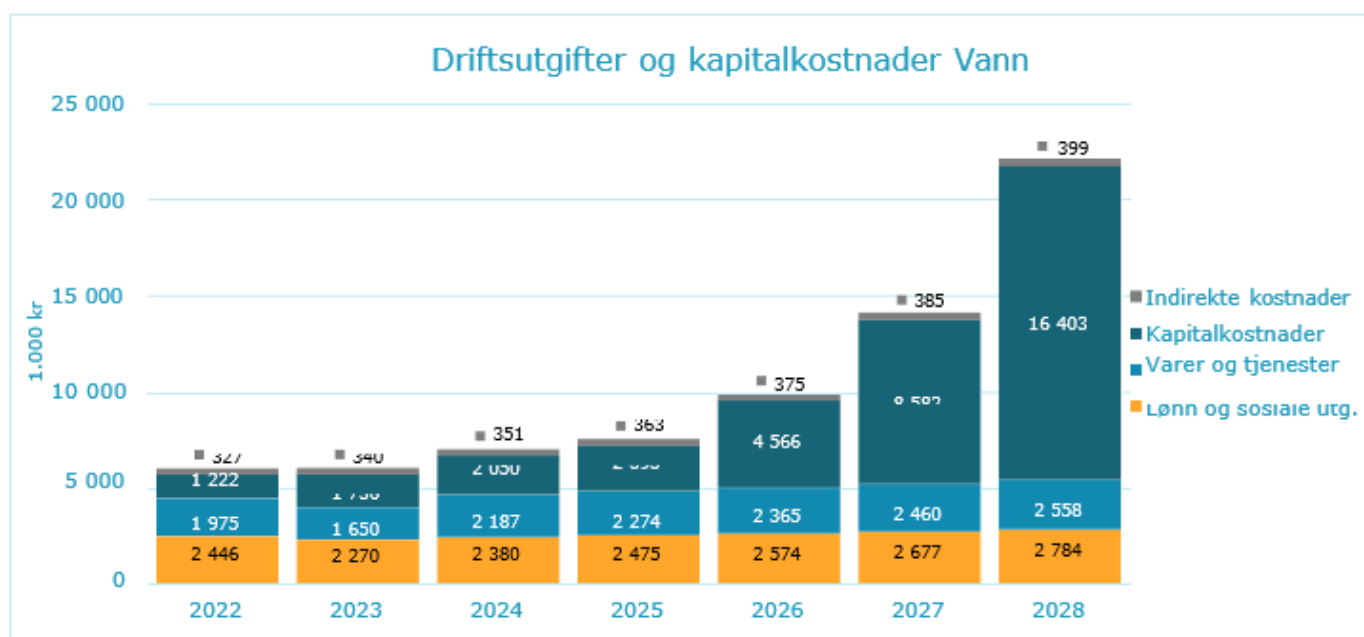
Gebysatser - Vann 2022 til 2028

De samlede gebyrinntektene for vann i Marker kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. Årsgebyret er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr. For 2024 er det beregnet at abonnementsgebyret bør settes til 2 500 kroner og forbruksgebyret bør settes til 61,38 kroner/m³ for å dekke kommunens forventede kostnader. Det gir et samlet årsgebyr på 9 865 kroner for en standardabonnent med årlig vannforbruk på 120 m³.

Gebyrsetter, Vann (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Abonnementsgebyr (kr/abbonnent)	1 190	1 190	2 500	2 745	4 069	6 045	7 100
Endring, abonnementsgebyr		0,0%	110,1%	9,8%	48,2%	48,6%	17,5%
Forbruksgebyr (kr/m ³)	39,00	57,00	61,38	71,98	77,65	79,69	89,43
Endring, forbruksgebyr		46,2%	7,7%	17,3%	7,9%	2,6%	12,2%
Årsgebyr ved 120 m³ årlig forbruk	5 870	8 030	9 865	11 382	13 387	15 608	17 831
Endring fra året før		36,8%	22,9%	15,4%	17,6%	16,6%	14,2%

Driftsutgifter og kapitalkostnader Vann

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for vann i Marker kommune frem mot 2028.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å øke med 16,99 %, hvorav utgifter til varer og tjenester øker mest med omtrent 537 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 29,42 % av de totale kostnadene og forventes å øke med 14,4 millioner kr fra 2024 til 2028 som følge av planlagte investeringer.

Selvkostoppstilling Vann

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	2 446	2 270	2 380	2 475	2 574	2 677	2 784
11*** Varer og tjenester	1 006	911	1 187	1 234	1 283	1 335	1 388
12*** Varer og tjenester	945	739	1 000	1 040	1 082	1 125	1 170
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenpro	24	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	4 422	3 920	4 567	4 749	4 939	5 137	5 342
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	557	719	787	941	1 080	1 200	7 191
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	666	1 017	1 263	1 454	3 485	7 382	9 212
Sum kapitalkostnader	1 222	1 736	2 050	2 395	4 566	8 582	16 403
Indirekte kostnader (drift og kapital)	327	340	351	363	375	385	399
+/- Øvrige inntekter og kostnader	-15	-94	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	5 956	5 902	6 968	7 508	9 880	14 104	22 144
Gebyrinntekter	4 474	6 009	7 865	9 672	13 240	14 648	16 475
Tilknytningsgebyr	76	34	34	34	34	34	34
Selvkostresultat	-1 406	141	931	2 198	3 395	578	-5 634
Selvkost dekningsgrad i %	75,12 %	101,82 %	112,87 %	128,83 %	134,02 %	103,85 %	74,40 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-391	-1 835	-1 773	-905	1 302	4 830	5 634
+/- Bruk av/avsetning til selvkostfond	-1 406	141	931	2 198	3 395	578	-5 634
+/- Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-39	-79	-62	9	133	226	125
Selvkostfond 31.12	-1 835	-1 773	-905	1 302	4 830	5 634	125

Avløp - 2022 til 2028

Gebyrsetser - Avløp 2022 til 2028

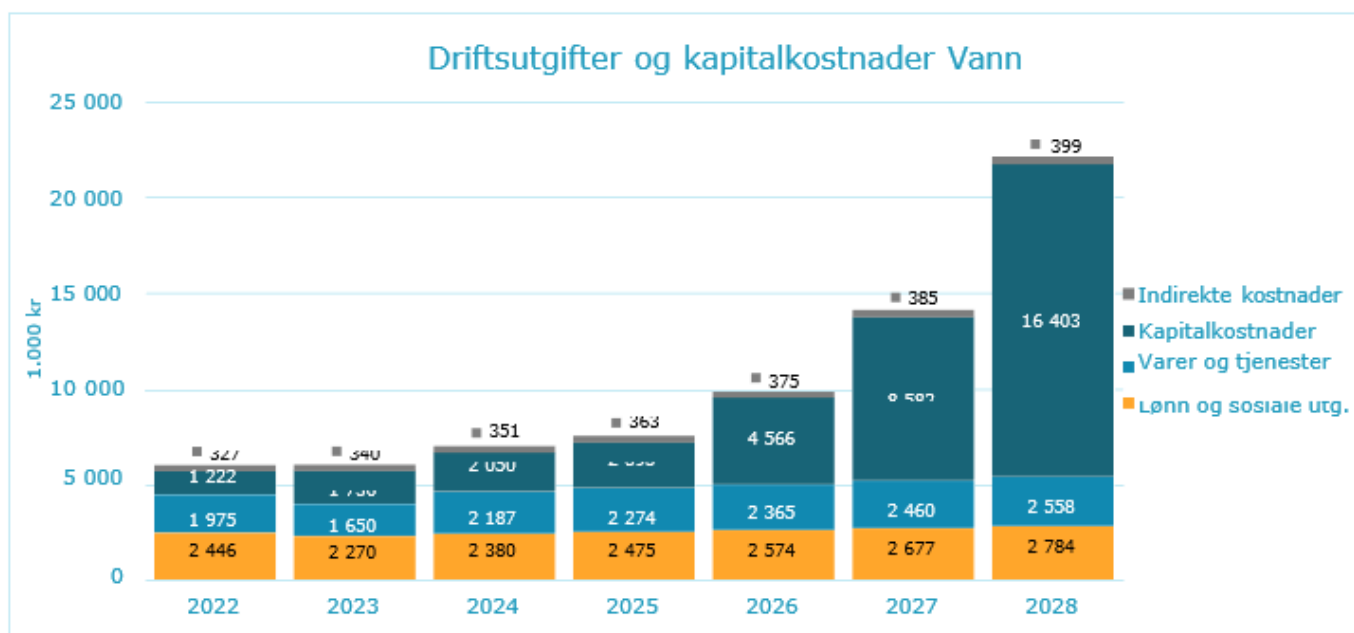
De samlede gebyrinntektene for avløp i Marker kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. Årsgebyret er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr. For 2024 er det beregnet at abonnementsgebyret bør settes til 7 240 kroner og forbruksgebyret bør settes til 77,71 kroner/m³ for å dekke kommunens forventede kostnader. Det gir et samlet årsgebyr på 16 566 kroner for en standardabonnet med årlig vannforbruk på 120 m³.

Gebyrsetser, Avløp (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Abonnementsgebyr (kr/abonnet)	3 850	6 125	7 240	8 303	9 108	10 055	11 474
Endring, abonnementsgebyr		59,1 %	18,2 %	14,7 %	9,7 %	10,4 %	14,1 %
Forbruksgebyr (kr/m ³)	69,00	69,00	77,71	89,56	98,73	109,54	125,60
Endring, forbruksgebyr		0,0 %	12,6 %	15,2 %	10,2 %	11,0 %	14,7 %
Årsgebyr ved 120 m³ årlig forbruk	12 130	14 405	16 566	19 050	20 955	23 200	26 546
Endring fra året før		18,8 %	15,0 %	15,0 %	10,0 %	10,7 %	14,4 %

Driftsutgifter og kapitalkostnader Avløp

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for avløp i Marker kommune frem mot 2028.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å øke med 24,48 %, hvorav kapitalkostnadene øker mest med omtrent 1 671 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 51,37 % av de totale kostnadene og forventes å øke med 10,3 millioner kr fra 2024 til 2028 som følge av planlagte investeringer.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å øke med 16,99 %, hvorav utgifter til varer og tjenester øker mest med omtrent 537 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 29,42 % av de totale kostnadene og forventes å øke med 14,4 millioner kr fra 2024 til 2028 som følge av planlagte investeringer.

Selvkostoppstilling Avløp

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	2 281	2 100	2 200	2 288	2 380	2 475	2 574
11*** Varer og tjenester	2 261	1 457	1 469	1 528	1 589	1 652	1 719
12*** Varer og tjenester	1 247	710	1 000	1 040	1 082	1 125	1 170
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenpro	777	268	278	289	301	313	326
14*** Overføringsutgifter	65	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	6 630	4 534	4 947	5 145	5 351	5 565	5 788
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	1 391	1 543	1 613	1 846	1 977	7 000	7 165
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	1 545	2 432	4 033	6 937	8 861	8 897	8 733
Sum kapitalkostnader	2 936	3 976	5 646	8 783	10 837	15 897	15 898
Indirekte kostnader (drift og kapital)	370	385	398	412	425	437	453
+/- Øvrige inntekter og kostnader	-113	-28	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	9 823	8 867	10 991	14 340	16 613	21 898	22 138
Gebyrinntekter	9 098	11 237	13 576	15 661	17 282	19 192	22 029
Tilknytningsgebyr	33	34	50	50	50	50	50
Selvkostresultat	-692	2 404	2 635	1 371	718	-2 656	-59
Selvkost dekningsgrad i %	92,62 %	126,73 %	123,52 %	109,21 %	104,02 %	87,64 %	99,51 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-3 603	-4 435	-2 175	418	1 840	2 656	59
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-692	2 404	2 635	1 371	718	-2 656	-59
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-140	-144	-41	50	98	59	1
Selvkostfond 31.12	-4 435	-2 175	418	1 840	2 656	59	1

Slamtømming - 2022 til 2028

Gebyrsetter - Slamtømming 2022 til 2028

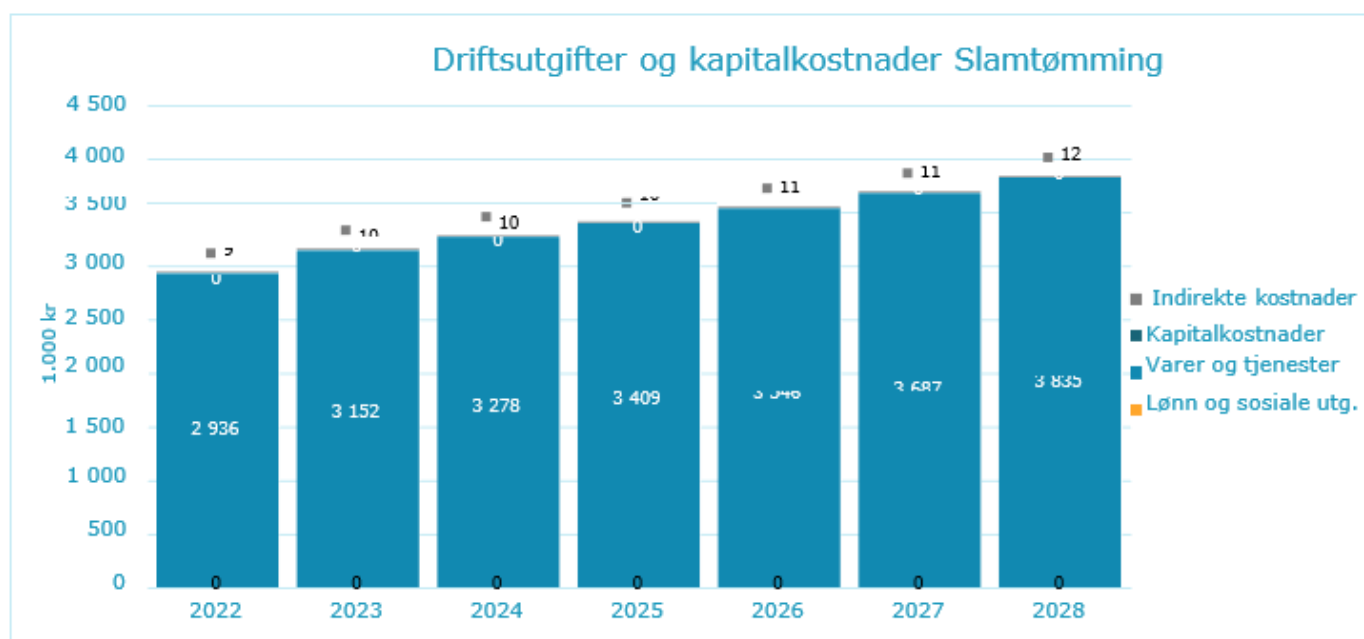
De samlede gebyrinntektene for slamtømming i Marker kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. For 2024 er det beregnet at normalgebyret ("standardgebyret") for slamtømming bør settes til

4 437 kroner for å dekke kommunens forventede kostnader. Dette er en endring på 1 287 kroner fra 2023 til 2024. Normalgebyret som er vist i tabellen nedenfor er Slamavskiller 1-4 m3 m/wc tilknyttet. Gebyret til den enkelte abonnent vil variere med abonnentkategori.

Gebyrtsatser, Slamtømming (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Normalgebyr (kr/vare)	2 520	3 150	4 437	4 738	4 885	4 689	4 436
<i>Endring fra året før</i>		25,0%	40,9%	6,8%	3,1%	-4,0%	-5,4%

Driftsutgifter og kapitalkostnader Slamtømming

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for slamtømming i Marker kommune frem mot 2028.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å øke med 4,00 %, hvorav utgifter til varer og tjenester øker mest med omtrent 126 000 kroner

Selvkostoppstilling Slamtømming

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
11*** Varer og tjenester	301	834	868	902	939	976	1 015
12*** Varer og tjenester	15	16	16	17	18	19	19
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenpro	2 620	2 302	2 394	2 490	2 589	2 693	2 800
Direkte driftsutgifter	2 936	3 152	3 278	3 409	3 546	3 687	3 835
Indirekte kostnader (drift og kapital)	9	10	10	10	11	11	12
Gebyrgrunnlag	2 945	3 162	3 288	3 420	3 556	3 699	3 847
Gebyrinntekter	1 676	2 812	3 961	4 229	4 360	4 185	3 960
Selvkostresultat	-1 269	-350	673	810	804	487	113
<i>Selvkost dekningsgrad i %</i>	56,90%	88,94%	120,46%	123,67%	122,60%	113,16%	102,95%
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-865	-2 188	-2 643	-2 080	-1 347	-585	-113

/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-1 269	-350	673	810	804	487	113
/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-53	-105	-110	-76	-42	-15	-3
Selvkostfond 31.12	-2 188	-2 643	-2 080	-1 347	-585	-113	-3

Feiing - 2022 til 2028

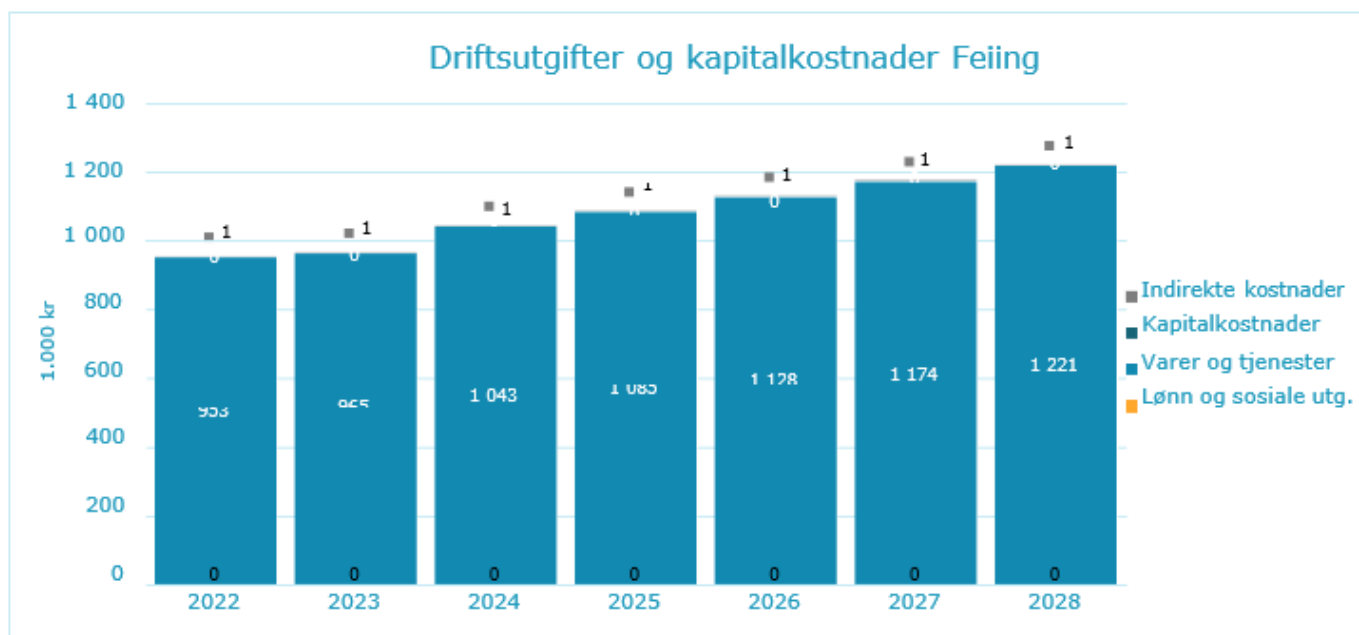
Gebyrsatser - Feiing 2022 til 2028

De samlede gebyrinntektene for feiing i Marker kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. For 2024 er det beregnet at normalgebyret ("standardgebyret") for feiing bør settes til 615 kroner for å dekke kommunens forventede kostnader. Dette er en endring på 50 kroner fra 2023 til 2024. Normalgebyret som er vist i tabellen nedenfor er 502 Årsgebyr feiing/tilsyn per pipeløp. Gebyret til den enkelte abonnent vil variere med abonnentkategori.

Gebyrsatser, Feiing (inkl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Normalgebyr (kr/vare)	565	565	615	621	649	674	701
<i>Endring fra året før</i>		0,0%	8,8%	1,0%	4,4%	3,9%	4,1%

Driftsutgifter og kapitalkostnader Feiing

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for feiing i Marker kommune frem mot 2028.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å øke med 8,16 %, hvorav utgifter til varer og tjenester øker mest med omtrent 79 000 kroner.

Selvkostoppstilling Feiing

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
11*** Varer og tjenester	23	24	25	26	28	29	30
12*** Varer og tjenester	15	15	16	17	17	18	19
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenpro	914	925	1 002	1 042	1 084	1 127	1 172
Direkte driftsutgifter	953	965	1 043	1 085	1 128	1 174	1 221
Indirekte kostnader (drift og kapital)	1	1	1	1	1	1	1
Gebyrgrunnlag	954	966	1 045	1 086	1 130	1 175	1 222
Gebyrinntekter	976	984	1 073	1 083	1 130	1 175	1 222
Selvkostresultat	22	19	28	-3	-0	-0	-0
Selvkost dekningsgrad i %	102,32%	101,93%	102,69%	99,73%	99,99%	100,00%	100,00%
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-62	-42	-25	3	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	22	19	28	-3	-0	-0	-0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-2	-1	-1	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	-42	-25	3	0	0	0	0

Reguleringsplaner - 2022 til 2028

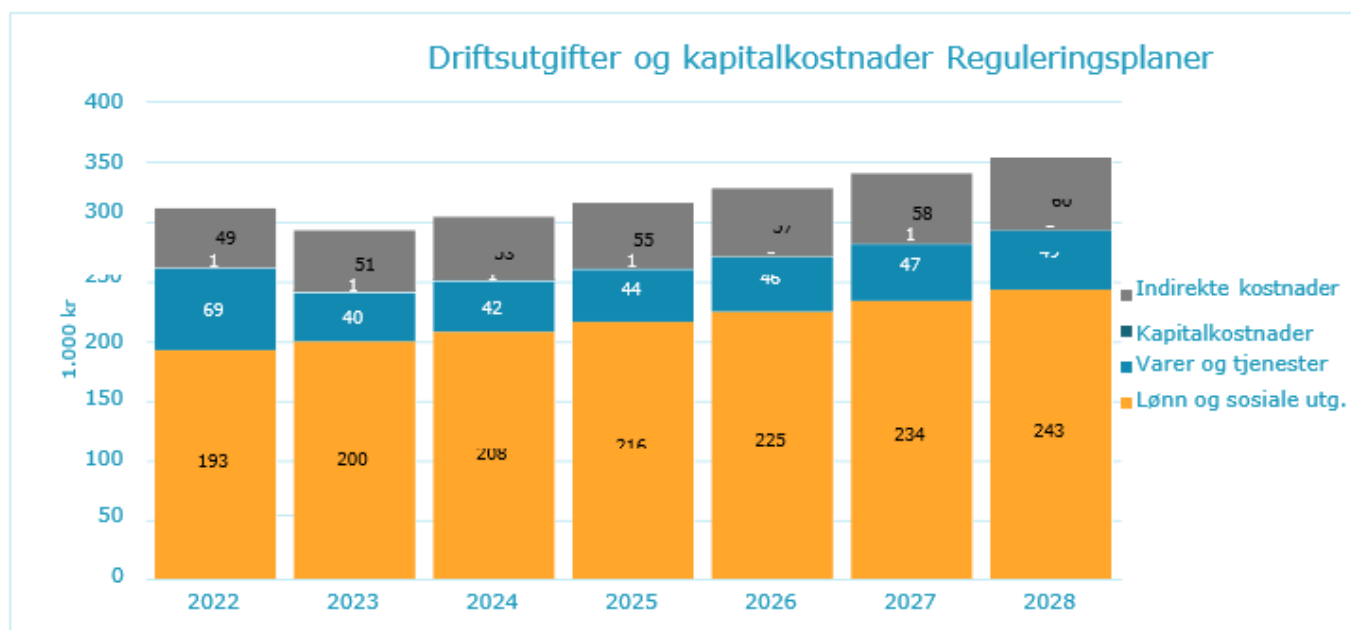
Gebyrsatser - Reguleringsplaner 2022 til 2028

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år. Dekningsgraden viser hvor mye gebyrene dekker av kommunens kostnader på tjenesteområdet. For årene etter 2023 viser tabellen hvilke inntekter kommunen må ha for å oppnå vedtatt kostnadsdekning.

Driftsinntekter, Reguleringsplaner (ekskl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsinntekter	77 500	370 800	289 761	300 847	312 460	324 408	337 086
Endring fra året før		378,5%	-21,9%	3,8%	3,9%	3,8%	3,9%

Driftsutgifter og kapitalkostnader Reguleringsplaner

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for reguleringsplaner i Marker kommune frem mot 2028.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å øke med 3,99 %, hvorav lønnsutgiftene øker mest med omtrent 8 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 0,40 % av de totale kostnadene og forventes å reduseres med 241 kr fra 2024 til 2028.

Selvkostoppstilling Reguleringsplaner

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	193	200	208	216	225	234	243
11*** Varer og tjenester	28	35	36	38	39	41	43
12*** Varer og tjenester	40	5	6	6	6	6	7
Direkte driftsutgifter	261	240	250	260	271	281	293
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	1	1	1	1	1	1	1
Sum kapitalkostnader	1	1	1	1	1	1	1
Indirekte kostnader (drift og kapital)	49	51	53	55	57	58	60
Gebyrgrunnlag	311	293	304	316	328	341	354
Gebyrinntekter	78	371	290	301	312	324	337
Selvkostresultat	-234	78	-14	-15	-16	-16	-17
Selvkost dekningsgrad i %	24,90 %	126,64 %	95,25 %	95,25 %	95,25 %	95,25 %	95,25 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	0	0	78	64	49	33	17
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	0	78	-14	-15	-16	-16	-17
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	0	0	0	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	0	78	64	49	33	17	0

Bygge- og eierseksjonssaker 2022 til 2028

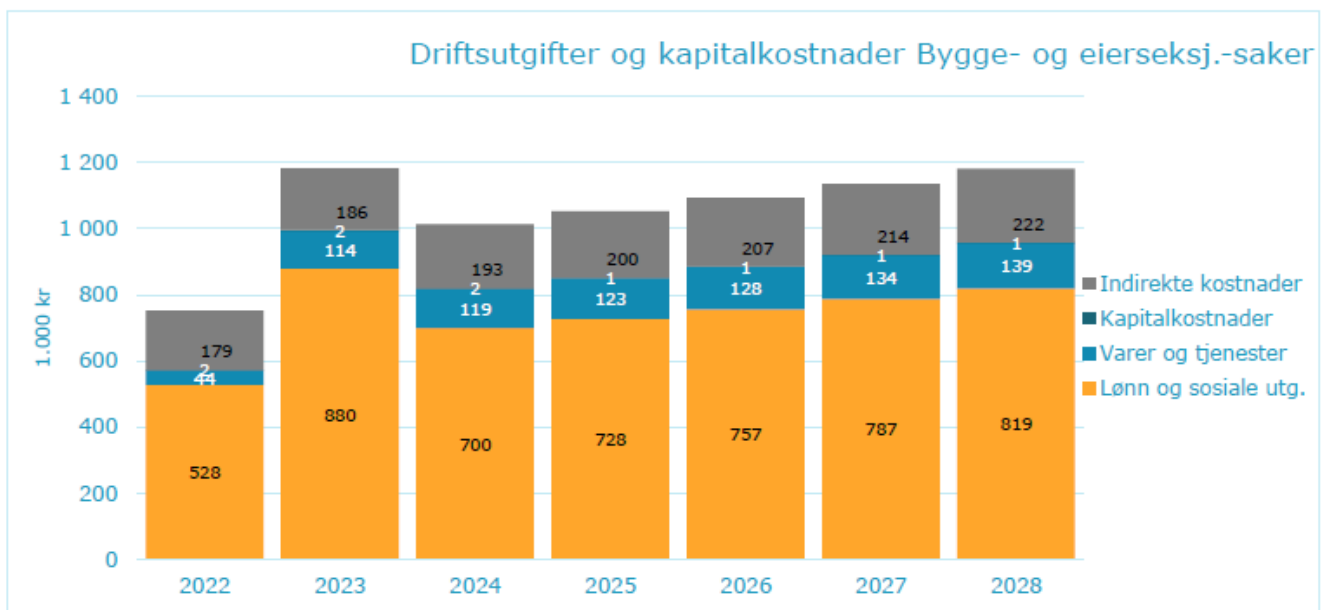
Gebyrsetter - Bygge- og eierseksjonssaker 2022 til 2028

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år. Dekningsgraden viser hvor mye gebyrene dekker av kommunens kostnader på tjenesteområdet. For årene etter 2023 viser tabellen hvilke inntekter kommunen må ha for å oppnå vedtatt kostnadsdekning.

Driftsinntekter, Bygge- og eierseksj.-saker (ekskl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsinntekter	1 014 464	792 700	999 125	1 037 457	1 078 310	1 120 183	1 237 454
Endring fra året før		-21,9 %	26,0 %	3,8 %	3,9 %	3,9 %	10,5 %

Driftsutgifter og kapitalkostnader Bygge- og eierseksjonssaker

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for bygge- og eierseksjonssaker i Marker kommune frem mot 2028.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å reduseres med 17,61 %, hvorav indirekte kostnader øker mest med omtrent 7 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 0,19 % av de totale kostnadene og forventes å reduseres med 991 kr fra 2024 til 2028.

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	528	880	700	728	757	787	819
11*** Varer og tjenester	31	105	109	113	118	122	127
12*** Varer og tjenester	13	10	10	10	11	11	12
Direkte driftsutgifter	572	994	819	851	885	921	958
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	1	1	1	0	0	0	0
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	1	1	1	1	1	1	1
Sum kapitalkostnader	2	2	2	1	1	1	1
Indirekte kostnader (drift og kapital)	179	186	193	200	207	214	222
+/- Øvrige inntekter og kostnader	-324	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	429	1 182	1 014	1 053	1 094	1 136	1 181
Gebyrinntekter	691	793	999	1 037	1 078	1 120	1 237
Selvkostresultat	261	-390	-15	-15	-15	-16	56
Selvkost dekningsgrad i %	160,87 %	67,04 %	98,56 %	98,56 %	98,59 %	98,59 %	104,78 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	0	266	6	0	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	261	-266	-15	-15	-15	-16	56
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	5	6	-0	-0	-0	-0	1
Selvkostfond 31.12	266	6	-9	-15	-16	-16	58

Kart og oppmåling - 2022 til 2028

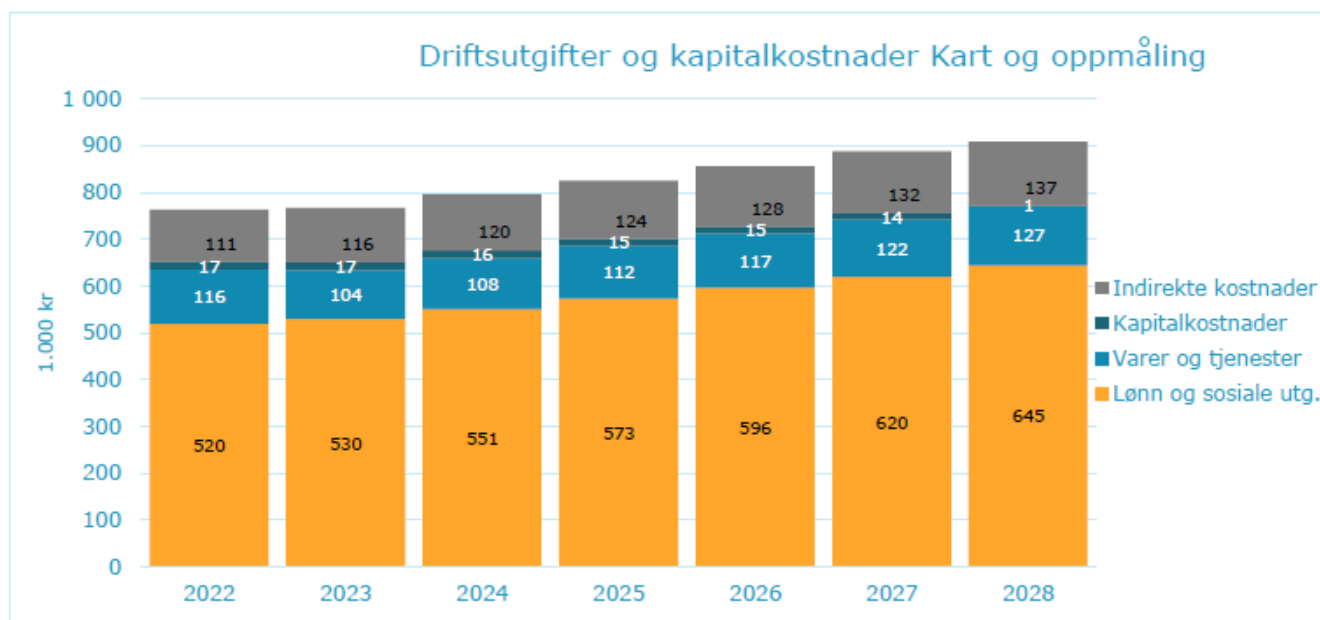
Gebyrsatser - Kart og oppmåling 2022 til 2028

Gebyrinntektene for kommunens myndighetsoppgaver svinger normalt en del, fordi de avhenger av hvor mange og hvilke typer saker kommunen får til behandling hvert år. Dekningsgraden viser hvor mye gebyrene dekker av kommunens kostnader på tjenestoområdet. For årene etter 2023 viser tabellen hvilke inntekter kommunen må ha for å oppnå vedtatt kostnadsdekning.

Driftsinntekter, Kart og oppmåling (ekskl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Driftsinntekter	409 822	416 149	795 588	824 902	855 795	887 660	908 799
<i>Endring fra året før</i>		1,5 %	91,2 %	3,7 %	3,7 %	3,7 %	2,4 %

Driftsutgifter og kapitalkostnader Kart og oppmåling

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for kart og oppmåling i Marker kommune frem mot 2028.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å øke med 3,83 %, hvorav lønnsutgiftene øker mest med omtrent 21 000 kroner. Kapitalkostnadene utgjør 2,07 % av de totale kostnadene og forventes å reduseres med 15 564 kr fra 2024 til 2028.

Selvkostoppstilling Kart og oppmåling

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	520	530	551	573	596	620	645
11*** Varer og tjenester	85	77	80	83	86	90	93
12*** Varer og tjenester	30	27	28	29	31	32	33
15*** Finansutgifter mv. ekskl. 155 og 159	1	0	0	0	0	0	0
Direkte driftsutgifter	636	634	659	686	713	742	771
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	14	14	14	13	13	13	0
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	3	3	3	2	1	1	1
Sum kapitalkostnader	17	17	16	15	15	14	1
Indirekte kostnader (drift og kapital)	111	116	120	124	128	132	137
+/- Øvrige inntekter og kostnader	-148	-36	-37	-38	-40	-41	-42
Gebyrgrunnlag	616	731	758	787	816	847	867
Gebyrinntekter	262	380	758	787	816	847	867
Selvkostresultat	-354	-351	0	-0	0	0	-0
Selvkost dekningsgrad i %	42,50 %	52,02 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	202	0	0	0	0	0	0
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-205	0	0	0	0	0	0
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	4	0	0	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12	0	0	0	0	0	0	0

Spredd avløp - 2022 til 2028

Gebyrsatser - Spredd avløp 2022 til 2028

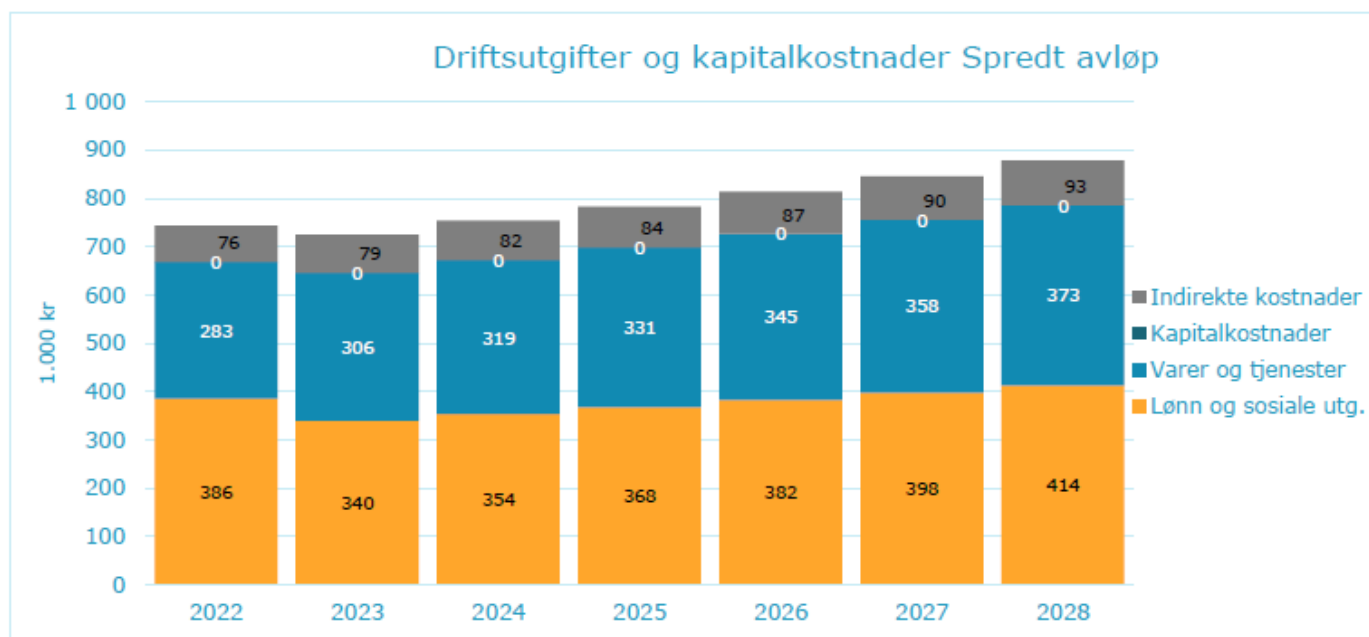
De samlede gebyrinntektene for spredd avløp i Marker kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. For 2024 er det beregnet at normalgebyret ("standardgebyret") for spredd avløp bør settes til

754 kroner for å dekke kommunens forventede kostnader. Dette er en endring på -1 216 kroner fra 2023 til 2024. Normalgebyret som er vist i tabellen nedenfor er 410 Årlig kontrollgebyr avløp.

Gebyrsatser, Spredt avløp (ekskl. mva.)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Normalgebyr (kr/vare)	1 004	1 970	754	746	786	827	870
<i>Endring fra året før</i>		96,2 %	-61,7 %	-1,1 %	5,4 %	5,2 %	5,2 %

Driftsutgifter og kapitalkostnader Spredt avløp

Diagrammet nedenfor viser den forventede utviklingen av kostnadene for spredt avløp i Marker kommune frem mot 2028.

Fra 2023 til 2024 forventes de totale kostnadene å øke med 4,00 %, hvorav lønnsutgiftene øker mest med omtrent 14 000 kroner.

Selvkostoppstilling Spredt avløp

Selvkostregnskap (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
10*** Lønn	386	340	354	368	382	398	414
11*** Varer og tjenester	8	41	43	45	47	49	50
12*** Varer og tjenester	274	1	1	1	1	1	1
13*** Tjenester som erstatter kommunal egenpro	0	264	275	286	297	309	321
Direkte driftsutgifter	668	646	672	699	727	756	786
Indirekte kostnader (drift og kapital)	76	79	82	84	87	90	93
+/- Øvrige inntekter og kostnader	-126	-71	-73	-75	-77	-80	-82
Gebyrgrunnlag	618	655	681	708	737	766	797
Gebyrinntekter	742	1 464	560	554	584	615	647
Selvkostresultat	124	809	-121	-154	-153	-151	-151
<i>Selvkost dekningsgrad i %</i>	119,98 %	223,62 %	82,24 %	78,27 %	79,28 %	80,24 %	81,11 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd (1.000 kr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Selvkostfond 01.01	-282	-166	654	561	429	292	151
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	124	809	-121	-154	-153	-151	-151
-/+ Kalkulert rentekostnad/-inntekt selvkostfond	-8	11	28	22	16	10	3
Selvkostfond 31.12	-166	654	561	429	292	151	3

9. Obligatoriske budsjettskjemaer

Økonomisk oversikt drift § 5-6	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Driftsinntekter						
1 Rammetilskudd	136 227 213	147 299 000	164 487 000	165 648 000	165 027 000	165 048 000
2 Inntekts- og formuesskatt	116 102 389	106 532 000	117 566 000	119 917 000	122 915 000	126 603 000
3 Eiendomsskatt	12 609 259	12 500 000	12 750 000	13 000 000	13 500 000	14 000 000
4 Andre skatteinntekter	53 240	0	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	11 286 289	8 881 000	13 197 294	10 431 694	8 497 294	8 397 294
6 Overføringer og tilskudd fra andre	63 035 780	33 528 240	36 228 345	35 853 345	35 648 345	35 648 345
7 Brukerbetalinger	11 511 660	11 418 000	12 219 725	12 219 725	12 219 725	11 919 831
8 Salgs- og leieinntekter	26 066 408	29 999 227	35 887 225	40 105 742	45 353 604	48 575 194
9 Sum driftsinntekter	376 892 238	350 157 467	393 835 589	398 675 506	404 660 968	411 691 664
Driftsutgifter						
10 Lønnsutgifter	177 008 040	165 699 231	180 612 531	181 058 642	182 469 700	183 649 700
11 Sosiale utgifter	44 913 894	52 206 222	58 611 912	58 783 377	59 229 421	59 607 631
12 Kjøp av varer og tjenester	112 132 139	98 411 006	97 433 898	93 449 962	93 609 505	93 082 709
13 Overføringer og tilskudd til andre	33 673 359	20 158 507	26 833 669	26 580 910	27 524 382	26 918 632
14 Avskrivninger	12 262 887	11 665 762	13 620 029	12 967 414	12 158 166	11 341 826
15 Sum driftsutgifter	379 990 319	348 140 728	377 112 039	372 840 305	374 991 174	374 600 498
16 Brutto driftsresultat	-3 098 081	2 016 739	16 723 550	25 835 201	29 669 794	37 091 166
Finansinntekter						
17 Renteinntekter	640 043	802 750	1 420 000	1 520 000	1 620 000	1 719 000
18 Utbytter	3 065 374	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
20 Renteutgifter	7 436 500	8 003 339	15 565 550	21 753 050	22 422 950	28 992 750
21 Avdrag på lån	12 201 930	26 463 488	16 032 500	19 157 500	19 542 500	23 380 000
22 Netto finansutgifter	-15 933 013	-32 164 077	-28 678 050	-37 890 550	-38 845 450	-49 153 750
23 Motpost avskrivninger	12 262 887	11 665 762	13 620 029	12 967 414	12 158 166	8 686 822
24 Netto driftsresultat	-6 768 206	-18 481 576	1 665 529	912 065	2 982 510	-3 375 762
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
25 Overføring til investering	717 280	21 000 000	0	0	0	0
26 Avsetninger til bundne driftsfond	7 454 606	0	421 469	2 723 618	4 344 256	803 844
27 Bruk av bundne driftsfond	-8 644 980	-3 233 088	-1 755 940	-1 595 783	-1 361 746	-3 963 836
28 Avsetninger til disposisjonsfond	1 475 000	0	3 000 000	0	0	0
29 Bruk av disposisjonsfond	-7 770 112	-24 385 000	0	0	0	0
30 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
31 Sum disponeringer eller dekning av netto drift	-6 768 206	-6 618 088	1 665 529	1 127 835	2 982 510	-3 159 992
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Anskaffelse og anvendelse av midler	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Anskaffelse av midler						
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	376 826 238	350 042 467	393 785 589	398 625 506	404 610 968	411 641 664
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	9 054 853	6 100 020	1 450 000	8 125 000	850 000	875 000
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	35 694 385	125 811 226	66 270 000	56 070 000	27 070 000	177 269 000
Sum anskaffelse av midler	421 575 477	481 953 713	461 505 589	462 820 506	432 530 968	589 785 664
Anvendelse av midler						
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	367 608 996	336 274 966	363 347 010	359 727 891	362 688 008	363 113 672
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	30 404 371	138 182 508	58 750 000	52 625 000	16 250 000	166 375 000
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	24 816 869	50 364 327	37 743 050	49 555 550	50 610 450	61 017 750
Sum anvendelse av midler	422 830 237	524 821 801	459 840 060	461 908 441	429 548 458	590 506 422
Anskaffelse - anvendelse av midler	-1 254 760	-42 868 088	1 665 529	912 065	2 982 510	-720 758
Endring i ubrukte lånemidler	7 505 830	0	0	0	0	0
Endring i regnskapspr. som påvirker AK Drift	0	0	0	0	0	0
Endring i regnskapspr. som påvirker AK Inv.	0	0	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	6 251 070	-42 868 088	1 665 529	912 065	2 982 510	-720 758
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Avsetninger	15 617 383	0	3 421 469	2 723 618	4 344 256	803 844
Bruk av avsetninger	16 872 143	42 868 088	1 755 940	1 595 783	1 361 746	3 963 836
Til avsetning senere år	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	-1 254 760	-42 868 088	1 665 529	1 127 835	2 982 510	-3 159 992
Int. overføringer og fordelinger						
Interne inntekter mv	12 980 167	32 665 762	13 620 029	12 967 414	12 158 166	8 686 822
Interne utgifter mv	12 980 167	32 665 762	13 620 029	12 967 414	12 158 166	11 341 826
Netto interne overføringer	0	0	0	0	0	-2 655 004

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett) § 5-4	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
1 Rammetilskudd	136 227 213	147 299 000	164 487 000	165 648 000	165 027 000	165 048 000
2 Inntekts- og formuesskatt	116 102 389	106 532 000	117 566 000	119 917 000	122 915 000	126 603 000
3 Eiendomsskatt	12 609 259	12 500 000	12 750 000	13 000 000	13 500 000	14 000 000
4 Andre generelle driftsinntekter	11 339 529	7 631 000	14 697 294	11 931 694	9 997 294	9 897 294
5 Sum generelle driftsinntekter	276 278 390	273 962 000	309 500 294	310 496 694	311 439 294	315 548 294
6 Sum bevilgninger drift, netto	267 113 583	257 874 499	279 156 715	271 694 079	269 611 334	267 115 302
7 Avskrivninger	12 262 887	11 665 762	13 620 029	12 967 414	12 158 166	11 341 826
8 Sum netto driftsutgifter	279 376 470	269 540 261	292 776 744	284 661 493	281 769 500	278 457 128
9 Brutto driftsresultat	-3 098 081	4 421 739	16 723 550	25 835 201	29 669 794	37 091 166
10 Renteinntekter	640 043	802 750	1 420 000	1 520 000	1 620 000	1 719 000
11 Utbytter	3 065 374	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
13 Renteutgifter	7 436 500	8 003 339	15 565 550	21 753 050	22 422 950	28 992 750
14 Avdrag på lån	12 201 930	14 600 000	16 032 500	19 157 500	19 542 500	23 380 000
15 Netto finansutgifter	-15 933 013	-20 300 589	-28 678 050	-37 890 550	-38 845 450	-49 153 750
16 Motpost avskrivninger	12 262 887	11 665 762	13 620 029	12 967 414	12 158 166	8 686 822
17 Netto driftsresultat	260 345 377	-4 213 088	1 665 529	912 065	2 982 510	-3 375 762
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
18 Overføring til investering	717 280	21 000 000	0	0	0	0
19 Avsetninger til bundne driftsfond	7 454 606	0	421 469	2 723 618	4 344 256	803 844
20 Bruk av bundne driftsfond	-8 644 980	-3 233 088	-1 755 940	-1 595 783	-1 361 746	-3 963 836
21 Avsetninger til disposisjonsfond	1 475 000	0	3 000 000	0	0	0
22 Bruk av disposisjonsfond	-7 770 112	-24 385 000	0	0	0	0
23 Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
24 Sum disponeringer eller dekning av netto drift	-6 768 206	-6 618 088	1 665 529	1 127 835	2 982 510	-3 159 992
25 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgninger drift § 5-4	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Politikk og utvalg	3 102 013	3 250 000	3 200 000	3 500 000	3 200 000	3 500 000
Kommunikasjon og digitalisering	9 325 754	9 550 000	11 000 000	10 500 000	10 500 000	10 500 000
Rådmannskontoret	12 449 005	11 100 000	14 246 881	11 000 000	11 150 000	10 500 000
Økonomikontoret	6 270 275	6 500 000	6 700 000	6 700 000	6 700 000	6 600 000
IKS/Vertskommunesamarbeid	9 861 910	10 800 000	11 400 000	11 300 000	11 200 000	11 200 000
Livsformsformål	3 845 000	3 695 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	3 500 000
Oppvekst	77 368 662	76 200 000	85 086 381	85 000 000	86 000 000	86 299 894
Private barnehager	16 040 286	14 200 000	14 500 000	14 100 000	14 100 000	14 000 000
Familie og helse	13 671 277	13 800 000	15 333 265	14 714 000	14 714 000	14 714 000
NAV	6 186 475	5 600 000	5 770 000	5 770 000	5 770 000	5 664 250
Omsorg	78 034 643	69 250 000	80 302 414	82 000 000	85 000 000	86 000 000
Teknikk, plan og miljø	24 990 380	23 200 000	25 372 234	24 779 394	24 234 647	23 971 880
Selvkost, teknikk, plan og miljø	-2 665 867	-5 184 000	-13 356 225	-14 724 544	-17 942 097	-24 021 774
Kultur, fritid og bibliotek	4 800 914	5 000 000	5 450 000	5 150 000	5 150 000	5 150 000
Næringsutvikling	3 678 069	1 250 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
Vannområdet	-290 737	0	0	0	0	0
Finans	445 525					
Sum bevilgninger drift, netto	267 113 583	248 211 000	270 304 950	265 088 850	265 076 550	258 878 250
Herav:						
Statstilskudd		6 430 411	10 517 294	7 733 064	7 517 294	5 077 060
Avsetninger til bundne driftsfond			421 469	2 723 618	4 344 256	803 844
Avsetninger til ubundne fond			3 000 000	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond		3 233 088	1 755 940	1 595 783	1 361 746	3 963 836
Bruk av disposisjonsfond		900 000				
Korrigert sum bevilgninger drift, netto		257 874 499	279 156 715	271 694 079	269 611 334	267 115 302

Bevilgningsoversikt - invest. (budsjett)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
1 Investeringer i varige driftsmidler	29 910 271	59 375 000	58 750 000	133 125 000	16 250 000	154 375 000
2 Tilskudd til andres investeringer	494 100	0	0	0	0	0
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	717 280	0	0	0	0	0
4 Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
5 Avdrag på lån	5 684	697 500	0	0	0	0
6 Sum investeringsutgifter	31 127 335	60 072 500	58 750 000	133 125 000	16 250 000	154 375 000
7 Kompensasjon for merverdiavgift	1 965 965	1 575 000	1 450 000	8 125 000	850 000	875 000
8 Tilskudd fra andre	256 231	0	0	0	0	0
9 Salg av varige driftsmidler	6 833 548	0	0	0	0	0
10 Salg av finansielle anleggsmidler	112 210	0	0	0	0	0
11 Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	964 355	0	0	0	0	0
13 Bruk av lån	30 494 170	72 800 000	62 300 000	132 000 000	22 400 000	160 500 000
14 Sum investeringsinntekter	40 626 480	74 375 000	63 750 000	140 125 000	23 250 000	161 375 000
15 Videreutlån	3 500 000	15 000 000	5 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
16 Bruk av lån til videreutlån	0	0	0	0	0	0
17 Avdrag på lån til videreutlån	837 040	0	1 000 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
18 Mottatte avdrag på videreutlån	351 341	697 500	1 000 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
19 Netto utgifter videreutlån	3 985 699	14 302 500	5 000 000	7 000 000	7 000 000	7 000 000
20 Overføring fra drift	-717 280	0	0	0	0	0
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	908 238	0	0	0	0	0
22 Bruk av ubundet investeringsfond	-457 051	0	0	0	0	0
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	5 779 539	0	0	0	0	0
24 Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	5 513 446	0	0	0	0	0
27 Fremført til inndekning i senere år(udekket bel	0	0	0	0	0	0

Bevilgninger investeringer § 5-5	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Politikk og utvalg						
Kommunikasjon og digitalisering	1 448 729	3 500 000			625 000	625 000
Rådmannskontoret	1 041 342					
Økonomikontoret						
IKS/Vertskommunesamarbeid						
Livsformsformål	494 100					
Oppvekst	1 495 179		1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Private barnehager						
Familie og helse						
NAV						
Omsorg	586 308				625 000	625 000
Teknikk, plan og miljø	7 709 326	4 375 000	6 250 000	39 625 000	2 000 000	2 125 000
Selvkost, teknikk, plan og miljø	16 971 387	51 500 000	51 500 000	92 500 000	12 000 000	150 000 000
Kultur, fritid og bibliotek						
Næringsutvikling	658 001					
Vannområdet						
Finans	722 964					
Sum bevilgninger investering	31 127 335	59 375 000	58 750 000	133 125 000	16 250 000	154 375 000

Møteprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtested: Marker Rådhus
Dato: 15.11.2023
Tid: Kl. 08:00

Følgende medlemmer møtte

	Parti
Kjersti Nythe Nilsen	AP
May Britt Heed	AP
Morten André Bakker	AP
Silje Stenslet Hellebakken	H
Kenneth Sirevåg	MBL
Sylvia Brandsrud	SP

Forfall

Ole Petter Aarnæs

Parti

SP

Varamedlem

Anne Maren Krog Engeloug

Parti

SP

Kjersti Nythe Nilsen
<tittel>

Sakliste

Sak nr.	Sakstittel
23/063	Godkjenning av innkalling
23/064	Godkjenning av sakliste
23/065	Budsjett og økonomiplan 2024-2027
23/066	Eventuelt
23/067	Godkjenning av protokoll

23/063: Godkjenning av innkalling

Formannskapet 15.11.2023:

Behandling:

Medlemmene hadde ikke mottatt innkalling til møtet.
Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FS- 23/063 Vedtak:

Innkallingen godkjennes.
Innkallingen godkjennes.

23/064: Godkjenning av saksliste

Formannskapet 15.11.2023:

Behandling:

FS- 23/064 Vedtak:

Saksliste godkjent.

23/065: Budsjett og økonomiplan 2024-2027

Formannskapet 15.11.2023:

Behandling:

Forslag til vedtak fra Marker AP til punkt 12 i budsjettet, foreslått av <navn>, Marker kommune støtter søknaden fra Marker Kirkelige Fellesråd og innvilger kr 190 000,- til økt stillingsressurs for barn, familie og ungdom.

Hvis aktiviteten er like stor og ønskes opprettholdt for budsjettåret 2025, må det søkes til kommunen på nytt.

Det forutsettes at kirken selv bidrar med minst 50% av finansieringen.

Pengene dekkes av avsatte midler til disposisjonsfond.

Forslag til vedtak fra Marker AP/Marker MBL til punkt 13 i budsjettet, foreslått av <navn>, Marker kommune skal tilstrebe seg å ha minimum 2 lærlinger pr. tusen innbyggere.

Forslag til vedtak fra Marker Senterparti til punkt 14 i budsjettet, foreslått av <navn>, Innenfor budsjetttrammene til Virksomhet Rådmannskontoret, skal skogbrannberedskapen sikres, Linnekleppen og brannfly skal bemannes etter behov og som fast ordning, dette i samarbeid med andre kommuner i Østfold.

Kommunedirektørens forslag til vedtak, punkt 1-11, ble enstemmig vedtatt.

Forslag til vedtak fra Marker AP til punkt 12 i budsjettet ble enstemmig vedtatt.

Forslag til vedtak fra Marker AP/Marker MBL til punkt 13 i budsjettet ble enstemmig vedtatt.

Forslag til vedtak fra Marker Senterpartiet til punkt 14 i budsjettet, falt med 3 (Krf/H/SP) mot 4 stemmer (AP/MBL).

Merknadene under tas inn i protokollen uten at de er stemt over

Merknader til protokollen fra Marker Senterpartiet og Marker H/Krf:

Vi er kjent med at det foreligger en søknad om økonomisk støtte fra Soot spelet, og vi ber om at denne blir behandlet på neste formannskapsmøte som egen sak. Marker Senterpartiet og Marker H/Krf er positive til å videreføre økonomisk støtte til Soot spelet på grunn av alle positive ringvirkninger dette bidrar med i lokalsamfunnet og det lokale næringsliv.

Vi ber om at det ved neste års budsjettbehandling skal budsjettene til den enkelte enhet fremkomme, spesielt gjelder dette for Oppvekst, Familie og helse og Omsorg.

Marker Senterpartiet er av den oppfatning at investeringer/stipulert låneopptak til Marker skole og til nytt legekantor burde være med i økonomiplanen, slik som det er gjort med blant annet utbedringer på rådhuset og kostnader knyttet til nytt vannverk.

Driftsansvar og eierforhold til Linnekleppen må avklares.

Merknad til protokollen Høyre/KrF

Høyre/KrF ønsker at det ved presentasjon av finansieringsmuligheter for ny skole, så skal denne inneholde en utredning av OPS som en alternativ finansieringsmulighet.

FS- 23/065 Vedtak:

1. Marker kommunes driftsbudsjett for 2024 vedtas med de netto rammer som framkommer i vedlagte oversikter. Skjema Bevilgninger drift (1B) § 5-4 endres i henhold til presentert ny bevilgning drift (1B) § 5-4'
2. Investeringsbudsjettet 2024 med tilsvarende skjemaer vedtas
3. Kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2025-2027 vedtas.
4. Kommunale gebyrer, egenbetalinger, avgifter og godtgjørelser fastsettes i samsvar med budsjett 2024. Gebyrhefte ligger vedlagt i dokumentet.
5. Salg av kommunal kompetanse på kr 1 100 pr. time vedtas.
6. Med hjemmel i skattelovens § 15-3 fastsettes skattøren for formues- og inntektsskatt i Marker kommune til det maksimale av hva Stortinget fastsetter som kommunalt skattøre for 2024.
7. For eiendomsskatteåret 2024 vedtar kommunestyret i Marker i medhold av eiendomsskattelovens (esktl. § 2) at det skal skrives ut eiendomsskatt for faste eiendommer i hele kommunen, jf. esktl. § 3 bokstav a. Den generelle skattesatsen for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille av gjeldende takstverdier. Skattesatsene differensieres med hjemmel i eiendomsskatteloven § 12 bokstav a. Dette innebærer at satsen for boliger og fritidseiendommer settes til 3 promille av gjeldende takstverdier. For utskrivning av skatt på boligeiendommer benytter kommunen Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette er beregnet (esktl. § 8 C-1). Nyoppførte bygg som helt eller delvis brukes som bolig fritas etter eiendomsskatteloven § 7 bokstav c i inntil 3 år etter utstedt midlertidig brukstillatelse/ferdigattest. For eiendomsskatteåret 2024 kan bygninger som har historisk verdi fritas for eiendomsskatt, jf. Eiendomsskatteleva § 7 bokstav b etter søknad. Bygninger som hadde fritak etter § 7 b i 2023 får fritaket automatisk fornyet i 2024. Eiendomsskatten for 2024 skal betales i tolv terminer, jf. esktl § 25 første ledd.
8. Låneopptak til investering i 2024 på kr 51 500 000 til VAR områdene, kr 5 800 000 til andre investeringer og kr 5 000 000 til startlån. Til sammen kr 62 300 000 i låneopptak vedtas.
9. Kommunedirektør gis fullmakt til å oppta kassekreditt på inntil kr 30 000 000.
10. Kommunale avgifter vil fra 01.01.2024 blir fakturert i tolv terminer.
11. Kommunedirektør får fullmakt til å tilpasse alle obligatoriske budsjettskjemaer i samsvar med kommunestyrets endelige budsjettvedtak.
12. Marker kommune støtter søknaden fra Marker Kirkelige Fellesråd og innvilger kr 190 000,- til økt stillingsressurs for barn, familie og ungdom.
Hvis aktiviteten er like stor og ønskes opprettholdt for budsjettåret 2025, må det søkes til kommunen på nytt. Det forutsettes at kirken selv bidrar med minst 50% av finansieringen. Utgiftene dekkes av avsatte midler til disposisjonsfond.
13. Marker kommune skal tilstrebe seg å ha minimum 2 lærlinger pr. tusen innbyggere

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunedirektørens forslag til driftsbudsjett pr. rammeområde for 2024 med netto driftsrammer på kr 270 304 950 vedtas.
2. Kommunedirektørens forslag til investeringsbudsjett for 2024 på kr 62 300 000 vedtas.
3. Kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2025-2027 vedtas.
4. Kommunale gebyrer, egenbetalinger, avgifter og godtgjørelser fastsettes i samsvar med budsjett 2024. Gebyrhefte ligger vedlagt i dokumentet.
5. Salg av kommunal kompetanse på kr 1 100 pr. time vedtas.

6. Med hjemmel i skattelovens § 15-3 fastsettes skattøren for formues- og inntektsskatt i Marker kommune til det maksimale av hva Stortinget fastsetter som kommunalt skattøre for 2024.
7. For eiendomsskatteåret 2024 vedtar kommunestyret i Marker i medhold av eiendomsskattelovens (esktl. § 2) at det skal skrives ut eiendomsskatt for faste eiendommer i hele kommunen, jf. esktl. § 3 bokstav a. Den generelle skattesatsen for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille av gjeldende takstverdier. Skattesatsene differensieres med hjemmel i eiendomsskatteloven § 12 bokstav a. Dette innebærer at satsen for boliger og fritidseiendommer settes til 3 promille av gjeldende takstverdier. For utskrivning av skatt på boligeiendommer benytter kommunen Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette er beregnet (esktl. § 8 C-1). Nyoppførte bygg som helt eller delvis brukes som bolig fritas etter eiendomsskatteloven § 7 bokstav c i inntil 3 år etter utstedt midlertidig brukstillatelse/ferdigattest. For eiendomsskatteåret 2024 kan bygninger som har historisk verdi fritas for eiendomsskatt, jf. Eiendomsskatteleva § 7 bokstav b etter søknad. Bygninger som hadde fritak etter § 7 b i 2023 får fritaket automatisk fornyet i 2024. Eiendomsskatten for 2024 skal betales i tolv terminer, jf. esktl § 25 første ledd.
8. Låneopptak til investering i 2024 på kr 51 500 000 til VAR områdene, kr 5 800 000 til andre investeringer og kr 5 000 000 til startlån. Til sammen kr 62 300 000 i låneopptak vedtas.
9. Kommunedirektør gis fullmakt til å oppta kassekreditt på inntil kr 30 000 000.
10. Kommunale avgifter vil fra 01.01.2024 blir fakturert i tolv terminer.
11. Kommunedirektør får fullmakt til å tilpasse alle obligatoriske budsjettskjemaer i samsvar med kommunestyrets endelige budsjettvedtak.

23/066: Eventuelt

Formannskapet 15.11.2023:

Behandling:

Spørsmål om kostnader knyttet til prøveprosjekt IØR IKS.

FS- 23/066 Vedtak:

23/067: Godkjenning av protokoll

Formannskapet 15.11.2023:

Behandling:

FS- 23/067 Vedtak:

Protokollen godkjennes.